

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KARNA

bi dünya...

Temmuz 2020 Sayı: 70

Fiyat: 10 TL - KKTC: 11 TL

SENİNKİ SEVGİ DEĞİL, HİNÇ. HİNÇLA SEVİLMEZ!

İlber Ortaylı • Ferhan Şensoy • Enis Batur • Ayhan Sicimoğlu • Nermin Yıldırım • Şebnem İşigüzel • Umay Umay • Selçuk Şirin
Sunay Akin • Levent Erden • Hüsnü Altın • Ali Akmal Arslan • İsmail Saymaz • Serkan Altunigne
İsmail Saymaz • Nihat Sırdar • Zeynep Miraç • Candaş Tolga • Başar Başaran • Bedi Ceylan Güzelce • Metin Uca • Cem Güventürk
Mehmet Ali Aksoy • Akşemsel Tasak • Sukhan Dağıstanlı • Dilan Bozyel • Emirhan Perker • Aslı Alpar • Yekta Kopan • Seda Mit

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://trantey.org>

BIRAKMAM

yaz, 1903'e gönder

Allah bilir sen, aşkın insan yüreğine
kendiliğinden girerek kendiliğinden çıkıp
gidecek bir şey olduğunu düşünürsün en çok.

Bir de sevdalanmaktan utanırsın, bunu
kim öğrettiyse!.. Utanılacak olan sevdalanmak
değil be oğlum. **Utanılacak olan, her şey için
savaşan birinin, söz sevdaya geldi mi,
orda savaşmaya yan çizmesi.**

Adalet Ağaoğlu, Bir Düşün Gecesi-Dar Zamanlar II, YKY, 2005

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

arayan buluyor mevlâsını
temmuzun altısı
saat tam altı
ikinci levent mi
üçüncüsü mü bilemiyorum
ne çok levent var manitu
trafiğin tam ortası
radio blue dinliyorken
sanki seninleymiş gibi
dikiz aynamda güneş gibi gördüm seni
hasır şapkalı bir kadının kullandığı beyaz arabada
önde oturuyor bıcı bıcı konuşuyorsun
yüreğim yerinden fırladı fırlayacak
hayal değil bu kez gerçekten sen
yol verdim önüme geçtiniz peşinize düştüm
arabayı arabaya çarpasım geldi
trafik kazası da bir görüşme sebebi
birlikte gidilecek karakola
birlikte alkol muayenesi
mahkemenin ilk celsesi
bir buluşma nedeni

FERHAN ŞENSOY, DÜNDESTE Ücretsiz PDF Kitap Arsi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

aşk bitti mi?

Sınırlı sayıda seçenek içinde birine gönlünü kaptırırdın ve onun son seçeneğin olduğuna inanırdın. Aşk da böyle bir şey zaten. Eşi olmayana âşık olur insan. Oysa şimdiki gençler için seçenek havuzunu sunan "köy", sınırsız bir dünya.

Gençlik demek aşk demektir! Türküler, şarkılar, romanlar, filmler hep aynı şeyi söyler: Gençlik zamanı aşk zamanıdır! Yeni kitabım *Yetişin Gençler!* yazarken farklı yaşlardan gençlerle derinlemesine sohbetler yapıyorum. İşte o sohbetlerde çok ne zaman aşka gelse, şaşın p kalıyorum. Sözü şimdiki gençler aşık olmuyor!

Aslında bunda garip bir durum yok. Her devir kendi psikolojisini yaratıyor sonu çta. Bu anlamda şimdiki gençler için aşk ile bizim gençliğimizde yaşadığımız aşklar arasında tabii ki bir fark olacak. Biz her bahar âşk olan, her yaz bir daha âşk olan, imkânsız olana âşk olma gerektğine inanan bir kuşaktık. Selvi Boylum Al Yaz malım diyeyim gerisini siz tamamlayın. Oysa şimdiki gençler, ne kendilerini baharla, yazla sınırlı tu bu yor ne de aşkın öyle ulaşmaz, imkânsız bir şey olduğuna inanıyor. Onlar için aşkın ne olduğu nu ille de kâğıda yazarak anlatmaya çalışalım. gençlerin neden önceki kuşaklardan ayrıştığını anlamaya çalışalım.

BU DEVRİN GENÇLERİNİ BELİRLEYEN ÜÇ FAKTÖR

Bana göre, şimdiki gençleri diğer kuşaklardan ayran üç temel faktör var: İlk olarak, bu kuşak **anında tatmin** kuşağı. İkinci, şimdiki gençler **seçeneklerin neredeyse sınırsız olduğu** bir dünyaya doğdu. Son olarak ise şu nu söyleyebiliriz: Günümüz genç kuşağının referansları sanal.

ŞİPŞAK TATMINİ

Yılmaz Erdoğan'ın Vizontele filminde, Deli Emin'in bir Mahzu nu Şerif türküsü dinleyebilmek için harcadığı çabayı hatırlıyor mu su nu z? Şimdi siz aynı türküyü dinlemek için ne kadar çaba harcıyorsunuz? İşte bu iki dönem arasındaki farkın aşka da bir yansıması olacaktır elbette. **Gerek teknolojinin günlük hayatın her alanında işimizi kolaylaştırması gerek ekonomik olarak refahın geniş kesimlere yayılması sonucu yeni kuşaklar bir şeyi arzu edince artık beklemeden o şeye ulaşıyor.** Yeme içmeden (*fast food*) insan ilişkilerine bu şipşak tatmin alışkanlığı yeni kuşakların sebat etme, sabır etme, gerektiğinde arzuları erteleme gibi hayatta başarı için çok gerekli olan temel becerileri kazanmasını zorlaştırıyor. Bir tıkla her şeye ulaşarak ergenliğe adım atan gençlerin du yusul ihtiyaçlarını da şipşak çözmeye yönelmesi gayet doğal. Aylarca mektup bekleyen âşkların, sevdiğini bir daha görebilmek için güzel kış, baharı devirmesi gereken âşkların zamanı geride kaldı.

BOL SEÇENEK LANETİ

Şimdiki gençlerin bizim tabirimizle klasik âşkları yaşayamıyor olmalarının ikinci nedeni ise seçeneklerin neredeyse sınırsız olması. Eskiden bizim köyde bir uçtan öbürüne seveceğin kızların sayısı belliydi. Lisede de yazık sitede de durum aynıydı. Sınırlı sayıda seçenek içinde birine gönlünü kaptırırdın ve onun son seçeneğin olduğu na inanırdın. Aşk da böyle bir şey zaten. Eşi olmayana âşk olur insan. Oysa şimdiki gençler için seçenek havu zunu su nan "köy", sınırsız bir dünya. **Sosyal medyasıydı, arkadaşlık siteleri ydi derken ister istemez bir geçicilik hâkim her ilişkije. Yani bu çağda yetişen bir genç için herhangi bir kişinin "son seçenek" olduğuna inanmak eskisi kadar kolay değil.** Bir aramayla, bir "swipe"la, bir fotoğrafı, bir tıkla yeni seçeneklere ulaşmak mümkün. Bu kadar bol seçeneğin olduğu yerde, bir teriche bağlamak insanın doğasına aykırı zaten. O nedenle şimdiki gençlerin âşk olması o kadar da kolay değil.

GERÇEKTE OLMAYAN DÜNYA

Son olarak da iddiam şu dur ki şimdiki gençler bizim bildiğimiz manada deli gibi âşk olmuyor çünkü romantik hayatlarına yön veren, klasik âşk romanları ya da Leyla ile Mecnun hikâyeleri değil, sanal alem kahramanları. Bizim kuşak aşkı *Bir Gün Tek Bz'no* okuyarak, *İnce Memed* okuyarak, imkânsız âşkların anlatıldığı filmler izleyerek, Müslüm Baba'dan Fehdî Abi'ye çaresizlik şarkıları dinleyerek öğrendi.

Oysa şimdiki kuşakların referansları çoğu zaman gerçek hayatta bir karşılığı olmayan sosyal medya fenomenleri. Her gün onlar cası ortaya çıkıyor ve Photoshoplu, filtreli sanal hayatların her anı gözümüzün önünde yaşıyor. Bu durumda gençler de ister istemez referansı bu radan alıyor.

AŞK BİTTİ Mİ?

Bu üç trende bakarak aşk bitti demek işin kolayına kaçmak olur. Evet, bizim gençliğimizde yaşadığımız manada aşkı yaşayamıyor bu ku şak ama bu elbette aşk bitti demek değil. Ben gençken de 50'li yaşlarda yazarılan benzer serzenişlerde bu lu ndu şunu hatırlıyorum. Bizim mektup la, yazdan yazıya görerek yaşadığımız âşklarda hiç olmazsa bir bu lu şma, bir görüşme vardı. Bizden öncekiler aşkı bir bakişta, bir gülüşte bu lumsu. Yani zaman değişiyor, gençler değişiyor, âşklar da değişiyor. Oysa şimdiki gençlerin âşk olma referansları kendi kullandıkları yaşayacak. Zaten her hâli ayrı güzel değil mi?

Biz her bahar âşık olan, her yaz bir daha âşık olan, imkânsız olana âşk olunması gerektiğine inanan bir kuşaktık.

serkan altunvigne

Başar Başaran

kadınlar olgun erkeklerden...

İçinde sahici bir inanç barındırmayan, profesyonel bir duyurlılığa kesmiş; ne tam mutlu ne tam mutsuz, biraz kızgın biraz mülayim, ne dediği belli olmayan bir sözü var. Ne söylese bence kendisinden bahsediyor. Huzur sevici.

"İyoksulum," dedi. Parayla alakası yok, manevi olarak. "Marx da tam böyle söylüyor," dedim. Zenginlik fakirlik bir duygu meselesidir. Sağına soluna baktı. "Ülû orta ondan bahsetme," dedi. "Kimden? dedim. "Marx'tan." "Sene olmuş 2020 bundan mı korkacağız?" dedim. "Bundan ve bir sürü akla hayale gelmez şeyden korkmamış," dedi. "Korku bugünkü toplumun haricidir. İnsanları bir arada tutar. Nasıl iki yüzyıl öncenin zamkı hürriyet, geçen asrınkı milliyetçilikti, şimdinin korku. Korktuğumuz için dağılmadan duruyoruz. Kol kola girmiş, ısıt çalarak kendi mezarlığında geçiyor insanlık." Anladım, yine bana büyük tespitlerini anlatmak için yatak yapıyordu. Kafasından bahsetmek istediği bir şeyler olduğunda lafı oraya geormekte ustadır. Sakallarıyla hızlı hızlı oynamasından yaklaşıp paneli hissettim. Dinlemek istemedim. Hazırda gerçeklerinden yorulmuş. Başkasının ezilmekten posası çıkmış teziye ihtiyacı yok. Aha bak bu dünya, bu gören gözler, bunlar da taze üzüm. Müsaade edersen kendime keşfetmek istiyorum.

Kahveni alarak yanından kalktım, sokakın karşısındaki duvara oturdum. Eski zamanlardan kalımsı surların dibinde sırtını denize verdim. Gözlerimi kapadım. Rüzgârın burçlarda fısıldayışında ölü şövalyelerin kılıç seslerini duyuyorum. Tarih kendi kendisini getirip ayaklarına dokuyor. Temiz bir havada çiğnerim gibi, sanki hayal gücüm genişliyor. Hayatı kendime tabir ettirecek yaşların geride kaldı gücüm. Eskiden ayrıran budalası gibi dinlemediğim bu adamla konuşurken artık içim sikiyor. Onunla yirmi bir yaşımdan beri birlikteyim. Dün dört sene olmuş. Kendimi özledim. Böyle umutsuz tespitleriyle içimde kainata dair bütün iyimserliği öldürdü. Çağın bakkına mezarlık gören birinden bahsediyorum. Dünyanın sonu yaklaşıyor derken sesinde endişe değil, şehvet var. Kendi varlığını dünyadan önce son bulacağına inanmak ona ağır geliyor. "End'ist" diyorlar böyelerine. Soncu yanı. Kiyamet kopsa da göremmiş diye bekliyor. Onunla tanıştığımda keman çalardım, bıraktım. Fransızca kursuna giderdim, istemez oldum. Sabahları gazete bile okumuyordum. Beni kendi azalan ışığında körleştirdi. Birine genç yaşta hayran olmanın bedelinin bu kadar ağır olacağını bilemezdim. Yeteri kadar okumayan kızlar okuduğunu zannettikleri adamlara aşk olurlarmış. Hayatımı aşk zannettiğim bir kişiye çevirdim. Keşke şimdiki bir kütüphanede yalnız olsaydım. Yaşında yaşamadan yaşlanıyorum.

**Hayatımı aşk
zannettiğim
bir kişiye çevirdim.
Keşke şimdi
bir kütüphanede
yalnız olsaydım.**

"Neden bana bunu yapıyorsun?" dedim. "Ne demek?" dedi. "İnsan şu gün batımından, ne bileyim el ele yürüyenlerden önümüzden geçen motosikletten heyecan duymaz mı?" "Motokil mi?" dedi. "Evet, nereye gidiyorlar sence, kız adamın belinden değil göğsünden sarılmış gördün mü, şu pencerelerin arkasında neler yaşıyorlar merak etmez misin, müzevir bir meraklı değil sevgiyle anlamaya çalışmaktan, başkalarının ırganlanmaktan söz ediyorum." Yüzüme küçümseyerek bakma sana bir şey diyorum. Beni kulağlarındaki dekoderi çıkar da dinle. Bir kez olsun kelimelerim benim ağzımdan çıktıkları halleriyle ulaşınlar sana. Bak alında vaktinden önce yaşlanmış insanların kederli kraterlerinden oluşt. Sana nedenini anlatıyorum. "Yaşlı mı diyorsun bana?" dedi. **Gözündeki korkuya inanmadım. Sanki beyin filmine bakıyorum da az sonra yaşayış yaşamayacağını söyleyeceğim. Oyle dehşetli bir bekleme anı.** Ne oldu bütün kibrili karşımda konuşan ahlaklıların efendisine. Yağlısın dersem, yuduruk porselenler gibi tuzla buz olacak. Bir zamanlar bana şefkat duygusu hissettiren ağarmış göğüs tüyleri şimdiki acılığın sembolü gibi geliyor. Kurumşu bir nehir, donmuş bir bataklık, modas geçmiş bir fikir... Ona karşı içimde uyanan acıma duygusuna katlanamıyorum. Dün pazardan aldığımız hasır şapkanın arasından çıkmış ince saç telleri, ayaklarına ve titreyen göz bebeklerine baktım. Bütün samimiyetsizliğimle, "Yaşlı mı, ne alakası var?" dedim. "Sadece merakın kalmamış. Her şey bildiğin için olmalı, yargılarına ksa yoldan varabilmekten başka bir derdin yok. Ben bilmediğimden olacak yargı değil, celse istiyorum." "Bir yerde mi okudun bunu?" dedi. "Ya sabır..." dedim. "Biraz sus ne olur. Azıcık huzur istiyorum."

"Huzur sevilik," diye fısıldadı. Tütünüğü kâğıdının arasına koydu, sarmaya başladı. Uzun oluyorum bu hâllerine; tütün sarmasına da yalmasına da filtresiz dudaklarının arasında tutarken tek gözünü kısarak konuşmasına da. Onun için herhangisi bir şey, sadece bir tek şey olamaz. Hepsi genel bir tavır küçük parçaları. Kelimeleri, bakışları, saç, giyim kuşamı hatta oturduğu semt, beslediği hayvan, dinlediği müzik, içtiği biranın markası, et yemiyorum ben derken ağzını büzüşü... Her biri birleşerek o "katlı duruş" oluşturuşu. İçinde sahici bir inanç barındırmayan, profesyonel bir duyurlılığa tapmış; ne tam emin ne tam şüphede, biraz kızgın biraz mülayim, ne dediği belli olmayan bir sözü var. Ne söylese bence kendisinden bahsediyor. Huzur sevici. Almancada öyle diyorlarmış. Harmoni bir şey. Mevcut bir huzuru feda etmemek için ıbrazlarını saklamak demekmiş. "Olusun," diyorum, "ben ikinci kalite bir huzura razıyım." "Gerçek umrunda değil mi senin?" diyor, "neredesin?" "Senin huzur diye vardığın anı, yeni bir huzur adına yıkamadan hemen önce durduğun yerdiyim. Senden kalan parçaların üstünde duruyorum." "Sisifos gibiyim ben anlamıyorum," diyor. "Kendimi ararken gerçekleştiriyorum." "Ya bırak," diyorum. "Bu huzursuzluğun üretimi ne arkadaş, bir söz mü söyledin, bir beste mi yaptın, bir eser mi yazdın? Anneannem huzur ağızını derdi başka bir şey dedi. İsteme ayakların bozulmuş senin. Her neredeyse orada olmak istemiyorsun. **Her hâlin kiracı olmuşsun sen. Böylece hiçbir sorumluluk almıyorsun.** Bir çeşme görsen fotoğrafını çekip gidiyorsun. Akar mı akmaz mı umurunda değil. Dünyaya turist olmuşsun." "O ne demek?" diye yüzünü eksiıyor. "Evin her yeri çöp dolmuş çöpleri atmaktansa bana uzun uzun evin düşük insoat kalitesinden, hiç güneş almamasından, üst komşunun içreç bir insan olmasından, dahası ülkemizdeki çarpık kentleşmeden, yükselen ev kredisi faizlerinden, son rindin kovulmuş sebeplerinden bahsediyorsun. Kalk çözü ot be adam." Yüzünde bir gülümseme sigarasını dudarda sürdürüyor. "Boyle biri mi olmamı istedin, çözü atan?" Bana kendimi sıradan hissettirecek provoke ettirgin düşünüyör. Ah buna eskiden nasıl kanardım! Şimdiki asıl sıradan olanı o olduğuna biliyorum. "Biliyor muyun bir semt olsun Moda olurdu," diyorum, "flamingolar gibi oralarla dolarsınız. Hiç anlamıyor. Anlamasın, umurunda değil. Ayaga kalkıyorum. Nereye?" diyor. "Ben bir semt olsam neresi olurdu sence?" diyorum. Düşünüyor. "Bana karşıda bir şeyler düşünüyör. Karşılaşırız diyorum."

Ayhan Sicimoğlu

ESHE* (1)

Evlilik, eski zamanlardan kalma, insanların korku ve ilkel paranoyalarla yaşadığı yıllarda, kendine güven eksiklikleri nedeniyle yarattıkları anlamsız bir müesseseymiş.

Hikâyedeki bazı isimler ve anlamları:

Ahe (Haffi sabah eşi nâ si, Hawaii dili).

Tama (Güzê çocuk - Yeni Zelanda Maori yerlileri dili): Asta'ya âşik. Dağda yaşayan adamın oğlu.

Asta (Âşk, sevgi - İskandinav dili): Tama'nın âşik olduğu güzel kız. Aika'nın kızı. Koa'nın torunu.

Aika (Âşk sevgisi - Japonca): Asta'nın annesi. Koa'nın kızı.

Koa (Cesur yürek - Hawaii dili) Aika'nın babası. Asta'nın dedesi.

Ahe**, mavi ve yeşil tonlarıyla bezenmiş boncuklu perdeleri mi araladı... Beyaz bulutlar, koyu lacivert denizle öpüşmeye başlamışlar bile. Beyaz çarşafı geniş yatağımdan doğrulmuş, ayaklarımı ılık ham ahşaba bastım. Ellerimle cıladığım ve sabahın ilk ışıklarıyla kuruyan ve ısınmaya başlayan koyu gri koyalara bir iki adım var. Biz adalılar çıplak yatarız, kışın ise ince yün battaniyeyle örtünürüz. Tepelere bal almaya gitmeyeceksak de tüm gün ayakkabı giymeyiz. İlk uykulu uyan vücudumu, serin sulara uzun bir balmıklamayla teslim ediyorum. Sabah sporum ağır çekim, serin ve derin sularla yüzmece. Koyu lacivert sular bugün daha da sakın, minik kıpırtılar çıplak kuyuları usulca tokatlıyor. Başka ses de yok bu sabah. Tatlı suyla her gün durulanıyorum ama bugün tuz kalsın istiyorum vücudumda. Uzun saçlarımı ve ıslak vücuduma parfümlü zeytinyağını sürdüm. Saçlarımı toplayıp temiz ham keten kiton'u*** sırtıma geçirdim. Badem sütü yığordum ve mis kokulu kekik balımı cömertçe kaseme doldurdum. Kayalara oyduğum doğal sandalyeme kuruldum... İşte güzel hayata, güzel bir güne daha günaydın... Bazen bu yoğurt-bal ciftine kuru meyveler veya mevsimine göre taze meyveler de eklerim. Öğlen yemeği genelde yemeyiz adamızda, güneş battıktan sonra kızıl gökyüzü altında yeriz akşam yemeklerimizi. Karanlıkta yemek yenilmez. Et ve balık da bizde hiç yenilmez. Biz, hayvanlar ve balıklarla beraber yaşarız. Eski zamanlarda onları da yerlermiş, düşünsenize ne vahşet! Dedem derdi ki insanoglu yüzyıllar boyunca et yediği için devamlı birbirini öldürmüş ama zaman zaman bu kesilen, kanı akıtılan zavallı uysal canlıların intikamı feci olmuş, milyonlarca insan ağzıyla köpürerek, nefesi kesilerek hayvanlardan bulaşan salgın hastalıklarla can vermiş. Neyse, insanoglunun bu kötü ve acıklı geçmişi düşünmeyelim ve bu parlak günü yaşamaya başlayalım, bol güneşli bir Eshe Adası sabahında.

Bugün sabah bal toplama ve öğleden sonra da ihtiyacı olan evlere dağıtma sırası bizde. Çok heyecanlıyım, en güzel kokularımı süreceğim... Dizlerime kadar uzanan cizmelerimi de giyeceğim. Dağlarda dikenler ve yabancı kekikler arasında kovanlardan bal toplayacağız. Arılar bizim için en değerli yaşayan varlıklardan. Ballarının hepsini almayız, onlara da yetecek kadar bırakırız. **Herkesle; insanlarla, hayvanlarla, tabiatla paylaşmayı bilmek, yeterinceyle yetinmek en büyük meziyetimiz ve terbiyemiz.** Benim adım Tama.

Asta, iri bembeyaz dişleri, kalın dudaklarıyla gülümserken güller açıyor aydınlık yüzünde. Zeytinyağı pırıltılı yeşil gözleriyle başımı döndüren bir yaratık. Bugün bal toplama vazifesi ikimizin. Keçi gibi tırmanıyor kayalara. Zaman zaman utanıyormu, beni elimden tutup çekiyor. Sarhoş ediyor beni onun o gardenyakokusu. Zaten biraz da sakarım, dengemi kaybedip kadife tenli, çıplak ince beline ve pürüzsüz mermer ılık sırtına sarılmak zorunda kalınca başım dönüyor. Ufak tefek, adaleli, sert kaslı bir dağ keçisi gibi. Benim ise uzun boyum, bacaklarım ve kollarım tabiatla pek uyumlu değil galiba. Annem, "Hakiki babanı bilmiyoruz ama uzun boylular sakar olur, çok da akıllı olmazlar," derdi ve hemen eklerdi "Hele bir de senin gibi güzel olurlarsa..." Annem çok güzel bir kadını idi. Onemli bir aktris idi. En ünlü epik oyuncu ve en çok ödüllü kadın oyuncu idi.

yllarlarca tüm adayı güldürdü. Braz erken uyudu, 96. baharında. Uyuduğu gün tüm Eshe, bir gün sokağa çıkmadı. Toplumumuzda üzüntüyü göstermek çok ayıptır. Çocuklar bile ağlamazlar. Aramızdan biri uzun uykuya yattığı zaman müzikli çocuklu partiler yapılır, yemekler yenir, şaraplar içilir. O gece adanın tepesinde yakılan ateşe anemin cansız vücudunu teslim ettiğimiz zaman tuhaf bir olay oldu, sabaha kadar o ateş sönmeydi.

Torbamı ve cizmelerimi omzuma atarak, buluşma noktamıza kadar çıplak ayak yürüyeceğim. Adamızda, yürüme yolları pletronlarca (1 Pletron=100 adım) uzunluğunda cımdır. Nanoteknolojiyle yıllar evvel ılık solmayan ve sararmayan çimler yapılmış. Minik parke taşlı yollar ise güneş enerjisiyle çalışan, daha çok engelli ve yaşlıların (100 bahar üzeri), kullandıkları iki veya üç tekerleği güneş enerjisiyle çalışan sessiz vasıtalar içindir. Adımlarımı sıklaştırrken kalp atışlarım da sıklaşıyor, ah Asta, kadife tenli Asta.

Annem gene başucumda, "Asta kızım, geç kalıyorsun gene geç kalıyorsun, odanın şu hâline bak, kedilerin de sana benzemeye başladı, dün gece çekmelerini içine girip tüm çamaşırlarını dışarı atmışlar. Bu yaşına geldin hâlâ bez bebeklerle oynuyorsun, artık kendi çocuğun olmalı, hoş seni de anne olarak pek düşünmüyorum" elinden düşürürsün bebeği."

Tatlı ve uzun gerinirken, iyi ki toplumumuzda artık evlilik yok, yoksâ, "evlen, evlen ne zaman evleneceksin" diye herhâlde başımın etini yerdin annem diye düşünüyorum. Eski zamanlarda, büyük salgından evvel kadın ile erkek evlenip aynı evde oturuyorlarmış düşünsenize. Düşünmesi bile ürktükü, daha doğrusu düşünmüyorum. Evlilik, eski zamanlardan kalma, insanların korku ve ilkel paranoyalarla yaşadığı yıllarda, kendine güven eksiklikleri nedeniyle yarattıkları anlamsız bir müesseseymiş. Anneannem hayal meyal hatırlıyor, annesi bir adamla kaçak olarak yaşamış, sonra bu ortaya çıkınca da en büyük "Ostrakizmos" (toplum dışına itilme) cezasına çarptırılmış, hem de tüm bir bahar. **Bu zaman boyunca hiç kimse ikisiyle konuşmamış, hiç kimse selam dahi vermemiş, hiçbir davet, tiyatro ve festivale katılmamışlar. Bu en ağır ceza, eski zamanın içinde veya müebbet hapsi gibiymiş.** Anneannem bundan hiç bahsetmezdi.

Görsel: Egon Schiele (1890-1918), Two Women Embracing, 1913

KÖY ENSTİTÜLERİ FİKRİNİN KAYNAĞI NEDİR?

Türkiye'de Köy Enstitüleri çok taraflı ve çok yorumlanması gereken bir müessesedir. Hayatın içine baktığınız zaman Köy Enstitüleri uygulaması, Hasan Ali Bey'den evvelki Milli Eğitim Bakanı Saffet Arkan zamanında başlamıştır. İsmail Hakkı Tonguç'un da fikrin oluşturulmasındaki katkısı büyüktür. Tonguç aslında Tunaboylu'dur, yani bugünkü Bulgaristan'ın Tırkiyelerinden, Rumeli Türkü'dür. Türkiye'ye de epeyyetşkin bir yaşta gelmiştir ve doğduğu ülkenin birikimini getirmiştir beraberinde. Onu Öğretim Genel Müdürlüğüyle görevlendiren Saffet Arkan'dır, Köy Enstitüleri projesi işte böyle başlamıştır. Hasan Ali Bey de bu ordunun bir neferiydi ve işi iyi biliyordu. Saffet Arkan mecliste açıkladığı zaman, bu işin doğrudan doğruya Gazi Paşa'nın zekâsından, dehâsından ileri geldiğini söyledi. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Hasan Ali Yücel, Saffet Arkan ve İsmail Hakkı Tonguç'un akl ve fikir birliği sayesinde ortaya çıkmıştır Köy Enstitüleri. İlk enstitüler de tek parti döneminde açılmıştır. Demokrasi dururken kimse tek partili sistemin taraftan değil ama Köy Enstitüleri gibi işler tek parti dönemlerinde daha tutarlı ve daha devamlı olur.

Burada önemli olan nokta, Türkiye'deki Köy Enstitüleri modelinin

kaynağı. Bu modelin Bulgaristan kaynaklı olduğu 1981 yılında Sofya'da yapılan I. Bulgaristik Kongresi sırasında konuşuldu, **Yalçın Küçük Hoca bir şema ileri sürdü: Stambolyski'nin başında olduğu Bulgaristan Çiftçi Partisi'nin geliştirdiği reformlar arasında, Türkiye'deki Köy Enstitülerine benzeyen bir model vardı.** İsmail Hakkı Tonguç'un, ki Köy Enstitüleri ona "Tonguç Baba" derdi, Bulgaristan'da doğup büyüdüğünü hatırlamak gerekir bu noktada. Bulgaristan, köy ekonomisine o günden bugüne çok önem veren bir devlet. Bunu maalesef Komünist Parti'nin son dönemlerinde iyi yönetemediler ve ziraatta büyük bir çöküntü oldu, buna rağmen köylülüğün yetişmesine, gelişmesine çok önem verdilerdi. İsmail Hakkı Tonguç bu altyapıdan geliyordu, Köy Enstitüleri modeli de işte buradan çıktı.

AYASOFYA İBADETE AÇILMALI MI?

Ayasofya, Kasım 1934 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla müze oldu. O dönemki Reis-i Cumhuriyetimiz Atatürk'ün bu karardan haberi olmadı; hakkında ileri sürülen delillerin mesnedi yoktur, karar verildiğinde kendisi de oradaydı.

Bu yapı, şehrin ve aslında bütün Hristiyan dünyasının o tarihteki en mühtemeliydi, daha büyüğü yoktur. Bu tarzda daha büyük bir kubbe de yoktur. Ayasofya'nın kubbesi merkezi bir kubbedir ve kemeriyle sütunlar üzerinde durmaktadır. Sanat tarihi açısından Roma mimarisinin son dönemine ait bir yapıdır ve Romalılarının kubbeyi çok geliştiren bir mimarı tarzları vardır. Ayasofya'nın kubbesinin son restorasyonu Mimar Sinan tarafından yapılmıştır ve kendisi de bu restorasyonuya iftihar eder. Binanın ayakta kalmasını sağlayan, büyük bir mühendislik eseri olmasındır.

Bu eser, 900 sene kadar bir süre Hristiyanlığın büyük mabedi oldu. 1204'te Katolikler burayı istila etti ve binayı soyup retiler ettiler. Dogma İmparatorluğu, yani Bizans binayı geri alınca Ayasofya kilise olarak görevine devam etti. 1453'te fetihle sonra İsmi Fethiye Camii olarak değiştirilmiştir. "Ayasofya" bir aziz ifade eden bir isim değil, "ilahî hikmet" anlamına gelir. Fatih Sultan Mehmet Han yapının ismini olduğu gibi muhafaza etmiştir. O tarihte Ayasofya, Müslüman mabedine çevrilmiştir ve İslam'ın bir numaralı camii haline gelmiştir. Heron hemen 480 sene boyunca camii olarak devam etmiştir ve 1934 yılında müzeye çevrilmiştir.

Müzeleştirilince
Mehmet Ali & Akşamserası

beynelmil bir tartışmanın hiç şüphesiz etkisi vardır. Bu tartışma bugün de sürüyor. Bazı kendini bilmez Hristiyan çevreler bu binayı kilise olarak kullanmak, burada ayın yapmak istiyor. Bu mümkün değildir. **Ayasofya'nın müze olması kararını Cumhuriyet hükümetimiz ve ilk Cumhurbaşkanı, Türkiye Mareşali başkanlığındaki bir heyet vermiştir: Ayasofya müze olacaktır, bunun uygunu budur.** Burada yapılacak birtakım törenlere ve gösterilere lüzum yoktur. Kaldı ki caminin bir bölümünde namaz vakitlerinde ezan okunuyor, cuma namazı kılınıyor. Buna itaat etmek zorundayız; bizim kararımızdır, bizim devletimizin kararıdır. Çocuk oynacığı değildir. Politikasının yapılmasını da hiç doğru bulmuyoruz. Müzeciler ve tarihçiler olarak buna dikkat etmeliyiz. Hatırlatmakta fayda görüyorum: Lütfen, kimse Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün bu karar üzerinde bir şüphesi varmış gibi beyanlarda bulunmasın. Böyle bir tarihçilik üstütlüğüne girmek doğru değildir.

İYİ OKUMA NASIL YAPILMALI?

Bana bu kadar çok kitabı nasıl okudunuz, okuduğunuz kitapları nasıl seçtiyseniz gibi sorular soruyorlar. Nitelikli okumanın en önemli noktası çapraz okuma. Bu ne demektir? Bir konuyu iki hatta üç kaynaktan okumak, bu şekilde bilginin sağlamlasını yapmak. Çapraz okuma yaparsanız, yaptığınız okumalardaki yanlışlar da ortaya çıkmış olur.

Kitap seçerken insan yanlışlıklar yapabiliyor. Baştan sona okunan kitaplar var, şöyle böyle okunanlar var, bir de hiç okunmayanlar var. **Okunmayacek kitapları muhafaza etmiyorum kütüphanemde, zaten kitap kayacak yer zor bulunuyor.**

Türkiye'de tercüme bir kitap alırsanız ama sonra bir kenara alırsanız, çok fazla kötü tercüme var. Almanya'da tercüme kitap alırsanız, atman şart değil çünkü doğru tercüme yapılmıştır. Ama burada alarsınız. Atman da gerekir. Bir Dominikan keşişinden "Dominik" diye bahsediyor bir tercüme almalyız. Senden soracağımın önu okumaması lazım. Nihayetinde önemli olan, yanlış seçtiğiniz kitapları sonraki nesillere aktarmamak.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

İsim: Mehmet Dönmez
Soyadı: Beynelmil, Uluslararası

Şebnem İşigüzel

İhtiyar balıkçı ve ben

İşte Aslı'nın hikâyesi burada başladı: Tercüme yaptığı ve günlük komik paralar kazandığı şirketçik onun yeteneğinin kendilerine on numara beş yıldız büyük olduğunun farkına varmıştı.

Aslı, defterine böyle yazdı. Başlağa yazdığım gibi. En başından anlatmak gerekir yoksa hiçbir şey yazılmaz. Aslı, yirmi yedi yaşında ve çok mutsuzdu. Hikâyesini yazmaya böyle başladı. Yeni anne olmuştu. Kucağında küçük bir bebek vardı ama mutsuzdu. Bebek dokuz aylık olmuştu. Artık yorgundu da. Küçük bebeğin ve evin bütün sorumluluğu üzerindediydi. Mutsuzluğunun kaynağı kocasıydı ama o, bunu fark edemeyecek kadar gençti, deneyimsizdi ya da başka bir şey ya da hepsi. İnsan bazen körleşir. Görmek istemez. Çünkü görürse yapması gereken şeyler vardır ama o yapmaktan istemez. Hareket etmek istemeyen körleşir. Ne hâlde olduğunu görmek bilmek istemez.

Kocası onunla az konuşuyor, ilgilenmiyor, onu çoğu zaman küçük gibi azarlıyor, küçümsüyor ve bekleme gibi bir aneden çok fazla şey bekliyordu. Evlilikteki bu semptomları fiziksel arazılara yarasak sanırım şöyle dememiz gerekir: Aslı'nın kolu bacağı kırık, kalp damarları tıkalı, böbrekleri perişan, omurgası paramparça, yüzünün yarısı yanmış falan... Evlilik sandığı şeyin elle tutulur hiçbir yanı yoktu ama o bundan habersiz ona katlanıyordu. Akşama yemek yetiştiriyor, renklerle ilgili beyazları ayırarak çamaşırları yıkıyor, alışveriş yapıyor ve en önemlisi bebeğe bakıyordu. Bebek usluysa. Bir bebek ne kadar uslu olursa. Ancak bu bebek bakımının yorucu ve zahmetli bir iş olmasından bir şey eksiltmiyordu. Kocası huysuz ve huzursuz olmasa her şey kolaylaşacaktı ama değildi. Kocası onu bir önceki gibi eviyor, farajcı gibi karıyıyordu.

Aslı bunu niye çekiyordu? İnsanların iç dünyası bazen böyle karışık sislî puslu bir denize dönüştür. Yolunu bulamaz.

Geçelim diyeceğim ama geçilecek gibi değil: Aslı'nın kendine ait bir geliri yoktu. Bebeğe baktığı için çalışmıyordu. Eğitilmiş bir kadındı ama şimdiki ekonomik özgürlüğü olmayan bir kadına dönüşmüştü. Yani, kocasının verdiği harçlığa muhtaçtı. Oysa ev kadınlığı hakkı yenen, karşılığı ödenmeyen en büyük emek. Kocası evin bütün giderlerini karşılıyor ama Aslı'ya ayrıca bir para vermiyordu. Bunu geçen özel harcamalarını tespit ettiğinde başına ekşiyordu. Özel harcama dediğim, dışarıda bir kahve içmiş ve bunu kredi kartından ödemişti. İşte bu Aslı'nın fena hâlde gururuna dokunmuştu. Kocasından asla cep harçlığı almamaya karar vermişti. Almadı da. Ama gerekiyordu. O da kendine basit küçük bir terçüme işi buldu. Böylece küçük cep harçlıklarını kazanırmıştı. Bu küçük terçüme işleri onu hayatını değiştirecek ihtiyar balıkçıya götürecekti.

İşte Aslı'nın hikâyesi burada başladı: Tercüme yaptığı ve günlük komik paralar kazandığı şirketçik onun yeteneğinin kendilerine on numara beş yıldız büyük olduğunun farkına varmıştı. Denizcilik, yelkencilik, balıkçılık ilgilili daha kapsamlı bir çeviri teklif etmişlerdi. Böylece biraz daha fazla kazanabilecekti.

Aslı, bebek arabasını itirerek marınanın yolunu tuttu. Bebeğe kıyıda pek az inerlerdi. Hep yakındaki çocuk parkına giderdi. Aslı farkında değildi ama dünyaya küsmüştü, küstürülmüştü.

Tercüme şirketi marınadaki yelkenisinde yaşayan ihtiyar balıkçının ona bazı terimlerin çevirisinde yardımcı olabileceği bilgisini vermişti. Adamın cep telefonu bile yoktu. Emekli bir koleğ öğretmeni ve zar zor adam ettiği küçük yelkenisinde yaşıyordu. Arkadaş oldular. Romantik bir tarafı yoktu bu arkadaşlığın. İki yalnız arkadaşlığı. Flört de etmiyorlardı. Yalnız ve kimsesiz ikisi de. Daha doğrusu ihtiyar balıkçının gönüllü bir yalnızlığı vardı. Ama Aslı öyle mi? **Çevresinde kimse ona "kızım kendine gel bu evlilik de bu adam da çekilmez. Yol ver" demiyordu. Diyelim dediler, bunu söyleyen çıktı, Aslı nereye gideceğini ne yapacağını bilmiyordu.** Cesaretsizdi. "Cesaret rüzgârla dolu yelkenlerdir. Sizi istediğiniz yere götürür." Bunu da ihtiyar balıkçı söylemişti.

Aslı, zamanla derterini onunla paylaştı ve ağladı. İhtiyar balıkçı bebeğin yanında ağlamamasını tembihledi. Kisa deniz yoklukları bebeğin iştahını açıp uykusunu düzensizlediği gibi Aslı'ya da iyi geldi. Aslı açık denizlerde, Marmara'nın bağrında ağladı. Yaşlı adam gözlerini kısıp denize bakıyor, onları istedikleri kadar gezdiriyordu. Sonunda Aslı'ya yelkenli kullanmayı öğretti. Oysa Aslı "Benim daha araç ehliyetim bile yok," diye itiraz etmişti. İş, kaptan ehliyeti almaya kadar vardı. Aslı yelkenliyi uzun süre düz motorla kullanırsa bile cesaretle dolardı. Zaten insan ilgili gibi görünen bir işi becererek cesaret bulur.

Bu satırları onun çokcusu masalı kelimeleriyle atacak olursam; günün birinde ihtiyar balıkçı düştü, hastalandı. Bakıma ihtiyacı olduğunu düşündüğünden huzur evine yerleşti. Bunu yapmak için kiradaki evini bağışladı falan. Yelkenisini Aslı'ya bıraktı. "Emnettim" diyordu o.

Aslı evliliğinin sonlandırılma ve kıyıda tekne yaşamaya başladı. İhtiyar balıkçı ona özgürlüğünü vermişti. Parmak Kız'ın bir cevaz kabuğunu kendisine yatak yapması gibi tek göz kameralı küçük yelkenli evleni oluvermişti. Hakikaten mutlu oldular. Kız, ilkököl üçüncü sınıfa gidene kadar burada böyle yaşadılar. Aslı şimdiki ne zaman kendisini denize açılmaktan alıkoymayacak yeryüzüne inmiş sis bulutlarını görece geçmişte kalan bir başkasıymışçasına yaşadığı korkunç evlilik hayatını hatırlar. Kendini güçsüz hissettiğini zamanlar, sıt, yelkenlerini rüzgârla şişirip yol alacağını günlere hatırlıyor olabilir. Bunu unutmayım. Ama küçük şeyleri unuttun. Unutmayı başarısızlık yok saymış olursunuz. Bu da benim için düştüğün defterdeki son cümlesiydi.

Kendinizi güçsüz hissettiğiniz zamanlar, sizi, yelkenlerinizi rüzgârla şişirip yol alacağınız günlere hazırlıyor olabilir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Zeki Kayahan Coşkun

acımadı ki... acımadı ki...

Okul çıkışı hemen bir Fotospor aldım. Açtım sayfayı heyecanla... İşte mektubum!!! Nasıl mutlu oldum. Ünlü biri gibi hissettim bir süre. Uuffff acayıptı, gazeteyi alan herkes mektubumu okumuştı öyle mi?

Bostancı Ortaokuluna basketbol potası alınacaktı. Bir şekilde biz öğrencilerden para toplandı. Sabırsızlıkla potaların gelmesini, basketbol oynamayı bekliyoruz. Potalar geldi... Haftalargeçti üzerinden, bir türlü montajı yapılmadı. Okul binasının arka tarafına atılan potaların üzerine yağmur, kar yağıyor, mevsimler geçiyordu. Ara ara potaların olduğu yere gidip bakıyordum, paslandıklarını gördükçe üzülüyordum. Beşiktaş sayfasını okumak için haftada bir iki gün aldığım Fotospor gazetesinin okuyucu köşesi aklıma geldi. Oraya durumu anlatan bir mektup yazsam yayımlarlar mıydı? Genelde okurlar kendi takımlarının futbol durumuyula ilgili yazılar yazıyorlardı zira... 24'ü fotoğraf makinemle, çürümeye terk edilmiş potaların fotoğrafını gizlice çektim. "Ben Bostancı Ortaokulu 1-A sınıfı öğrencisiyim. Okulumuza basketbol potası alınış diye öğrenci arkadaşlarımla para verdik. Potalar geldi ama takmıyorlar yerine. Okulun arkasında paslanıyor. Lütfen potalar takılınsın. Basketbol oynamak istiyoruz" yazan mektubuma adımı, soyadımı, fotoğrafları da ekledim ve gönderdim. Günlere, aralıklı Fotospor aldım. Yayınlanmadılar mektubumu. Zaten bu beklemediğim sonuçu. Futbolla ilgili yazmamıştım ki... Bir süre sonra gazete almayı bıraktım, sanırım mektubumu yayımlamadıkları için kızıştım.

Aradan haftalar geçti... Unutmuşum artık mektubu. Bir gün dersteysken nöbetçi öğrenci geldi. Müdürümüz Cemil Bey'in beni çağırdığını söyledi. Cemil Bey sert bir müdürdü. Korkardık kendisinden. Boksör olduğuy, kazan dairesinde öğrencileri yumrukladığı dedekodusu dolaylı öğrenciler arasında. Hızla kendimi yokladım... "Babamın

karşı olduğu eğitime katkı payını vermediğim için mi, saçım biraz uzadı diye mi, devamsızlık yaptığımdan mı? Niye çağırıyordu ki beni?" Emin değildim. Odasına girdim. Ayaga kalktı beni görince. Çok sinirliydi. Yaklaştı... "Okulu niye şikâyet ediyorsun lan?" deyip tokadı yaptırdı. Anlamadım ne olduğunu. Akıldan çıkmıştı mektup, potalar... Dudacağım kanamaya başlamıştı. Olayı hatırlasam keşke... Neden dayak yediğimi bilmeye öyle çok ihtiyacım vardı ki. Ben şikâyet etmedim diyebilirdim korkuyla... Acaba kazan dairesine mi geçecektik müdürün odasından? Oraya gidersek sıçmıştık. Bu iri, kel, korkutucu, boksör olduğuy söylenen adamın karşısında anında nakavt olurudum. "Hainsiniz lan siz, hain," deyip bu kez rulo hâline getirdiği Fotospor'la vuruyordu bana... "Çık, git gözüm gormesin," diye bağırıp kovdu beni odadan. Sanki ben, gözü beni görsün diye randevu alıp gelmişim. Hasta mıdır, nedir? Sen çağırдың işte!

Mektubumun yayımlandığını anladım. Okul çıkışı hemen bir Fotospor aldım. Açtım sayfayı heyecanla... İşte mektubum!!! Nasıl mutlu oldum. Ünlü biri gibi hissettim bir süre. Uuffffacayıptı, gazeteyi alan herkes mektubumu okumuştı öyle mi? Ertesi gün okula geldiğimde basketbol potaları yerine takılmıştı. Hâlâ o potalar, okulun bahçesinde ek binanın yanındaki alandadır. **Bostancı'ya yolum düştüğünde potaların, okulun yüksek duvarlarını aşan kısmını görüp selamlarını çocuklukluma.** Orada kalmıyordum ki o dayak... Meğer ben Dayak İdman Yurdu'nun altıyapısında oyuncu olarak başlamışım o gün. Yanlışla, yanlış deyince; yanlış yapmanın hoşlandığını pek görmedim. Gerçeği seven azdır.

hatta öv diri!

Cemil Beyler, itiraz istemiyor...

Basketbol potaları çürüse de "Ne kadar da güzel oksitlendi öyle, bu şahane paslanmaya ancak siz katkı sağlatabilirsiniz," demeni bekliyor. Ne yaparlarsa alkışlamamı sonra...

Cemil Beyler, dalkavuk seviyor...

Yanlışla da yalana da hataya da doğru demeni.

Cemil Beylerin huynaya suyunu gidenler genelde mutlu oluyor, palazlanıyor.

Vurmayaçaktın bana Cemil Hoca...

Belki bilmekten çok mutlu olmadım, cezalar aldım ama hiç de acımadı tamam mı?

Ben şey dâha...

Ünvanı düşünüyorum

Yanlışla, yanlış deyince; yanlış yapmanın hoşlandığını pek görmedim. Gerçeği seven azdır.

kampanyamı, yıllar geçmiş olsa da işe yaramış sayıyorum. Ben kazandım! Babam da çok dayak yemiş. Misal, üniversitede yemek zammını protesto edip eylem yaptıkları için dövmüşler onu da. İşçi arkadaşlarının grevine katıldığı için yerlerde süründürüp, hain demişler. İş yerinde emeği sömürüldüğü için hakkını aradığında kovmuşlar. Genetik bir aktarım sanırım bendeki; hemen hain olabiliyorum.

Gerçeği, gördüğünü söyleyene ne zaman kızılısa, düşman, öteki ilan edilse aklıma Cemil Bey gelir hemen.

Hayat bize ilk dayanımı Cemil Bey'le atıyor.

Okulda, ailede, iş yerinde, sokakta...

Güçün, koltuğun olduğu yerde sus, görme, duyma

Umay Umay

bu olur

Senin için yaralarımın kabuklarını kaldırmaktan yoruludum. Sesini çıkarma. Matemime saygı duy. Kocaman, yıllarca işlenmiş elmas parıltısı. Şimdi düşünüyorum da değerli taş mıydı yoksa sarp kayalıklar mıydı kalbim.

Umurumda değil artık. Ne gezegenler umurumda ne de onları ışılatan güneş. Yoksunluğu kabul ettim.

Oysa yazmak hatırlamak demekti. Unutacaktım acımı. Öyle olmadı. Hatırlattığı sadece acıydı. Nasıl da oyuna gelmeye izin verdim. Cesur ya da salaktım. En acımasız hâli bu kahveyi içerken. Gözlerini ucuz komodine kaçırıp diyecek hiçbir laf bulamamak. Lafımız yok. Zamanla kavgaya girme. Dedikodu yapma sakın.

Sana el sallayan o yolcunun terk edilmiş istasyondaki fotoğrafı. Ne o son yolcuymu ne de o son tren. Aynı anda, aynı mesafede hoşça kal demekten yoruludum. Ve beni anlayan bile yorucu. Sessizliğime saygı duy. Sesimi işleyen duvar hangisiydi. Benim başıma yıkılmadı ama tüm rüzgârı ellerimden alıp götürdü. Aşk biter, çocuk büyür. Senin her şeyin olmak isteyen o gözyaşı kavuşur nehrine. Tüm mesele korkması başkasının açısından. Başkasının denizinden. Teşebbüs etmiş tüm ölümlere iş imkânı gibi hayatı. Çok meşgul. Braksalar boğacak en azılı hâliyle kendini. Ama yapamaz bunu, hayatta kalmak onun küstahlığı.

Kazma, balta, bıçak, tornavida ne bulduysam geçirdim içime. Seni bulmayı umuyordum. Bu kadar çok kanım yok sanıyordum. Kanımı kanla kapattım. Biri bana öğretmemişti başkası için ölebilemeyi.

Susacağım söz. Gece hiç çığlık duymayacaksın. korkunç rüyalar görmeyeceksin. Bahçende ayaklarını kara gömmüş, kulaklığında daha önce dinlemiş miyim acaba dediğin şarkı. Türk filmlerindeki gibi mesut olmayı kendi kendine yeniden öğreteceksin. O kadar kolay olacak ki kendi gerçeğine dönmek. Emin ol çok şaşıracaksın. Sanki hiç ilerlememiş gibi hep o son yolcuya el sallamış gibi.

Beni düşünme sözcükler olmadan önce de vardım. Titrek, elma yanaklı ama sarı saçlı çocuktan insandım. Masaya konan son tabağın kahramanıydım. Hep savaşçı kazanmıştım.

Olanların artık benim için bir hikâyesi ya da esprisi kalmadı. İlk başlarda var mıydı onu bile hatırlamıyorum. Aşk belirlidi yolu hem de en belirsiz şekliyle. Beni anlamamı bekliyordum galiba. Ya da hiç anlamayabilirsin. Her zaman bu olur. Ve devam eder döngü. Döngüyü kırıyorum. Artık sadece benim pencerem var, yağmur yağıyorsa ben bileceğim. Çiçekler solmuşsa bir yaprak kırılacak. Yormayacağım onu sözcüklerle. Yeni yaprağı yeşermesini bekleyeceğiz.

Beni düşünme sözcükler olmadan önce de vardım.
Titrek, elma yanaklı ama
sarı saçlı çocuktan insandım.

Nermin Yıldırım

derin nefes

Evlilik, çocuk, annelik telaşı, sonra yine işe dönme, bıraktığım yerden devam edebilecek miyim telaşı, sonra boşanma telaşı, sonra yeniden hayat kurma telaşı, çocukları tek başına büyütme telaşı, telaş, telaş, telaş... Ne ara nefes alacaktır?

Eğitmen bağdaş kurduğu yerden sınıftakilere bakıp "Şimdi derin bir nefes alıyoruz," dedi.

İçeriden müstakil solukların birleşmesiyle şişen kolektif bir nefes sesi yükseldi. Herkesin aynı anda nefes alması ve bunu da belirgin bir mübalağaya yapması Elif'in ritmini bozdu, eli ayağına dolandı. Nefesini yarım yamalak alabildiğiyle oluncula, aldığından fazlasını verdi, tıkanı. Ama ilk defa katıldığı derste bocalamasa normaldi, takılmamaya çalıştı.

"Dört keredede alıp, sekiz keredede vereceğiz," dedi eğitmen Hammurabi'nin kanununu yazmış bir sesle ve saymaya başladı. "Bir, iki..."

İçeridekilerin nefeslerini rakamlarla ördükçürek ferah ferah alıp verdiler. Ama Elif çığırlerinden tüküm havayı çektiğinde eğitmen henüz ikideydi, hepsini dışarı boşalttığındaysa eğitmen daha nefes verme safhasına bile geçmemişti. **Bir nefes bile alamıyorum diye geçirdi içinden, kendini beceriksiz hissetti. Hâlbuki yandaki şu bandanalı kız öyle mi? Anasının karnından nefes alıp vererek çıkmış mübarek.** Benim vaktim olmadı tabii, böyle şeylere sıra gelmedi. Yıllarca kendi imkânlarıyla alıp veremeye çalıştım şu zavalı nefesimi diye düşündü. Ortaokula kadar hep sınav telaşı, ortaokuldan üniversiteye kadar hep başka sınav telaşı, üniversitede ortaokuldaymışkacak ki sırası sınavlarda işe yarasan telaşı, iş bulma, tutunma, kariyer telaşı, sonra evlilik, çocuk, annelik telaşı, sonra yine işe dönme, bıraktığım yerden devam edebilecek miyim telaşı, sonra boşanma telaşı, sonra yeniden hayat kurma telaşı, çocukları tek başına büyütme telaşı, telaş, telaş... Ne ara nefes alacaktır?

Eğitmen yeniden saymaya başladı, içeridekiler de duyunanın en kolay işiymiş gibi nefes alıp veremeye. Elif'inse yine eli ayağına karıştı. Moralini bozmamaya çalıştı. Bunların hepsi de kendisinin değil, hayatın ve hayatın tahsisleriyle alıp veriyordu, kendisi için iktidat başlarında aksaklıklar olabiliyordu.

Her şeyi yarım yamalak yapıyorum zaten diye düşünmekten kurtulmaya çalıştı. Annesi de böyle derdi eskiden, "İnci Hanım'ın kızına bak, ne kadar hanımefendi. Ahmet Beylerin oğlu tıbbiye kazanmış." Şimdi olsa yandaki bandanalıyı gösterip "Bak şu kız ne güzel nefes alıyor, seninki ne öyle sünepe gibi," derdi.

Eğitmen, yüzüne aklı alınmış huzurlu bir ifade yerleştirip

"Bugünkü konumuz affetmek," dedi.

Elif'in tüyleri ürperdi. Hayatı boyunca en sık duyduğu laflardan biriydi bu. Yine kimi affedecekti?

"Affedeceğiz, annaçağuz, yüklerimizden kurtulacağız" gibisinden lakırdılar mırıldanmaya başlamıştı eğitmen. Şimdi yumuşayan ses uykuyu getirecek cinstendi, insanı beyaz, tombul bir buklun üstüne uzanmaya çağırıyordu. Ama söylediklen hiç de içini rahatlatmıyordu Elif'in. **Yüklerinden kurtulmak şöyle dursun, kendini omuzlarına yeni bir yük daha eklenmiş memur gibi hissediyordu. Maası değil, sırf işi artmış. Ama isyan etmek yok, elbette yok.**

"Ofkeyle, şiretilikle olmaz," derdi eskiden hep annesi. "Höt zöt eden kadını kimse sevmek. Kır dizini otur, çuk mu üzüldün, içine içine iki ağla ama uzatma. Uzatma ki kocan evden kaçmasın."

Elif, evliliği boyunca hiçbir şeyi uzatmamış, çocuklara tek başına bakmayı, evdeki tekmi işi çuk demeden omuzlamayı, kocasının dudagının kenarında çarpık bir gülüşle yaptığı gece mesajlaşmalarını, şehir dışı toplantılarını, o toplantılardan döndüğünde gömleğine sinmiş parfüm kokularını hiç uzatmamıştı. Ama sonunda kocası gene de evden kaçmıştı. Annesi olsa "Bak şu bandanalı kız ne kadar hanımefendi. Yeri geldiğinde görmezden gelmeyi, başını başka yana çevirmeyi biliyor. Yürür onun evliliği, seninki öyle mi?" derdi. Yandaki bandanalı kıza sinirli bir bakış attı Elif.

Yok, elbette kınar bir tip değildi. Ona kalsa o da herkesi, her şeyi affetmek isterdi. Ama yine de hayatı hakkında hiçbir şey bilmeyen eğitmenin oturduğu yerden affet de affet diye direktmesi asabını bozmuştu. Kaidelere uygun şekilde nefes de alamıyordu zaten. Bir nefessiz kalıp bir derin nefeslerde buğulmaktan başına ağrı grmştı.

"Şükür ve minnet duymalıyız," dedi eğitmen, "şu aldığımız nefese, dünyaya gelişimize..."

"Nankör!" diye bağran annesinin sesini hatırladı Elif. "Dokuz ay karnında taşıdım, insan hiç değışe ama minnet eder! Bak Neşre Hanım'ların kıza nasıl terbiyeli, annesini hiç üzmiyoruz. Sen öyle mi?"

Yandaki bandanalı kıza baktı yine gözünün kenarıyla Elif. Kızın iyice gevşeyen yüzündeki o huzurlu ifade küfürden betledi. İçinde hedefini şaşırmış bir öfke dikenı sıvırdı.

Bağdaş kurup oturuktan dizleri ağrımsı, sayılara uyduramadığı nefesi çamur gibi bulmuştu. Eğitmen devam etti.

"Öfkelerimizden anıyoruz. Affediyoruz. Hafifliyoruz. Devam ediyoruz."

Annesi de hep böyle derdi. "Takılma, devam et. Ben ne tekmeleri yuttum da geçtim." Oysa geçmemişti. Affetmek, dah a doğrusu affetmiş gibi yapmak, öfkesinden kurtulmasına değil, o nu kaynağından başka yerlere yönlendirmesine sebep olmuştu sadece. Elif'in babası ikisini de bırakıp gittiği için kocasına değil ama dünyaya küsmüştü. "Ben sana hem analık hem babalık yaptım," diye Elif'in başına kaktığı fazladan emek için nasıl da mutsuzdu. Kendi başına gelenleri kıza da yaşamasını diye o kadar korkmuş ve korkutmuştu ki sonunda Elif'in de aylarını yaşaması kaçınılmaz olmuştu. Kocası bir gün geri dönecek diye yıllarca beklemişti annesi.

O kadar beklemese, affetmek istemediği bir krgnliği affetmek zorunda hissetmese öfkeli o olamazdı belki. Hangi tekmeleri affedip hangilerini affetmeyeceğini iyi tartmalıydı insan. Bir merhamet sayılır, öbüründe yalanlar. Hafiflemeyi, ağlağışın hepsini aynı kefeyle koyarsan.

"Şimdi yeniden nefes alıyoruz. Bir, iki, üç," diye saymaya başladı eğitmen.

Elif saatine baktı kaçamak. Çocukları dans dersinden alacak, istedikleri filme götürecek, akşama taze fasulye pısricecek, hafta içi iş yerinde bitiremediği birkaç evrakın üstünden geçecek, aralarda herkesi tek tek affedecek...

Nefesi daraldı. Rakamları yine kaçırdı.

Eğitmen ters giden bir şeyler olduğunu sezmiş gibi Elif'in yüzüne baktı.

"Nasıl gidiyor Elif Hanım, alışabildiniz mi?"

Elif bir süre sessiz kaldı, sonrayızını yarım kasa limon yemiş gibi buruşturup

"Alışamadım," diye tısladı dışlarının arasından. Sönmüş ciğerine tutunarak bir bandanalıya, bir eğitime baktı. Ağzında acı bir tat bıraktı. Yut ve affet diye geçirdi içinden. Annesi olsa böyle söylerdi. Elif bu kez annesinin susmak bilmeyen hayaline baktı ve

...karnından kalktı. Kapıdan çıktı. Kapıyı arkasından çarparak kapattı. Ve nihayet derin bir nefes aldı.

Hangi tekmeleri affedip hangilerini affetmeyeceğini iyi tartmalıydı insan. Bir merhamet sayılır, öbüründe vıdan yalanları.

İsmail Saymaz

kumarbaz

Adli Tıp Kurumu karşı kaldırırma taşınınca, Kardeşler Kiraathanesinin önü, açık hava sinemasına döndü. Sandalyesini kapıya atan, iki çay parasına akşama kadar cenazelerin yolunu gözlüyor. Bilhassa vukuatlı ve şöhretli mevtaların...

Kör Süleyman'ın kör talihi Kocamustafapaşa'daki Kardeşler Kiraathanesini devralıp karşı kaldırırma karpuz tezgahı açmasından sonra güldü. Yoksa Erzurumlu Topal İsmail'den olma ve ilkokul açışı Fadime'den doğma, yıpranmış bir cekette aşınmış kasketle İstanbul'un yolunu tutan Kör Süleyman'ın, o güne kadar atığı hiçbir zar düşüş gelmemiştir. Hoş, kumarbazları zar ve iskambil destesine meftun eden, bir gün kara talihin dönme ihtimali değil mi?

Süleyman Toprak, görmeengelli değil, en hileli kâğıdı bile görüyordu. Şaşı baktığı için "Kör" demişlerdi. **Kör Süleyman'ın kumar tutkusu, onu Cerrahpaşa'da kiraathane açmaya kadar vaktirdi. Daracık kiraathane, gündüzleri hoşgincilerle çay kahve satıp, geceleri haki örtüler serdiği masaları şöhretli kumarbazlara ayırdı.** Mesela, Arnavut Sami hususi müşterilerindendi. Birlikte çokcazar atmışlıkları, deste deste kaybetmişlikleri, pul pul kazanmışlıkları oldu. Helali hoş olsun.

Olum bile Kör Süleyman'ın kumarından vazgeçemedi. Eşi Yüksel, iki oğlunu öksüz koyup gittikten, ağabeyi Zarif kansere yenik düştükten sonra bile...

Biraz para biriktirip eli bolluşunca Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin çaprazındaki Kardeşler Kiraathanesini kiraladı. Karşı kaldırırma, temeli atılmış boş inşaatta karpuz tezgahı kurdu. Oğulları Ali ile Hüseyin'i tezgahın başına dikti. Kim derti ki on yıllardır Sultanahmet'te bulunan Adli Tıp Kurumu, Kör Süleyman'ın

kiraathanesinin karşısına ve tezgah açtığı inşaata taşınacak? Cenabı Allah'ın takdirine bak.

Kardeşler Kiraathanesi bir zaman sonra doktorların, hastaların, hastayakınlarının ve cenaze sahiplerinin mekânı hâline geldi. Kör Süleyman, profesörden aşağısıyla kumara oturmaz oldu. Dahiliyeciler bir masada, kulak burun boğazcılar diğerinde, kalp mütehassısları ötekinde iskambil destesi açıyor. Yancıları bile doçent. Hasta bacıkları kapı ağzında pispirik oynuyor. Tıp talebeleri korkudan başlarını öne eğerek geçiyor. Mübarek, kiraathane değil, sanki poliklinik!

Kör Süleyman'daki itibar, Cerrahpaşa'nın bahşekminde yok. Kanseri hastaya yatak mı vermemişler, Kör Süleyman'ın selamıyla git, dakikada işin hâll olsun. Ameliyat tarihi altı ay öne mi gelecek, "Kör Süleyman efendi rica ediyor" demen yetiyor. Ne demek ilaç kalmamış, Kör Süleyman var dediyse, var. Kan mı bulunamıyor, Kör Süleyman buldurur.

Kör Süleyman'ın Cerrahpaşa'da işe yerleştirdikleri dernek kuracak kadar kalabaktır. Kefil olduğu ilk hasta bakkı Fındıkzade'de bir daire sahibi oldu. Yetmedi, tekaüt maasıyla köyüne apartman yaptırtıyor. Hasılı, Kör Süleyman ekmekli adamdır.

Adli Tıp Kurumu karşı kaldırırma taşınınca, Kardeşler Kiraathanesinin önü, açık hava sinemasına döndü. Sandalyesini kapıya atan, iki çay parasına akşama kadar cenazelerin yolunu gözlüyor.

Bilhassa vukuatlı ve şöhretli mevtaların; pusuda yurulan kabadayılar, banka ve döviz bürosu soyan gangsterlerin, polislerle çatışan teröristlerin, içkenede öldürülen komünistlerin, canına kıyılan Atatürkçü aydınların, kan davalı Kürtlerin ve kız kaçran Lazların cenazeleri... Bu türden vukuatlı cenazelerde, Adli Tıp Kurumunun kapısında ikinci bir canın gitmesi an meselesidir. Belden çıkarılan silahlar 33'lük tespih gibi çevriliyor.

Bir de magazin şöhretleri var tabii.

Yeşilçam'da aç kalınca çamaşır suyu içerek canına kıyan figüranlar mı dersin, Aksaray'da bir otel odasında ölü bulunan pavyon şarkıcıları mı, Tarlabası'nda sevgilisi tarafından boğazlanan homoseksüeller mi, iş adamının altın vuruştan giden eroinman oğlu mu... Kardeşler Kiraathanesinin kapısında Kabaday Dündar Kılıç'ın çay içtiği, Zeki Müren'in şılgarasını tellendirdiği, Türkân Şoray'ın ayaküstü sohbet ettiği vakidir.

Bu ihtişamlı günler 2006'da, Kör Süleyman seksenlercin merdiven dayamışken, yerle bir oldu.

Adli Tıp Kurumu, Yenibosna'daki yeni binasına taşındı.

Kör Süleyman'ın ekmek tekneside virilmişti.

Sanki tapuluveine dozerler ve keçpler girmişti.

Arazisini yabaniler basmıştı sanki.

İlk önce cenazeyakınları terk etti Kardeşler Kiraathanesini, sonra cenaze meraklıları, ardından kumarbaz profesörler. Ve nihayet, Kör Süleyman... Bir akşamüzüri "Kardeşler Kiraathanesi" levhasını indirip dükkânı boşalttı.

Yalnızca elli beş yıl kiraathaneleştiydi Kocamustafapaşa'yı değil, eşini, kardeşini ve bir oğlunu toprağa verdiği İstanbul'u da terk etti. Erzurum'daki köyünde tek başına yaşıyor. Tövbekar olduğu için çok zamandır kumar oynamıyor. Fakat inatlaşmaktan da geri durmuyor. Böyle bir bahiste imamla küstüklüleri için cuma namazını komşu köyün camisinde kılıyor.

Şu an köyün en ihtiyarlı...

Bazen düşünmüyor değilim.

Kör Süleyman'ın uzun bir hayat sürmesinin sırrı nedir?

Azrail'i kumar dayenmesinden midir?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranter.org>

Yazar: İsmail Saymaz
Çizim: Mehmet Akif Ersoy
İsim: Tekaüt Emeği
Safat: Vakıf: On, olmuştur
Zarf: Hakkı: Sözün Kırası, Kıracası

KAFA dergisi editörlerinden...

Nazlı Eray'ın Seçtiği 20 Kitap

- 1- Palto, Nikolay Gogol
- 2- Uykuda Sevilen Kızlar, Yasunari Kavanaba
- 3- Arzu Tramvayı, Tennessee Williams
- 4- Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu, Italo Calvino
- 5- Yeryüzünden Notlar, Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
- 6- Açlık, Knut Hamsun
- 7- Huzursuzluğun Kitabı, Fernando Pessoa
- 8- Hamlet, William Shakespeare
- 9- Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Ahmet Hamdi Tanpınar
- 10- Ophelia'ya Mektuplar, Fernando Pessoa
- 11- Yabancı, Albert Camus
- 12- Duvar, Jean-Paul Sartre
- 13- Bütün İsimler, Jose Saramago
- 14- Tatar Çölü, Dino Buzzati
- 15- Yeşil Papa, M. Angel Asturias
- 16- Örümcek Kadının Öpücüğü, Manuel Puig
- 17- Körlük, Jose Saramago
- 18- Mahur Beste, Ahmet Hamdi Tanpınar
- 19- İlk Adam, Albert Camus
- 20- Kilimanjaro'nun Karları, Ernest Hemingway

PER PETTERSON: sükûnetle esen bir kuzey rüzgârı

"nasıl nobel almadı"
dediğim yazar

"Sessizce orada oturuyor, babasını özlediğini görebiliyorum, içten ve yalın, ben de her şeyin bu kadar yalın olmasını isterdim: insanın babasını yalnızca ölmesini ve her şeyin bu kadarla bitmesini."

Bu satırlar, Norveçli yazar Per Petterson'un Türkiye'de de okurun ilgisine mazhar olmuş romanı "At Çolmaya Gidiyoruz"dan. Mekân kormadaki başarısı, zamanı ustaca kullanması, olay örgüsünü hiçbir detayı atlamadan aktarmak konusundaki hassasiyeti ve karakterlerine hem dürüst hem de eşit mesafede yaklaşmasıyla zamanımızın en önemli yazarlarından biri Petterson. Büyük sahnelerle mercek altına alınmış anları iç içe geçirmeyi çok iyi başarıyor. Geniş bir zaman dilimine yaydığı olay örgülerinde, bireysel plandan yola çıkıp tarihî bir perspektif çiziyor. Şiddet, savaş, yıkım, doğa, zaman, yaşlanma, dostluk, varoluş ve bir seçim yapma hâli. Evet, Petterson'un romanlarında çoğunlukla o seçimin eğilinde duran, geçmiş ve şimdiki zaman dinamikleriyle yüzleşen erkekler var. İşte tam bu noktada da okunması gereken bir hafıza yolculuğunun içine davet ediyor yazar. Üstelik bir yolculukta, soğukkanlı bir katilim bekliyor okuru. Kuzey edebiyatının soğukkanlı anlatımsız ustalarından olan Petterson, en yoğun trajediyi bile sade bir dille ve mesafesini kaybetmeden anlatmayı başarıyor.

1952 doğumlu yazar, edebiyat dünyasına 35 yaşından sonra giriş yapmış, sonrasında da oldukça verimli bir tablo çizmiş. "At Çolmaya Gidiyoruz", "Lanet Olsun Zaman Nehrine", "Reddediyorum", "Benim Durumumdaki Erkekler" Metis Kitap sayesinde Türkçede okuyabildiğimiz romanları. Odal konusunda da heyceli boş değil. Norveç Kitapçılar Ödülü, Norveç Edebiyat Eleştirmenleri Ödülü ve Kuzey Ülkeleri Konseyi Edebiyat Ödülü'yle taçlandırılmış bir yazar. Ödüllerinin arasında "At Çolmaya Gidiyoruz"un İngilizce çevirisiyle kazandığı ve 100 bin avruluk parasal bir karşılığı da olan Uluslararası Dublin Edebiyat Ödülü de var.

Per Petterson gösterişsiz bir yazar. O mesafeli anlatımına rağmen sürükleyici bir kurguyla buluşturuyor okurunu. Onun edebiyatında beni etkileyen de bu zaten. Günün herinde Nobel Edebiyat Ödülü ne alır mı almaz mı bilemem... Alsa sevinirim ama kitaplarıyla kurduğum ilişkiyi değiştirmez bu sevinç. Sade bir yazarın sade bir okuru olmak iyi geliyor bana. Zaten kendisinin böyle bir rüyası var mıdır, onu da bilmiyorum. Rüya demekken, "At Çolmaya Gidiyoruz"dan bir cümleyle bitirelim. Yaşamın rüyalardan yorar görebildiğin dönemi kapandı.

Vektü Kapan

YENİ ÇIKANLAR

Ursula K. Le Guin'in David Almon'a yaptığı söyleşiden oluşan "Yazma Üzerine Solbec'den" Metis Kitap'tan çıktı.

İki yıl önce hayata veda eden **Sair Ülkü Tamer**'in kitapları girmemiş şiirleri Karakum Kitap tarafından "**Lucia - Kitapları Girmemiş Şiirleri**" adında bir eserde toplandı.

Wilhelm Genzino'nun iç monologları, dünyayı ve yaşamı yorumlayışı, anlaşılmasız kararları ve eylemleriyle ele avuca sığmaz kahramanının zehiflikler romanı **Eden Düşme Dünyası** Etiler Kitap'tan aslından çevirisi Jaguar Kitap'tan çıktı.

**BİRKAÇ
INSTAGRAM
HESABI**

@ucarbooks
@murakamian
@_sekhmet
@pelsdiary
@lightslibrary

BİR PODCAST

Ferhan Şensoy'un kendisine çeşitli mecralardan gelen soruları yanıtladığı "**Soru Cevap**" adlı podcast serisini dinlemenizi tavsiye ederiz. Bölümler Spotify'da.

BİR HABER

Orhan Pamuk'un son romanı "**Kırmızı Sacak Kadın**" Independent'in seçtiği son on yılın en iyi 40 kitabı arasında yer aldı.

Kaan Koç

toplumsal sözleşme 2.0

Aşk nedir? Aşk sözcüğü, belki de bedenimize örttüğümüz yaprakların, beynimizdeki tezahürüdür. Yoksa bunca zamandır, bunca zeki insan, ömrünü düşünmeye adanmış bu kadar “beyin”, tek bir kelimenin karşılığını bulmakta zorlanmazdı.

Üçüncü Bölüm...

Edep yerini ilk örten insan, cinselliği kutsadı ve insanlığın hayatta kalışını, türün devamlılığını garanti altına almış oldu. Bu davranışı geleceği hesaplayarak mı yaptı, bilemeyiz. Altında ne tür bir duygu vardı, bilemeyiz. Belki de Adem, ondan bağımsız hareket eden, şekil değiştiren ve bu sırada yüzünün kızarmasına, vücudunu ateş basmasına sebep olan organından nefret etmişti, bilemeyiz. Belki de iyi bir reklamcıydı ve soru işaretleri yaratıp, yaprağın altındaki şeyi dair diyaloglara yol açmak istemişti, bilemeyiz. Kutsal kitaplar ve tanrı yorumcuları buna farklı bakış açıları getiriyor ama önemli değil, dedikim gibi, asla bilemeyeceğiz. Bildiğimiz şu ki örtülen, merak yaratır. Doğanın belki de ilk kanunlarından biri bu: **Eğer “cinsel” yerlerimizi gizleme ödetine girmemiş olsaydık, hormonlarımız ve arzularımız bambaşka hedeflere yönelcekti. Çünkü yüz verilmeyen hormonlar da körelir.** Ama örtündük ve sonrasında hem gören hem de görünen olan olmak için yaşamlarımızı heba ettik. Artık insanlığın açıkta olması sakıncasız hiçbir yeri cazip gelmez bize. Haydi diyelim kimilerine bazı burun tipleri çok kekici gelsin ve onlarda ıslak düşler yaratsın; toplum bunu bir sapkınlık olarak değerlendirecektir. İnsanlık, kendi yasalarını oluştururken kendi hedef noktalarını çoktan belirleyerek başlamıştı işe. Ve şimdi gelip tosladığımız duvar pek gülünç; zihnimizdeki en büyük patron, bir zamanlaryere düşen bir yaprakla doğdu. Ama onu yıkmak imkânsız değil. Devletler, toplumların daha ahlâklı ve erdemli olmasını istiyorsa, haftada en az bir gün herkese çıplak dolaşma zorunluluğu getirmelidir. Başlangıç olarak. Şair haklı; unutulmuş çirkinliklerimizde başlıyor güzelliğimiz.

Aşkın yasalarına dair çok şey söylenmiştir. İçinde aşk geçmeyen hikâye, deneyisel bir hareketten öteye gidemez. İster kayalıklardan aşağı kendini bırakan Ferhat ile Şirin olsun ister yanıp kül olan Kerem ile Aslı, aşk sözcüğünün tek yasası yok oluştı. Yok oluşturma varmadan aşk destanı çözü boylar. İnsanlık yüz vermez onlara. Bütün kültürlerde, her coğrafya ve her tarih keşesinde böyledir bu. Bu tutumdaki alışkanlık ya da biraz daha kibarlaştırarak “gelenek” diyelim, niçin terk etmemiştir bizi? Belki de soruyu tersten sormalı; Aşk nedir? Aşk sözcüğü, belki de bedenimize örttüğümüz yaprakların, beynimizdeki tezahürüdür. Yoksa bunca zamandır, bunca zeki insan, ömrünü düşünmeye adanmış bu kadar “beyin”, tek bir kelimenin karşılığını bulmakta zorlanmazdı. **“Büyük Patlama’dan önce ne vardı?” Bu soruya yanıt bulamıyoruz. En az bu soru işareti kadar güçlü sadece bir soru işareti daha vardır yeryüzünde: Aşk nedir?** Aşk, yanlış evlilen en büyük kötümüzün, güzelişi sahnesini ve çarpık dekorunu gizleyen o kırmızı perdeler. Bizlerse, kapalı bir perdenin arkasında süren oyunun, hem en tutkulu oyuncularını hem de en meraki seyircilerini. Perde düşün diye kendimizi yaşlarla koşuyor, kan döküyor, kavgalar ediyor ve ölüyoruz. Ama içten içe, o perdeye bir halat da bas bağlıyoruz. Çünkü biliyoruz oyunun metnini, hâkimiz ilkerimize kadar. Ama perde düşerse, inandığımız her şey yok olacaktı. Medeniyet, sırtındaki bu kamburdan kurtulmak zorunda; uçundan kıyısından bile olsa içinde aşk barındırın, sırtını aşka yaslayın, insanlığını bu en zayıf noktasından vurup ele geçirmeye çalışan her ürün, yasa koyucular ve kanaat önderleri tarafından yok edilmelidir. Aşkın aşk denen bir illetin pençesinde kıvrınmak için avcısına sarılan av olmayı bıraktığımızda, yeniden sevebileceğiz. İnsanlığın insanı yapıp yapabileceği, ihtiyaç duyduğu tek devrim budur. Yoksa evrim yolunda, vere eğilip o yaprağı alan Adem’in ayak izlerini takip etmeye çalışarak, her şeyi de ille ve yarı romantik bir ması bir kölesi oldum.

Benim de gözlerim dolmuştur Anna Karenina’nın tren rayları üzerindeki bedenini görüne. Aşkın yeryüzündeki tek gerçek olduğunu savunduğum zamanlarımın çoğunluğu, yüzlerce insan ömrünü doldurmuş geçmiştir, evet. Fakat şimdi geldiğim noktada, onu reddediyorum, onunla tanışmış olmanın dolaylı utanç duyuyorum. İnsanlığın utanç genleri büyütülmüştür. Kendinden utanç duymayan hiç kimsenin, sokaktaki bir taş parçasına bile hayrı dokunmamıştır bugüne değin. Aşkın sularıyla vicak vicak olan romantizm, insanı ya ihanetlere ya da gülünç ölümlere sürükler. Yeni âşik bir insan, kalbinin genişlediğini varsayıp bundan kıvanç duyarak, kendini dünyanın en yüce gönüllü yaratığı sanarak damarlarında dolanan kanın içindeki coşkuya her türlü deliliğe başvurur, hedefini elde etmek için. Aradan öyle pek de zaman geçmesin, bir bakarsınız ki aynı patlamayı bu kez bir başkasına yöneltecek ister. Var mıdır bu tablodan daha çirkin, insanlığı için? Sevmek bize niçin yetmedi? Daha zor olduğuna niçin? Neden beceremediğimiz sözcüklerin yerine, onların daha üstünde yer alsın diye, başka kelimeler icat ettik? Sözcüklerin kargahında, en ihtiyaç duyduğumuz rütbese askerlerken, onlara ayak uyduramamamız utancıyla, kendi komutanlarımızı icat ettik. İnsan, mümkün olan en yakın zamanda, günlerini en temel 15-20 sözcükle geçirmeye başlamalıdır. İnsanlığı basitleştirmek, sadeleşmek ve tanımlı olmayan her şeyden vazgeçmek zorundadır. Birbirimizin üzerinde kangrenli birer uzantı olarak yaşadığımız bu dünyada, biz kendimizi sadece köpek, kedi, tavuk, domuz ve insan olarak tanımlayarak asla kurtulamayız. Özgürlüğümüz, özgürlük sandığımız şeylerin hapisanesinde çürüyor.

**Adına aşk
denen bir illetin
pençesinde
kıvrınmak için
avcısına sarılan
av olmayı
bıraktığımızda,
yeniden
sevebileceğiz.**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://rantey.org>

Mezher Ali & Akşaniferası

DENİZKÜLTÜR, EDEBİYATLA BULUŞMA NOKTANIZ!

DenizKültür sizi birbirinden özel eserlerle buluşturuyor,
farklı dünyaların kapılarını sizin için aralıyor.

DenizKültür

Satın almak veya detaylı bilgi için:
0212 348 99 58

ENBD

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

DenizBank

Mehmet Ali & Akşamsefası

f t @ /DenizBank | www.denizbank.com | 0850 222 0 800

Mahir Ünsal Eriş

kafa.kalabalığı 41

yemek bahsi

Osmanlı mutfağı, Türk mutfağı, Kürt mutfağı, Arap mutfağı ya da her ne ise bu mutfak kültürlerinin hiçbiri yaklaşık bir asır önce domatesi bilmiyordu. Bugün her birinin asli unsurlarından sayılan domates, Kanuni'nin sofrasında bulunmazdı.

-ikincikısım-

Sosyal medyada son zamanlarda her nedense hemen tüm meselelerin yorumu olarak kullanılan bir söz var: *Coğrafya kaderdir*. İbn-i Haldun'a atfedilen bu sözün gerçekten ona ait olup olmadığı bir muamma. Fakat neyse ki konumuz bu değil ve işi tarihçilere bırakalım. Benim merak ettiğim kısım daha ziyade şu; birdenbire yeniden popüler olan bu söz hakikaten de hakikati mi işaret ediyor? Gelin bunu yemeközelinde bir konuşalım. Anadolu ve civar mutfaklarını gözünüzün önüne bir getirin. Özel günler ve durumlar dışında pişirilen gündelik yemekler çoğunlukla sebzelerin etli ya da etsiz şekilde soğanda kavrulduğu salçalı yemeklerdir. Anadolu, batıya doğru sebzelerin, ortasında tahılın, doğuya doğru etin hakimiyet gösterdiği bir mutfak çeşitliliği arz eder. Oysaki hepsinin ortak noktası domates ve soğandır. Bir yemeğin veya daraltarak söyleyeyim, bir süre yemeğin meydana gelebilmesi için soğan ve domates (veya salçası) neredeyse elzem gibidir. Bu olmazsa olmaz görünüm iki sebzeden (iki domates aslında kategori olarak meyvendir) soğanın Anadolu'daki tarihinessi olduğunu biliyoruz. Hitit dönemi duvar kabartmalarında ellerinde soğan tutan figürler var. Tabii bunlar soğanı başka bitkileri (zambak ya da lale gibi) temsil etmiyor. Fakat domates için, şabeli dahi olsa bu kadarsileşmek gitmek mümkün değildir. Coğrafi keşifler ve sömürgecilik tarihinin başlamasıyla Güney Amerika'da keşfedilen domates meyvесinin tüketilmesi neredeyse yirminci yüzyılın başını bulur. (Uzun yıllar zehirli olduğunu inanılmış.) Yani şöyle de diyebiliriz; Osmanlı mutfağı, Türk mutfağı, Kürt mutfağı, Arap mutfağı ya da her ne ise bu mutfak kültürlerinin hiçbiri yaklaşık bir asır önce domatesi bilmiyordu. Bugün her birinin asli unsurlarından sayılan domates, örnekğin Kanuni'nin sofrasında bulunmazdı. Domates olmasa, İskender kebaptan menemeneye kadar birçok yemeğin olmayacağını düşünün. İşte onların hiçbiri gerçekten de yoktu.

Bir modern primat türü olarak insan hem etçil hem de otçuldu. Buna daha havas olsun diye omnivör deniyor. Ama şunu da eklemek lazım, primatların içinde kimi şempanzeler ve bonobolar dışında et yiyen yok gibi. Türlerin çoğu bitkisel ağırlıklı besleniyor. Zaten genel olarak vücutlarımızın pek et yemek üzere evrimleşmemiş olduğu da açık. Pencelerimizin, kemik ve sinirleri parçalayacak dişlerimiz olmaması, gece görüş yeteneğimizin bulunmaması, midemizde etleri öğütme yeteneği yaranan bakterilerin yaşamaması gibi birçok noksanlığımız var. Fakat her ne kadar yeteneğimizi ya da veganlığı destekler görünse de bu bilgi bizim otobur olduğumuzu kanıtlamaz. İnsan, zihinsel gelişimini çok büyük oranda aylanarak elde ettiği hayvansal proteinlerle borçludur. (Söyleyisi ayp, bu konuyla ilgili çevirdiğim bir kitap var, *Bilgi Ağacı* adı.) Tabii bu zincirleme bir süreç. Aylanmak için daha uzaklara gitmek zorunda kaldık, daha uzaklara bakabilmek için daha çok doğrulamak/dik durmak zorunda kaldık vesaire, vesaire. Ama şunu rahatlıkla söyleyebiliriz: **Günümüzde et yemeyi politik, vicdani, ahlakı ya da sihhi sebeplerle reddettiğiniz bir diyeti benimsemiş olabilirsiniz. Bunu insanlara dayatıyor bile olabilirsiniz hatta haklı bile olabilirsiniz.** Ama et yemenin insan doğasına aykırı olduğu savı maalesef doğru değil. Bugün bunu tartışmaya çıkabilecek zihinsel seviyeye bile hayvansal protein alımı sayesinde geldik. Hayır, gene yemeyin de bilin diye söylüyorum.

Gıda türlerini elbette insan toplulukları arasında en çok alışveriş yapılan şey olduğu için belli besinlere yer veriliyor. Bu da...

Mehmet Ali & Akşamsefası

Örneğin bir besin, sizin topraklarınızda yetişmiyorsa, onu nereden alıyorsanız onların verdiği adla anıma eğilimi gösterirsiniz. Bir diğer yol da onu, zaten bildiğiniz başka bir şeye benzetmektir. Tıpkı bütün dünya ananasananas derken, İngilizcede "pineapple" denmesi gibi. Tıpi çam kozalağına tadı ve/veya kokusu da elmayabenzetildiği için "çam elması" adını vermesi uygun bulmuşlar. Benzer bir örnek Fransızcada da var. Fransızlar patatese, "pomme de terre" diyorlar. Bu, kelimesi kelimesine "yer elması" demek. Ama yer elması bu adla anıyıyorlar. Onun adı başka (topinambour). Yine aynı mantıkla, dokusu elmayaya (pomme) benzediği ve toprak için yetiştirilmesi için "yer elması" demişler. Eskiden daha yaygındı, artık o kadar değil (askeri kamplarda falan devam ediyordu), ince dilimlenerek kızarmış patatese, "pomfrit" denirdi. Bu da Fransızcadan, "pomme frite" yani kızarmış patates. Ama aslında oradaki "pomme", patates değil, elma. Yani kızarmış elma. Zavalı elmanın başına gelenler anlatılabilir. İtalyancadadomatese "pomodoro" denmesi de aynı hikâye: "Pommo di oro" (Altın elma).

"Genelde yemek paylaşmayı pek sevmem ama..." diye paylaşılan yemek fotoğrafları hiçbirimizin zerre kadar umurunda değil. Üstelik bu çok büyük bir görgüsüzlük ve acımasızlık örneği de. Sadece, "takipçilerim arasında bunları alamayacak insanlar vardır, acaba onları özendirip üzüyor muyum?" diye düşünmenin bir adım ötesine geçmek gerek. Sizin orada görseleli sunduğunuz ve afiyetleyeceğinizi yemeği çeşitli ve çok da geçerli sebeplerden ötürü yiyemeyenler muhakkak vardır. Diyabetikler, çölyakhastasıdır, kemoterapi alıyordu ve iki dakika kafam dağılsın diye sosyalmedyayagelmiş, kalp-damar rahatsızlıkları yüzünden sadece haşlanmış sebzeyemek zorundadır, yeme ya da yutma güçlüğü olduğundan, sıkı sıkıya yuması gereken bir diyet takip ediyordur, hamileler ve sizin bu fotoğraflarınızı mesela sabahın köründe görmüşür, falandır da filandır. Yapman kuzum. Yemek, terbiyenin çok açıkça izlenebildiği bir konu başlığıdır çünkü.

Geçen sayıda işin mutfağına girmek niyetinde olduğumu söyledim işin sözü bitirmeden bazı püf noktalar vereceğim sizlere. Bu kıyafet babanızı bile yapmaz. Yemeğinizi çok tuzlu olduysa içine içiç patates atın. O tuzu çekecektir. Karnabahar haşlıyorsanız ve eviniz bir kış günü, ikkolul birinci sınıf sabahı gibi kokuyorsa bundan kurtulmak için suyunu bir tatlı kaşığı un atın. Köfteyaparken ortasına çukur yaparsanız köftenin kuruyup küçülmez. Plavınız tane tane olsun istiyorsanız suyunu bir iki damla limon damlatın, bir kesme keşir kırıp atın, kesinsonoç! Tavaddaki yağın yeterince kızdığında emin olmanız istiyorsanız tahta kaşıkla, kaşığı etrafındakıbarıcıklar toplanyorsa yağ hazır demektir. Son olarak,yemeğinizin evinize kendinizi yapayını yavrum, dışarda içinde ne koyuyorlar belli değil.

Instagram'da hâlâ on bini geçemediğim işin birbirinden güzel yemek tariflerini kaydırmalı link vererek paylaşıyorum.

<https://ranteoy.org>

Edisyon:

hiç yaşlanmadı, hep kahkahalarda yaşadı

Üstündeki beyaz entarisi, eskimesi hırkası ve başını saran o tufah kavuk benzeri örtüsüyle daha çocuk, daha çaresiz, daha acıma hissi uyandıran bir görüntü çüyordu. Ama makamına uygun bir Arap'tan daha etkili tonlamasıyla Kur'an'a bağlayınca Kasımpaşa Camii'ndeki dinleyenleri anlamadıkları bir dilde gözyaşlarına boğuyordu küçük Mehmet Nusret. Hiç çocukluğunu yaşayamamış, hep boyundan büyük şeylere zorlanmış çocukların açmazı, acısı vardı üstünde. Mekteb-i İptidaiye'ye bile yollamıyordu onu babası, kâfir olmasın diye.

Hayat değişiyordu Osmanlı'nın İstanbul'unda. Hiç bilmedikleri bir Kurtuluş Savaşı vardı Anadolu'da çok uzaklarda. Ve küçük Mehmet Nusret'in ona inanan bir amcası...

1924 yılında genç Cumhuriyet'in değişen, heyecan verici günlerinde din eğitiminin baskısından kurtulmuş, Süleymaniye'de yeni kurulan Cumhuriyet okullarından birinde üçüncü sınıfa başlamıştı. Tekke ve zaviyelerin kapatılmasıyla Cumhuriyet'in aydınlık yüzüne kavuşan bu küçük hafız, çok başarılı, akıllı bir öğrenci olarak yıllar içerisinde Kuleli Askeri Lisesinin kapısından girecek genç subay, hafız doğup ateist olarak ölen çok sevdiğimiz, yaşasa 105 yaşına olacak Aziz Nesin'e dönüşecek. **Cumhuriyet aydınlanmasına olan borcunu yaşadığı acı ve değişimin yerini kahkahalarla dolu bir mizahla tüm Türkiye'nin akillanmasına armağan edecekti.**

Hiç eskimeyen, her yaşayan, her seferinde toplumsal sorunları anlattığı, güldüren ama tarihler,

Mehmet Ali & Akşamsefası

iktidarlar değişse bile güncelliğini yitirmeyen o muhteşem başlamalarıyla, romanlarıyla, öykü ve dizileriyle hep anılan "tam Aziz Nesin'lik" deyimini doğuran bir büyük usta. Cumhuriyet öncesi karanlık dönemde böyle şayirci bir değişimle başlıyordu hayata.

Gol Kralı Sait Hopsait de öydü, çok değerli konuşmasında medeniyetin trenle gelişini tren üzerinden değerlendirirken "bu pencereden Ziya girecek, yalnız Ziya değil, başka şeyler de girecek" diye başlayan konuşmasını Ziya'nın düşününde tekrarlayan imam efendi de öydü.

Dünya'dan Ay'a gidildiği süre içerisinde İstanbul'da evine gidemeyen insanları da o anlatmıştı "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz"ı da.

1948 yılında "Azizname" adlı kitabının ön sözünde yazdığı

"Zannetme ki daim bigücesine
Siz her anırdıkça huu çeker millet
Alış beklerken siz eşekcesine
Verir hakkınızı yuu çeker millet"

dörtlülüğü ve sonrasında yaşananlar da yazdıkları öyküler ile hayatın ne kadar düştüğünün bir işaret gibi. Dörtlülüğün mevcut hükümeti aşağıladığı ifade edilerek hakkında dava açılır Nesin'in... Ve aranmaya başlanır.

Hep geçim sıkıntısı çeken, cıvrı değil ama tutumlu olmanın en çarpıcı örneklerini sergileyen Aziz Nesin, cezaevine geçireceğini bildiği için ailesinin geçimini sağlayacak parayı kazanıp sonra teslim olmaya karar verir. Altı ay boyunca İstanbul'da yakalanamaz Aziz Nesin, hiçbir yerde bulunamaz.

Çünkü onların o günlerde hiç uğramayacağı bir mekânı, yine muhteşem zekâsıyla bulmuş ve yine Türkiye'nin günümüzde de yaşanan, göz korkutan tutuklama ve cezalandırmalarına benzer şekilde bir aköbete uğramaktan altı ay boyunca kurtulmuştur.

Bu süreçte en güzel eserlerinden birkaçını da polislerin bakmayı hiç akıl etmedikleri İstanbul'daki kütüphanelerde yazar. Nasıl olsa hiç bakılmayacak yerlerdir kütüphaneler. Aziz Nesin'in mizah üzerine en etkili incelemelerinden birine bu kütüphaneler eşlik ederler. Hiçbir şeyini tanımasak, hiçbir eserini okumasak da onun sunduğu, hepimizin zekâ ve akıl oranıyla ilgili karşılaştırma, her seferinde "ne kadar haklıymış Aziz Nesin" diye çıkıyor karşımıza.

Hiç yaşlanmayan, yazdıkları hiç eskimeyen, doğumunun 105. ölümünün 25. yılında

Türkiye'nin en büyük, en önemli yazarlarından, mizah anıtlarından. Aziz Nesin ustaya sonsuz saygıyla...

Polislerin bakmayı hiç akıl etmedikleri İstanbul'daki kütüphanelerde yazardı. Nasıl olsa hiç bakılmayacak yerlerdir kütüphaneler.

BİTKİLERİN BİLE STRESİNE GÜÇLENDİĞİNİ ÖĞRENDİĞİNDEN BERİ, LÖK TAKMIYORDUM.

NEREDE O ESKİ SICAKLAR...

SENİ HER ZAMAN BÖREMİYORDU, Bİ SELFİE GETELİM...

Nihat Sırdar

maşuk

Kediler doğduğum günden beri hep hayatımda oldu. Hatırladığım ilk kedimiz bembeyaz bir Ankara kedisidi; ismi Presnes'ti. Küçük teneke bir teknede annem onu, suları üstüne boşalta boşalta yıkar, hiç sesini çıkarmazdı.

Aşhap evde büyümenin birçok zorluğu ve şimdiki apartman hegemonyasına bakınca birçok zevkli yanı vardı. Çocukken, yaz günlerini bahçede dut ağacının üstünde geçirmenin, akşam yemeklerini çiçek kokularının arasında yemenin, millet "biraz essin, cereyan yapsın" diye kapıları, pencereleri açarken taşlıgın buz gibi olmasının tadını çıkara çıkara büyüdü ben. Bahçelerin arasındaki taşlardan kurulan yığma duvarların üstündeki Vika kutularına dizilmiş ortancaların arasında geçer, o bahçeden öteki bahçeye derken hiç sokağa çıkmadan mahalle değiştirirdik. **İki tarafımızdaki ev de müteahhide verilip yıkılınca, cüce gibi kalan aşhap evimizin son zamanlarını yaşadığımızı artık hepimiz hissediyorduk.** Onarılamayacak kadar çöken kimi işimsları tehlike oluşturmaya başlayınca, babamı ikna edip karşıdaki apartmana taşınabildik. Ancak taşınma sırasında çeşitli problemler çıktı. Mesela iki katlı ve neredeyse yüz yıllık evin içine once eşyayı 58 metrekairelik daireye nasıl sığdıracaktık?

Madem yeni eve geçiliyoruz, o zaman yeni eşya alalım mantığıyla iki tane çekyat alındı. Bunlar evin salonuna konuldu. İhtiyacımız olanlar ise taşındı. Geri kalanlar bırakıldı. Her şey tamam mı? Hayır, değil. Kınalı ne olacak?

Kınalı, o yıllarda evimizin kedisidi. Aşhap evde büyümenin en büyük artısının hayvanlarla yaşamak olduğunu söylemeyi unutmuşum. Kedi, gelinlik, sansar, kumru ve bilumum hayvanı hayatın doğal akışı içinde görür ve evde, bahçede olmalarını yadgarırmazdı. Evin içine girebilmek yetkisi sadece kedilerdeydi ve bu sayede biz, farelerle çok nadir muhatap olurduk. Senelerce evin kullanmadığımız ve ardiye muamelesi yaptığımız arka odasında sayısız kedi doğum yaptı. Annem, yemek artıklarıyla ve zaman zaman kasaptan ucuza alıp haşladığı akçğerlerle onlara baktı. Hiçbiri evden bir şey çılmadı, ortalığı kirlilemedi; çok enteresan bir şekilde annemin hayvanlarla arasında bir itaati ilaiki vardı. Hatta bir seferinde babam bahçeyi surlarken bir gelinçise su tutmuş, kinci olduğunu duyduğumuz gelinlik o gece bahçedeki tüm çiçekleri, sebzeleri söküp atmıştı. Bunun üzerine annem, yuvası olduğun u tahmin ettiğimiz yere yakın bir noktadan "Gelin Hanı mı? diye Boşnaçka bir türkü söyleyip bir yumurta bıraktımş. "Barıştık artık," diyererek oradan ayrılmıştı. Biz babamla birbirimize bakakalmıştık. O günden sonra gelinlik hiç zar ar vermedi bahçeye.

Kediler doğduğum günden beri hep hayatımda oldu. Hatırladığım ilk kedimiz, bembeyaz bir Ankara kedisidi; ismi Presnes'ti. Küçük teneke bir teknede annem onu, suları üstüne boşalta boşalta yıkar, Presnes hiç sesini çıkarmazdı. Bir akşam evin önünde ölüsünü bulduk. Bir arabanın çarpıp arkasına bulaştırmasıyla ilgili soyadı konuşuluyordu.

bize arka odanın bir armağanı olarak Kınalı geldi. Annesi tüm yavrularını taşımış, onu bize bırakmıştı. Aşhap evin son kedisini olarak büyüdü Kınalı. Babamın işten dönüşünü hisseder, cama dikilirdi. İsmiyle çağırınca gelir, kişin sobanın yanına kıvrılırdı. Epey bir işveli olduğundan yılda iki kez hamile kalırdı. O zamanlarıksırlaştırma bu kadar kolay ve uygun fiyatlı olmadığından ha bire yeni torunlarla tanışıyorduk. Yavru kedilerin özellikle birinci aydan sonraki halleri çok eğlencelidir. Kınalı sayesinde bizde eğlence hiç eksik olmuyordu. Taşınma kararı alınınca hepimizi bir endişe aldı. "Kınalı ne olacak?" diye. Annem gayet sakin "Bizimle gelecek, apartmanda yaşamayı öğrenecek," dedi. **Gerçekten de Kınalı bizimle birlikte taşındı, canı sokağa çıkmak istediği zaman kapının önüne gidip miyavladı, gezintisini bitirip gelince apartmanın kapısında bekledi ve açılınca yukarı çıktı.**

On dört yaşında bize ölüsünü bile göstermeyip ortadan kaybolduğunda geride sarı-beyaz kıvrılı, tüylü bir erkek çocuğu bıraktı. Annem muhtemelen Bizimkiler dizisi rdeki papağandan etkilenip adını Maşuk koydu.

Maşuk da tipki annesi gibi istediği zaman dışarı çıkıp istediği zaman eve döndü. Başka bir apartmana taşındığımızda bile durumu hiç yadrigamadı. Orların bahçelerini gezdi, öğrendi, doladı ve yine geri geldi. Bir gün eve döndüğümde kardeşim Atilla'nın ofkeden deliye döndüğünü gördüm. Dinglini biri (hayvan demiyoruz çünkü hiçbir hayvanı dğirine bunu yapmaz) Maşuk'a tekme atmış ve çenesini kırmış. Hayvan acılar içinde ağlıyor. Avcılar Veterinerlik Fakültesine götürdü Atilla onu ve ameliyat ettirdi. Maşuk geri kalan hayatını çelik çeneli bir Android kedi olarak sürdürdü. Annemin hastalığı belli olduğunda hiç yanından ayrılmadı. Kedilerin, insanların hastalığını anladığını söylerler. Gerçekten de annemin dizinin dibinde yaşıdı. Bizim üzüntümüzden etkilendiğinden mi bilneme, bir süre sonra kendisi de hastalandı. Ağrı kesici iğnelerini yaparken hepimize tıslar, bir tek anneme kızmazdı. Annemden bir süre önce evde kucağımızda oldu Maşuk. Annemin son kedisidi.

Biz iki kardeşle büyüdüğümüz için çok şanslıydık bence. Onlar sayesinde vicdanlı olmayı, iyi insan olmayı öğrendik diye düşünürüm hep. Yavrularını büyütmelemleri izlemek, sahiplerine gördükleri sevgi bize hep iyi geldi. Kediler çok asil yaratıklardır. Her birinin ayrı bir karakteri vardır. Kim bilir kimin götünden uydurduğu "nankör kedi" söylencesi çok büyük hakasıktır kediler için. Tam tersine sadık, sevecen ve kişilikli hayvanlardır. Bugün birçok insan olmayan özellikleri görebildiğimiz bu hayvanlarla, bu kadar çok iç içe yaşadığını bir ülkede olduğumuz için şanslıyız. Kediler bizim şansımızdır. Ülke olarak hep beraber kıymetini anlılsak ne olurdu?

Kediler çok asil yaratıklardır. Her birinin ayrı bir karakteri vardır.

FERZAN ÖZPETEK

Ferzan Özpetek'in gizemlerle örülmüş son romanı *Bir Nefes Gibi*, hayatının sonbaharındaki bir kadının geçmişe yolculuğunu anlatıyor. Yarım asrı bulan sürgün yıllarından sonra İstanbul'dan ülkesine geri dönen Elsa Corti, eski evinin kapısını çalar; zira yıllardır görüşmediği ablasına hayatının aşkıyla ilgili söyleyecekleri vardır...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Can Yılmaz

“bana akıl verme, para ver”

Sevdiklerimize onları ne kadar çok sevdiğimizi söylemiyoruz mesela, o bedava hâlbuki. Çünkü her zaman bir yarın var; “yarın söylerim” diyoruz herhâlde. Biz korkuyoruz baba, buz gibi korkuyoruz.

“Ah ile vah ile geçti bu ömür, yaşadım mı öldüm mü anlayamadım” demişti Ömür Göksel 1976’da kapı baca kıran 45’liğinde... 2020’de aynı şarkı hit olur zira değişen bir şey yok! Yaşadığımız hayatla kavga ederek geçiriyoruz elimizdeki sayılı dakikaları. Hep iyi olmak, iyi yaşamak, sağlıklı olmak, bol paralı olmak üzerine inşa etmeye çalışınca da çuvallıyoruz kaçınılmaz olarak. İki yüz milyar dolarlık Jeff Bezos’un bile “yok arkadaş yok, canımı mı alacaksınız?” mealinde cümleler kurduğu yeryüzünde dört dürtük bir iyi hâl mümkün değil zaten. Hayallerimiz sosyal mesafeyi korumak için çimlere çizilmiş belediye çemberinin içinde sıkışıp kalmış belli ki. “Kaliteli yaşam” muhabbetini anlamayı bırak, hayalimizde bile canlandıramıyoruz. Peki “hayallerin peşinden koşma” kısmını ne ara geçtik, hangi sayfadaydı ki o satırlar?

Hayallerimizi kovalamak için her zaman imkân var ama istemiyoruz. Hiçbirimiz yapmıyoruz, yürümeyi unutmuş ayaklardaki pranganın esiri olmuşuz daha doğduğumuz günün ertesinde belli ki, “doğru eve, doğlama ayak altında” demiş birileri ama bu bir yanılsama tabii. En klasiginden “o işler için para lazım” cümlesini boş çıkaran binlerce örnek bir tut uzağımdız. Ağzımız suyunu akıtan İrlanda bozkırında yuvarlanıyor gencin biri, bir diğeri Borneo’da kahvaltı ediyor güzerlerinin içi gülerke, yaşını başını almış bir amcamız dünyayı geziyor tek başına, balkonda oturup yöneticiyle park kavgası yapmakyerine yedi dil öğrenmiş. Yüzerce örnek var böyle, hem de bizim toprakların çocuklarından. Gözlerimizi dünyaya çevirsek keyfimiz daha çok kaçır. On iki yaşındaki bebenin okyanusu geçtiğini, on dört yaşında kırk çocuğunun Amazon’dayken bitki keşfettiğini, on beş yaşındaki bıyıklı yeni terlemiş gencin dünyanın dört bir yanında iki bin defa paraşütle atladığını falan duyarız ki oralarla hiç girmeyelim. Bizim pasaportumuz “vize” pasaportu, “kapıdan çıkmak ama, o para da bizdeyok” demeye hazırlanan koca bir yığın da var ki arağıymızdaki prangayı sıkı sıkı tutanlar da onlar zaten.

En yalın hâliyle yazalım ki “sözlerim yanış anlaşıldı” ya kurban gitmesin kocayazı. “Bizde cesaret yok” garanti havatı seçiyoruz, az para kazansak da gidebildiğimiz bir isimiz, muhtitini vemscek de iki göz oda evimiz, yıllar önce sikıldığımız bir sevdiğimiz olması bizi “yaşiyor” yapıyor evrak üzerinde. Maceraya gerek yok. Hâlbuki yeşil tahtada etli, pahalı bir tebeşirle kalın kalın yazılmış cümle net: Hayat kısa...

Sonsuza kadar yaşayacağımızı düşünüyör olmalıyız, başka bir sebebi olmaz bu hovardalığın ya da içi geçmişliğin ve hatta vazeçmişliğin. Her zaman buradaolacakmış gibi zaman ve bulabildiğimiz kaddarpara harcıyoruz. Gözümüzü, gönümüzü çalan pırlantıların önemlisiz gibi satın alıyoruz ve yaşıyor sanıyoruz kendimizi. <https://www.trantey.org>

kısıncılacak kadaröznenli; “bir ömür boyu” beraberiz, kişiliğimizi, bari canımızı sıkı, o da yok. Canımızı da sıkıyır meret...

Sevdiklerimize onları ne kadar çok sevdiğimizi de söylemiyoruz mesela, o bedava hâlbuki. Çünkü her zaman bir yarın var; “yarın söylerim” diyoruz herhâlde. Biz korkuyoruz baba, buz gibi korkuyoruz. Dışarı çıkma riskinden korkuyoruz. Göz kararı yüksek ya da gözün gördüğü kadar uzak bize yetiyor, fazlasına ulaşmayı denemiyoruz bile. Çünkü başarısız olacağımızdan ödümüz kopuyor. **Tehlikeli bir zirveye ulaşırken muhteşem bir şekilde başarısız olmanın, asla girmek istemediğimiz düz ovada seğırtmekten daha keyifli olacağına basmıyor kafamız.** “Azıcık aşım, ağırsız başım” diye atasözümüz varsa ne desek boş ya neyse...

Tayland’da fil bakımevinde Muşamba adındaki file kırk kılılık karışık meyve tabağı hazırlayanarkadaş da bu topraklardan çıktı, Yeni Gine sahiline caretta yumurtasının başında timsah yemesini bile bekleyen de bizim okullarımızda okudu, bir işçi çocuğuAfrika’da beyazgegerdanla ahbab dörmüş, boynuzunu kesmesinir diye sabah dörtlü yanyanır, bir diğeri Güney Amerika’da yürüyor, az yolu kalmış on üç bin kilometre sonra biraz dinlenecekmış... İşin fenası üç ki hiçbirinin kartviziti yok, isminin başında bir unvan yok, bankada paraları yok, garajda onları bekleyen arabaları yok, kirasını yedikleri dükkânları yok, babadın kalmsı evleri yok. Tekvarlıkları zincirlerini kırma cesareti, ellerindeki tek ve en önemli güç: Cesaret.

Bol bol endişemiz var elimizde, her fırsatta ballandıra ballandıra anlattığımız bahanelerimize katık edip hiç sıkılmadan yıllarca anlattığımız. Sahip olduğumuz en değerli şeyin, gözgöre göre ihmal edilmesinden zerre endişe etmiyoruz. “Bir daha asla göremeyeceğimiz anlar” nasıl olur da böyleline önmüş olur? “Hayat” denen kısa filmin, bu anlardan ibaretolduğunu ne ara unuttuk?

“Para yok” dedik, çevren de onayladı “paran yok”, herkes aynı fikirdeyse haktısın zaten, bu da sanayetti. Ben yine de son satırlarımda yazayım, “sakın yapma” diyenlere “babacım sen işine bak” demenin zevkine varım. Hayaliniz ne olursa olsun, bir yolu bulun. İşiniz bekleyebilir. Kediyle besleyecek birini bulabilirsiniz. Annenizin, babanızın gözleri dolabilir, biliyoruz, yapamamamız için pek çok neden var. Bu nedenlerden bazıları da her zaman geçerli ve mantıklı ama hayatsadece kısa değil, aynı zamanda bazen çok zor. Nedenlerimiz sadece birer bahane, buna uyanın. Hayat kısa... Ve şimdiki gücünüz ve tutkunuzla yaşayın. Cesur olun. Kapsullarınız sahip olduğunuz ne olursa olsun, tek <https://www.trantey.org>

Hayallerimiz sosyal mesafeyi korumak için çimlere çizilmiş belediye çemberinin içinde sıkışıp kalmış belli ki.

İYİ Kİ AYNI ÇAĞDA, AYNI C

Sorgulamanın, kalıpları sarsmanın makbul olmadığı ülkelerde sözünü söylemeye devam etmek hem güç hem de sabır işi. Belli ki ikisi de Haluk Bilginer'de fazlasıyla mevcut. Vicdan, adalet, sorgulayan akıl... Bunları kenedindere etmeyen biri iyi oyuncu olabilir mi? Eline aldığı metni tekrarlamamın âtesine geçip zihninizde ve gönülünüzde iz bırakabilir mi?

Bazı yazılar belli bir mesafeyle (sosyal değilönlü mesafesi) yazılıyor, bazı yazılar ta içinden kopup geliyor. Bu yazı hiç tanışmadığım ama bende iz olan biri üzerine...

Bazen tanışmadıklarımız tандıklarımızdan daha fazla iz bırakır üzerimizde. Sadece baskımlı bir hayranlıktan söz etmiyorum. Bir oyun seyredersiniz, izi kalır. Bir film seyredersiniz, izi kalır. Bir oyuncu seyredersiniz, izi kalır. Nedit sızı bunca etkileyen, çoğu zaman bilmesiniz bile. Bir andır o; içindeki bir yerlerde saklı olan bir his açığa çıkar ya da sizi boğduğunu fark bile etmediğiniz bir düşünce çözümler.

Haldun Taner'in Gülriz Sururi için söylediği bir söz vardır: "Sizine aynı çağda yaşamak ne güzel" der. Bence Haluk Bilginer'le de aynı çağda yaşamak, böyle bir oyuncuyla yalnızca aynı çağı değil, aynı çağıyay paylaşıp onu sahnedeki canlı seyredilebilmek büyüktür.

"Histeri'deki Freudu hatırlıyorum. "Masumiyet"teki Bekir'li. "Kış Yıkusu"ndaki Aydın'lı. "Neredesin Firuze"deki Hayri'li. "Masum"daki Cevdet'li. "Pencere"deki Tom'lu. Ve "Şahsiyet"teki Ağah Beyoğlu'nu...

Ya seyredemeseydik?

HAYATI MERAK ÜZERİNE KURULU

Bu benzersiz aktör, Haluk Bilginer, iyi ki ne olacağına, hangi yöne gideceğine gençyazıca karar vermiş, 5 Haziran 1954, İzmir doğumlu. Sigortacı bir baba, ev kadını bir anne, bir ağabey ve bir kız kardeşle geçitçocukluğu. Yazıları çok havasından, kızları Köşk ve Sema sinemalarında seyrettiği filmlere başladı oyuncuk halleri. Doktor mu olсам, kimya mühendisi mi yoksaaktör mü derken lise ikinci sınıfta ilk kez tyatro sahnesine çıktı. Ve bum! Artık mesleğini seçmişti.

O gün verdiği karar, tecrübeli bir aktör olduğunda ona "ben oyuncu olmak istiyorum" diye gelen gençlere verdiği cevabı da şekillendirdi: "Bu gece yatdığa yata ve düşün: Oyunculuğunda birşey yaparaksit derecede mutlu olabilir misin? Cevabın evetse sakın oyuncu olma."

Çok meraklı bir çocuktu; en sevdiği oyuncak mikroskop, lakabı "meraklı" olacak kadar. "Oyunculuk da merak işi sonuçta" demişti bir söyleşisinde; "bir karakter yazılmış, sizden ona canlandırmamız, ona can vermenizistiyor. Canlandırmak da düşünüyörsünüz, 'Bu durumda ne yapar, nasıl tepki verir, bu nasıl biradam?' diye. Düşünmeden yaptığımızherhangi birşey yok oyunculukta. Bazen oyunculuğu bilmiyenler! 'Nasıl ezberliyorsunuz o kadar lafı?' gibi sorular sorarlar. O işin en kolay tarafı, ezber birşeydeğil ki!"

Lise yıllarında içindeki oyuncuyu keşfeden yalnızca o değildi. Demokrat İzmir gazetesinin açtığı liselerarası tyatro yarışmasında bir de ödül aldı. Ve jürdeki tyatro müdürü Ragıp Haykırı davetiyle İzmir Devlet Tyatrosuna konuk oyuncu olarak girdi. 1971-72 sezonunda üç oyundabiriden oynadı: Başar Sabuncu'nun "Şerefine", Margaret Mayo'nun "Çocuğum" adı oynular, bir de Can Gürzap'ın çevirdiği "iki Kova Su" adlı çocuk oyunu. Sonra yer elini Ankara Devlet Konservatuarı...

1977 yılında konservatuarı bıraktıktan iki ay sonra, kendi deyişle "İngiltere'ye, bu işin nasıl yapıldığını, bizim burada ne kaçırıldığımızı görmek, aradaki farkı anlamak için" Londra Müzik ve Drama Sanatları Akademisine gitti. Niyeti okulu bitirip dönmekti ama gelen bir rol teklifiyle kalmayı tercih etti.

"ŞÖHRET, BU MESLEĞİN YAN ETKİSİ"

12 Eylül Darbesi'yle sarılan Türkiye, işkence haberleri, tutuklamalar, idamlar, yasaklar ve sansürlerle fikrivi vicdanı hür bir oyuncu için pek de cazip bir coğrafya değildi. İlk profesyonel filmi, başrollerinde Sigourney Weaver ve Michael Caine'nin olduğu *Half Moon Street* ti. Rolü: Birinci Arap. Ardından Elaine May'in *İsthtar* adlı filmi geldi. İngiliz seyircisinin onu tanımısına yol açan rolü ise 1985-89 yılları arasında 200'den fazla bölümünde rol aldığı BBC One'in *EastEnders* dizisindeki Mehmet Osman'dı. Ona hiçbir zaman başının hoş olmadığı şöhreti getirmiş Mehmet Osman: yıllar sonra bile "bu mesleğin yan etkisi" dediği şöhret...

"Bazı genç arkadaşları şöhretolmayı pek matah bir şey zannediyorlar. Şöhret olup para kazanmayı düşünüyorlar, oyuncu olmaktan ziyade. **Para da zaten siz oyuncu olmaya çalışırken başınıza gelen bir şey. Biri size çalışmayın diye para veriyor, emin olun. Ben otuz yıldır çalışmıyorum.** Ama çalıştım, çalışmanın ne olduğunu da çok iyi biliyorum. Yer süpürdüm, yer sildim, tuvalet temizledim; 20 pound kazanabiliş için."

1989 yılında "Bir rolü bu kadar uzun süre oynamak oyunculuğu köreltir" deyiş ayırdı dizeden. "Ne kadar cesursun" diye tepki veren prodüktöre "Cesur değilim," diye cevap verdi, "aktörüm."

İngiltere'nin en popüler dizilerinden "EastEnders"ın hâlâ devam ettiği düşünüürse pek de haksız sayılmaz Bilginer. Bu kararı vermeseydi Mehmet Osman'ın yanına o muazzam rolleri nasıl koyacaktı? Onu bilmem ama biz ne yapacaktık?

"EastEnders"la yollarını ayırırken rotasını Türkiye'ye çevirmeye başladığı. 1987 yılında bir davet aldı, Okan Uysal'den. "Gecenin Öteki Yüzü diye bir proje var, gelmek ister misin?" diyor. Furuzan'ın aynı adı romanından uyarılan, 35 mm çekilecek mini TV dizisiydi. Haluk Bilginer, Türkiye'de seyirciyi böyle tanıştı. Birlikte 17 yıl geçireceği Zuhul Olcay'la da...

Aynı yıl içinde yine Zuhul Olcay'la birlikte Ziya Öztan'ın "Ateşten Güller" dizisinde oynadı. Bu dizi de bir edebiyat uyarlamasıydı; Halide Edip Adıvar'ın "Ateşten Göklek" romanından. Bu iki dizinin ardından yeniden döndü İngiltere'ye. İki yıllığına... Hem Zuhul Olcay'la yaşadıkları aşk hem de Olcay ve hocası Ahmet Levendeoğlu'yla birlikte kurdukları Tyatro Stüdyosu çağırıyordu onu. 1989 yılında tyatro kuruldu, 1992'de evlendiler. Haluk Bilginer artık buradaydı.

"BİR ŞEYLERİ 'RAĞMEN' YAPMAK ZEVLİDİR"

TyatroStüdyosu'nun ikkisi, Türkiye'de daha önce oynanmamış oyunlar sahneyetasmıştı. Her özel tyatro gibi onların da salon sahibi olma hayalleri vardı. 1996 yılında Üsküdar'daki Odeon Sineması'ni alıp restore etmeye başladılar, ne var ki kaynak makinesi nedeniyle çikan bir yangınmasalon kül oldu. Hayalleri hâlâ ayakta, yenden onarına başladılar. Ancak salonda ve ülkedeoyulunda gitmeyen bir şeylervardı.

Yangından 15 ay sonraAhmet Leventoğlu, Zuhul Olcay ve Haluk Bilginer bir basın toplantısı düzenleyerek o gün Refah Partisi'nde bulunan Üsküdar Belediyesi'nin onarım çalışmalarını bir kere polis, iki kere zabıta aracılığıyla resmi belge gösterilemeksizin durdurup salonu mühürlendiğini anlattılar. "Belediye, yangında'kusurlu' arama bahanesine yaslanarak salonun kullanımını ele geçirmekyeteninde" diyorlardı. Bilginer, o günlerde Cumhuriyet'e verdiği söyleşide "umudunu yitirmemenin" Tyatro Stüdyosu'nun kurulduğundan beri en önemli özelliklerinden biri haline geldiğini söylüyordu, "**"Türkiye'de akla gelebilecek her şey geliyor başınıza. Ama bütün bunlara rağmen umudumuzu yitirmiyoruz."** Yıllar sonra da "Bir

Vicdan, adalet, sorgulayan akıl... Bunları kendine dert etmeyen biri iyi oyuncu olabilir mi?

ONUNLA GRAFİYADA YAŞIYORUZ

kurmuş olma hiçbir şey değişmem."

Umutlar yitmesinde de belli ki ortam gerilmişti. 1999 yılında Tiyatro Stüdyosu'nu Ahmet Levendoğlu'na bırakıp Oyun Aşkıyla'nı kurduklar.

HEP GÜZEL HİKAYELERE ÖNCELİK VERDİ

Bir yandan da Türkiye'de yeni yeni gelişen özel televizyonların ilklerinde yer aldılar. İlk pembedizi "Son Söz Sevginin" de oynadı, ilk reality show "Sıcacı Sıcacına"yı sundu. Bu şov, yıllar sonragelen "Yaptığınız işlerden en kötüsü hangisiydi?" sorusuna hiç tereddüt etmeden vereceği cevap olacaktı.

SıcacıSıcacına diye bir şey değil. Ben çok daha farklı umutlarla girmiştim o programa. Fakat reyting denilen canavar izin vermedi. Ne kadar sansonyonel olursa, o kadar çok izlenildiği fark edildi ve ben o programdan affımı rica ettim.

Kırafe deyim, o yıllarda Haluk Bilginer'i aşırı antipatik bulur, "yine mi bu adam çıktı" diye fırlayıp pırlırdım. E, ne de olsa büyük aşklar büyük nefretlerle başlar.

Fikrim sinemadaki rolleriyle değişmeye başladı. Yavuz Özkan'ın "İki Kadın", Tomris Girtiloğlu'nun "80. Adım", Barış Pirhasan'ın "Usta Beni Öldürsene" si, Atif Yılmaz'ın "Nihavend Mucize" si ve benzersiz oyunculuğunun tadına sonuna kadar vardığımız Zeki Demirkubuz'un "Masumiyet" i...

Bekir'in nasıl öldüğünu hayatına girdiğini anlattığı, o yedi dakikalık meşhur sahnesini unutmak mümkün mü

Asu Maro'yla birlikte Mithat Alam Film Merkezi'nde yaptığı söyleşide "O tiradın hikayesini anlatayım size," demişti. Sahneyi çekmeye gittiğimiz yerde, İzmir'de, yuvanın şarho kuracaktı. Kamera önceden başlıyacak, dolacak, benim arkama geçecek. Güven Kırıcı'la arkamıza geçecek, oradan sağımıza geçecek, o anda o saçır-dilisz kızı görcekti. Öyle planıyordu. Fakat kuramadık, engelbi aza, eski şarholar. Kurulmuyor, kamera tikliyor, olmuyor. Sonra güneş geliyor, işi gidiyor... Kaudu komerayı 'Anlat Haluk,' dedi. Filmde benim için çok önemli bir andı, güzel bir hikayeydi. Onu anlatmayı dört gözle bekliyordum. Onun için özel. Yoksa film çekildikten sonra o sahnenin bu kadar önem kazanacağını gerçekten düşünmemiştim açıkçası.

Daha sonra oynadığı filmlerde de hep "güzel hikaye"ye öncelik verdi. Anlatmak isteyeceği, anlatmayı dört gözle bekleyeceği hikayelere... Başrolmüş, değilmiş, meselesi bu değildi. "Fasulye" de Bilge Dede oldu, "Harem Suare" de Abdülhamit, "Neredesin Firuze" de Hayri, "Polis" filmiyle bir araya geldiği Onur Ünlü'nün sinemada ilk cazetbi onu. "Güneşin Oğlu"nda da birlikte çalıştılar. Dünyaya farkı bakları yönetmenleri seviyordu. "Neredesin Firuze"deki fantastik dünyanın yaratıcısı. Ezel Akay'la "Karagöz ve Havat Den Oldürüldü?", "Yedi Kocalı Hümmü" ve "9 Kere Leyla" da yeniden buluştular.

BİR SON, BİR BAŞLANGIÇ

2004, Zuhul Öcalı'ya yaşamadığı ve tiyatrodaki ortaklıklarını sonlandırdıkları bir yıl olarak geçti kişisel tarihine. Yepyeni, bambaşka bir dönem açılacaktı önünde. Yeni bir aşk, yeni bir evlilik ve güzel bir bebek. Aşkın Nur Yengi'yle 2006 yılında evlendiler, aynı yılın sonunda Nazlı doğdu. "Hayatta daha büyük bir armağan yok" dediği Nazlı... Uluslararası Emmy Ödülü'nü "onun adına alıyorum" dediği Nazlı.

2000'ler özel hayatı açısından biraz zikzaklıydı belki ama tiyatrodan sinemada istediklerini yapabildiği bir dönemde. Tiyatroda zaten kendi seçmelerini oynuyor, ilkelerini uyguluyordu. Mesela galaya yapmıyordu oyuna. "Galaya seyircilerkerhen gelir. Şimdi ayıp olmasın, galaya gitmiyorduk."

Fakat tiyatro denilen şeye bence isteyerek, kendini talep ederek gittimisiniz," diyor.

Oyuncululuğun tekniğinden söz edenlere sert çkıyor, "teknik diye bir şey yok" diye kıraz ediyordu; "Ben 45 yıldır bu işi yapıyorum ama tekniğin ne olduğunu bilmiyorum. Oyunculuk bir beceridir ve bunda kendi kendimize kazanırız. Yaparak kendimizi öğretiriz oyunculuğu. Bisiklete binmek veya ıslık çalmak gibidir."

GÜÇÜ DE VAR SABRİ DA

Yıllar geçtikçe, ilkeleri berraklaştıkça (söylemeden olmaz, ülkede birçok açıdan teltel dökülmeye başlanınca) dili de bir miktar sertleşti. 2018'de Hürriyet Pazar'dan Çınar Oskay'a verdiği söyleşide "Tiyatro hayat, sinema sanat, televizyonsa bir mobilyadır, diyecek kadar netti artık. Aynı söyleşide bir de "sanatçı" sıfatına dair altına imza atmamak istediğim bir yorummu vardı:

Sanatçı, ne idüğü belirsiz bir tanımlama zaten. Mesleksiiz ünlülere "sanatçı" diyoruz. Ben oyuncunuk meselo, öbürü heykeltıraş, diğeri dansçıdır. "Ben sanatçıyım" diğene soracakız, mesleğin nedir abla? Biraz daha sanatla ilğlenmelerini tavsiye ederim.

Verdiği söyleşilerde "kutsallık atfedilen" her şeyi ters yüz etmeyi eksik etmiyordu. Bu bazen oyunculuk oluyordu; "Rolünden etkilenim demek ya psikolojik rahatsızlıktır ya yalancılıktır."

Bazen de Atatürk; "Atatürk'ü olduğu gibi anlamayın, çalıştığımız zaman onu daha iyi analiz edebileceğiz. Onu, ikon olmaktan çıkıp, insan olarak anlamak gerekiyor. 90 yıldır sadece tapınmakla meşgulüz."

Bazen de ataerik düzen; "Tanrı diye bir şey varsa kadındır. Allah baba değil, Allah anadır o. Allah, baba olmaz. Niye toprak ana diyoruzda Allah ana demiyoruz. Hep erkek cümleleri bunlar. İçinden insan çıkaran birinsini erkekkevrayamaz."

Her birinin tartışma çıkardığını hatırlatmaya bilmem gerek var mı? Sorgulamamın, kalıpları sarsmamın makbul olmadığı ülkelerde sözünü söylemeye devam etmek hem güç hem de sabır işi. Belli ki ikisi de Haluk Bilginer'de fazlasıyla mevcut.

Sorgulamak kadar eksik bir şey daha var buralarda: Adalet...

Ne diyorodu "Şahsiyet" dizisinin başkarakteri Ağah Beyoğlu, "Sen adalet ile hukuku birbirine karıştırıyorsun Nevra."

Doğma büyüme Beyoğlu, eksik İstanbul'un adabından nasibini almış, yeni İstanbul'un her türlü anzasından yılmış bir emekli adiyde memuru Ağah Bey. Hâlâ yaşamakta olduğu Beyoğlu'ndan şikâyet ettiğinde aldığı "dahiya"ne "sen de başka yereği" önerilerine "onlariğsin, benim soydam Beyoğlu" dediğinde fethediyor kalbimizi. Ya da "herkes hasta, hepsi hasta. Yarn bir gün birmillimac olur, herkes herşeyi unuttur. Bu millet neleri unuttu, seni mi unutmayacak?" dediğinde mi? Yoksa şu sözlerle mi: "Vicdan denen şey boşuak gibidir. Sen uyurken de çalışır. Dardin boşaltmaksa içini, kendin çekersin ipini. İnsan denerve yontılır..."

Haluk Bilginer de "ar perdemiz yırtıldı" diyorodu bir söyleşisinde, "vicdanımızı yitirdik."

Vicdan, adalet, sorgulayan akıl... Bunları kendine dert etmeyen biri iyi oyuncu olabilir mi? Eline aldığı metni tektarlanmanın ötesine geçip zihnimizdeve gözümüzde de bırakabilir mi?

"Neden yaşıyorsunuz?" diye sorulunca "Varoldum deyinmek, iz bırakmak için," demiş bir gün.

Ücretsiz Dergi Kırıp Arşivi <https://irantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Dilan Bozyel

el-insaf

Sirkici Gari'nın köşesinde, mermerden yansıyan sıcağı solurken -bu hissi Mekke'den tanıyorum- maskem ağzımda, bıkınlığın sonunu duydum. Güneşe doğru döndüm, üstüme yürüyen insanlar ters ışıkta kaldığı için silüetleredönüşüvermiştii. İnsanlığı yaşadığım fakat onları anlamakta güçlük çektiğim

bu ters ışık silüet fotoğraf tekniğini kullanıyordum gözlerimde.

Mutsuz dudakları -neyse ki bir süredir beyaz medikal maskelerin ardına saklanan dudakları göremiyordum-, endişeli alın çizgileri, aşağı doğru bakan yanaıkları görmek yormuştu. Son üç ayla birlikte değişen zaman

meffumu benden telâşımı almıştı, artık acelem yoktu; yanımdan geçen silüetleri izlerken düşündüm hep bunları.

Buzdolabında bekleyen memleketimden geliş konserveleri bozulmuş olmalıydı, çöpe nasıl atacağımı bilemiyordum. Söküp atamayacağım bir sevginin sonucuydu bu. Nerele olduğumla ilgisi yok, nereden geldiğimle ilgisi yok.

bu anlamlı tavrımın.

Renk renk çiçek açmış ortancalardan korkan bir adam tanıyorum, bir de verandasında yaseminler açmış olduğunu bildiğim bir adam var, tanımadığım. Altı aylık bebegini tek umudu bellemiş bir kadın tanıyorum, ilgiye muhtaç olduğu için saçlarıyla omuzlarını okşayan bir kadın

biliyorum ama onu da tanımyorum. Herkesin bir hikâyesi olduğunu biliyorum, herkes saati kendi için işler zanneder, biliyorum.

Bizlere, bugüne dek öğretilenlere el-insaf diyorum. Baştan başlıyorum alfabeyle.

Bu hayatta, her ne olursa olsun yıllerin daha iyi, kötülerin

daha umursamaz olduğunu anlıyorum artık. Değişim dedikleri her ne ise, ben yönümü değiştiriyorum. Karanlık silüetler sağır göğüs kafeslerinden söküp atıyor kuşları.

Otuz beş yaşımın başında, bir temmuz sıcağında, Sirkici Gari'nin köşesindeki mermerlere yansıyan güneş

Mehmet Ali & Akşamsefası

HANGİ

Cem Yiğit Uzunoğlu

Martin Dysart: Benim arzum bu çocuğu çokkulu bir eş, duyulur bir valandası, bileşimini ve soyut bir tanıyı ya tapan biri yapmak olabilir. Yine de benim başarmam, bir hayalet yaratmaya benzer. Uçuşan yellerin zihninde açıp, karni izlerini siliceğimi. Ve isim bittiginde onu bir kuzaya bindirip şaşkın bir hâldenken, maddedeğimsi dünyamın kucağına göndereceğim ve o bir daha hiçbir hayvan postuna dokunmayacak. Neyse ki mutleber bir kışkırtan bağla hiçbir şey hissetmeyecek. Fakat korkamam ki tulkusu çoğaltmayacak. Göndüğünüz gibi tulkı, bir doktor tarafından yok edilebilir. Yarattılamaz.

Ekvüs / 1977

Yönetmen: Sidney Lumet

Senarist: Peter Shaffer

FİLM

Derya Beşerler

P.K.: Sürekli "Sadece bir Tanrı var," diyorsun. Bense hayır diyorum. İki Tanrı var. Birini yaratan, bir diğersiz yaratmış. Bizi yaratan hakkında bir şey bilmiyorum ama sizin yarattığınız gibi sizin gibi. Küçük, yalancısı, hastaklı, boş vaatler veren, zenginlere öncelik tanıyan, fakirleri sırada bekleten, övgü aldığında mutlu olan, küçük şeylerle insanları korkutan. Doğru numara oldukça basit. Bizi yaratan Tanrı ya inanmı, ona güvenim. Kendi yarattığınız sahne Tanrıları ise yok edin.

PK / 2014

Yönetmen: Rajkumar Hirani

Senarist: Rajkumar Hirani, Abhishek Joshi

HANGİ

Serhan Arslan

God: Sen, Boob Coyle takından abidin, evden kovuldu, sevgilin terk etti ve polis kayıtlarına geçirin tebrükler. Boob Coyle: Ne diye benim isimle karıştıyorsun. S. Kıbrı gık kendinle ilgilen. God: Benim isim bilemezler. Ben Tanrı'yım. Boob Coyle: Kes dalgı geçmeyi. God: Bir sıvı çekile dahi!

The Acid House / 1998

Yönetmen: Paul McGuigan

Senarist: Irvine Welsh

SAHNE?

Hazırlayan: Pınar Aksel

Candaş Tolga Işık

imkânlar imkânsız

"O mu haklıydı bu imkânsız sevdadan bir an önce uzayarak yoksa ben mi salaktım ne kadar imkânsız olursa olsun kalmasını bekleyerek?"

"Bu ilişkinin devam etmesi için bana tek bir mantıklı sebep söyler misin?" diye sorunca dayanmadım. "Bu ilişkinin başlaması için bana tek bir mantıklı sebep söyleyebilir miydin?" dedim. Sustu. Çünkü o da çok iyi biliyordu ki bu ilişkinin hiçbir zaman mantıklı "iş" olmamıştı. O İstanbul'un en pahalı semtinde yaşıyordu, ben bizim apartmandaki bütün daireleri satırsan onların bir evi kadar etmeyecek Ankara'nın mütevazı bir semtinde. Onun çok parası vardı, görünüşe göre daha da olacaktı, benim hiç yoktu, görünüşe göre hiç olmayacaktı. O kalabalıkları sevdi ben tenhaları. O gezmeleri sevdi ben kalmaları. O konuşmayı sevdi ben susmayı. O mojito içerdi ben rakı. O Demet Akalın dinlerdi ben Musa Eroğlu. (Demet'ten Mıhırban'ı dinleyince muhtemelen beni anlamıştır ama artık çok geç.) Velhasıl bu kadar mantıksız zeminde başlayan bir ilişkiye devam etmek için mantık arayışının kendisi bizzat mantıksız, aynı zamanda insafsızdı da.

Baktı ki mantık yoluyla bu iş çözülüyor, sonunda çıkardı ağzından baklayı. "Bizim olurumuz yok, imkânsız yani... Aşırı seviyorum seni, no problem. Ama imkânsız hayatlar..."

Sevgilimin ilişkimizi bitirmek için ortaya attığı mantık tezini çürütmüştüm ama tüm çıplaklığıyla yüzüme vurduğu bu gerçeğe karşı elim kolum bağlıydı. "Tamam," dedim çaresizce eğdim boynumu önüme... Bir iki dakika sessizlik oldu. "Bir şey soracağım, sen benimle mutlu musun? Biz çok farklı takılan iki insanız, benimle mutlu musun sen sahiden?" diye sordu. Hiç tereddüt etmeden "Mutluyum," dedim. "Mutluyum ben... Yani çok farklı şeyleri seviyoruz ama bana senin yanındayken senin yaptıkların da sevdiğilerin de batmıyor." İnanmadı söylediğime, "Bir örnek ver mesela nasıl?" dedi. Verdim. "Beni kesseler Demet Akalın dinlemem ama sen yanımda sesi sonuna kadar açıp dinlediğinde, bu beni hiç bozmuyor. Sürekli arkadaşlarının kalabalık partilerine gidiyoruz. Normalde sıkılırım, bunalırım ama seninleken hiç sorun olmuyor. Galiba senin, benim yanımda olma hissin bana diğer her şeyi unutturuyor." Laps diye sarıldı boynuma, "Allah kahretsin ben de aynı hâldeyim ya," dedi. Sonra bir anda bıraktı, öptü. Ve gitti...

Gidiş o gidiş. Bir daha ne gördüm ne de haberi aldım. Ama ne zaman aklıma gelse hep bir soru sordum kendime, "O mu haklıydı bu imkânsız sevdadan bir an önce uzayarak yoksa ben mi salaktım ne kadar imkânsız olursa olsun kalmasını bekleyerek?"

Aradığım cevabı yıllar sonra buldum...

Metin Tekin'i tanımayan yoktur.

Namıdiger Beşiktaş'ın Sarı Fırtınası...

Yakışıklılığıyla sadece bizim kuşağın kızları üzerinde bir tesir bırakması gerekirken o, oynadığı futbol, yaşamı ve karakteriyle bir jenerasyonu tepeden tırnağa etkilemiş bir figürdü. Çocukluğumuzun kahramanlarından Metin Tekin'e yıllar önce bir rakı masasında tanıştım O anlatmıştı. 1980'lerin sonunda Beşiktaş'ın başında teknik direktör Miloş Milutinović var. Beşiktaş'a Avrupa kupalarında dönemin güçlü takımlarından Dinamo Kiev çıkıyor. İlk maç İzmir'de... Aman Allah'ım! Adamlar bizimkileri parça parça ediyor âdeti. Arada büyük bir güç farkı var. Sabaha kadar oynasak yenemeyiz ve maç ağır bir hezimette 5-0 biter.

İkinci maç Kiev'de... Maç öncesi soyunma odası tüm futbolcular teknik direktör Miloş Milutinović'ten "Kazanacağız, hadi aslanlarımız, hadi kaplanlarımız" gibi motivasyon konuşmaları yapıyor.

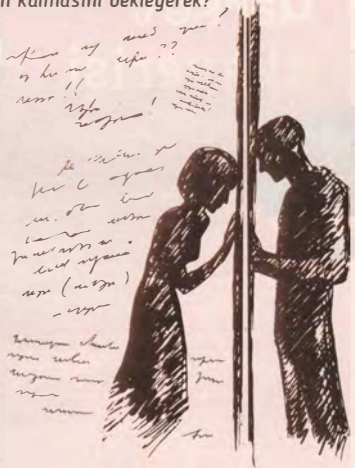
Üçüncü maç Kiev'de... Maç öncesi soyunma odası tüm futbolcular teknik direktör Miloş Milutinović'ten "Kazanacağız, hadi aslanlarımız, hadi kaplanlarımız" gibi motivasyon konuşmaları yapıyor.

Üçüncü maç Kiev'de... Maç öncesi soyunma odası tüm futbolcular teknik direktör Miloş Milutinović'ten "Kazanacağız, hadi aslanlarımız, hadi kaplanlarımız" gibi motivasyon konuşmaları yapıyor.

Üçüncü maç Kiev'de... Maç öncesi soyunma odası tüm futbolcular teknik direktör Miloş Milutinović'ten "Kazanacağız, hadi aslanlarımız, hadi kaplanlarımız" gibi motivasyon konuşmaları yapıyor.

Üçüncü maç Kiev'de... Maç öncesi soyunma odası tüm futbolcular teknik direktör Miloş Milutinović'ten "Kazanacağız, hadi aslanlarımız, hadi kaplanlarımız" gibi motivasyon konuşmaları yapıyor.

Üçüncü maç Kiev'de... Maç öncesi soyunma odası tüm futbolcular teknik direktör Miloş Milutinović'ten "Kazanacağız, hadi aslanlarımız, hadi kaplanlarımız" gibi motivasyon konuşmaları yapıyor.

bir konuşma beklerken Milutinović Hoca soyunma odasına giriyor, büyük bir sessizlik içinde bekleyen oyuncularına diyor ki "Bazen hayatta böyle sürprizler falan yoktur. Ne olacağı bellidir."

Bu maç gibi... Ne yaparsanız yapın hepimiz biliyoruz ki bu iş imkânsız. Hiçbir şansınız yok. Ama artık bunun bir önemi de yok. Çünkü bu maç sayesinde maçtan çok daha büyük ve anlamlı bir şeyi gösterme şansınız var, hem de sadece bana değil, bizi destekleyen desteklemeyen, sizi seven sevmeyen, tanıyan tanımayan herkesle. Çıkan imkânsız karşı duruşunuzu gösterin. Nasıl futbolcu olduğunuzu değil, nasıl bir insan olduğunuzu göreyim. Bu bana yeter. Şunu bilin ki bunu gösterebilirseniz bu size sadece futbol oynarken değil, bir ömür boyu yeter."

O maç kazanılmadı belki ama o gün imkânsız karşı 11 genç insanın kenetlenip gösterdiği duruş Beşiktaş'ın sonraki yıllarda tarihe altın harflerle yazılan hikâyesinin miladı oldu; ne kadar imkânsız olursa olsun bir şeyi inanamak ve bu uğurda mücadele etmek, kazanmaktan ya da kaybetmekten çok daha önemli, çok daha değerlidir. Çünkü yüri, hedeften önemliydi. Hukukta bile usul, bu yüzden esastan önde gelir ve boşuna sormamıştır Cemal Süreya o soruyu, "Kim istemez mutlu olmayı"

Ne kadar imkânsız olursa olsun bir şeye inanmak ve bu uğurda mücadele etmek, kazanmaktan ya da kaybetmekten çok daha önemli.

Mehmet Ali & Akşamsefisi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

İzmirli. Kabilinden. Benzerinden. Birinden.

ÜRÜN KAFASI

"yeni" nesil market alışverişi

Sedat Yıldırım
İstegelsin CEO'su

"Yıldırır dilimden düşmeyen şu 'dijital' kelimesini/kavramını COVID-19 sürecinde ne çok duyduk, okuduk ve kullandık değil mi? Dijitalleiyoruz, dijitalleştik mi, dijital misiniz, dijitali ciddiye alıyormusunuz, biz dijitalleştik, şimdi dijitalleşeceğiz derkekeeee... Sonunda 'dijitalleşlik' diyebilir miyiz? Bençe diyelim hatta ben dedim bile! Ben dijitalleştime, özellikle de günlük alışkanlıklarımın çok önemli bir kısmında. Nasıl mı? Anlatayım.

Mart ayında korona virus vakalarına ülkemizde de rastlamışta hayatımıza giren ve kullanımı sınırladığımız en önemli şeylerden biri de -özellikle perakende sektöründe ağırlığı giderek hissedilen- **"online alışveriş"** oldu. Bu alışveriş yöntemi COVID-19 sürecinde gıda sektöründe de oldukça yaygınlaştı. Neredeyse hepimiz salgın tehlikesinden uzak ve evden hiç çıkmadan, belki de ilk kez sanal market uygulamaları sayesinde günlük ihtiyaçlarımızı karşılayabildik. Hatta bu alışkanlık günlük yaşamımıza yerleşti bile çünkü her ne kadar ilkece hayatın "normal"e dönmeye için bazı adımlar atmasak da pek çoğumuz alışveriş için sanal marketleri tercih etmeye devam ediyor... Yani kolay kolay ayrılmayız artık. Ne yalan söyleyeyim, benim pek ayrışmam da yok.

Simdi size bu uygulamaların birinden bahsedeyim: **İstegelsin'i** istegelsin, 2019 yılının başında faaliyete geçen ve bu dönemde yıldızı en çok parlayan girişimlerden biri oldu. Şöyle diyor CEO, Sedat Yıldırım bu uygulamaya için, "Türkiye'nin yeni nesil online supermarketi".

İstegelsin, girişimcilik ekosistemini desteklemek amacıyla Yıldız Ventures'ın 30 milyon dolarlık bir fon sağlamasıyla başladı faaliyetine. 2019 çok yeni, çok yakın geliyor kulağına değil mi? Evet, bençe de diye. Daha çok yeni, yolun başında sayılabilecek bir uygulama olmasına rağmen dikkat çekici kermi logosuyla, kolay kullanımlı arayüzü ve kullanıcı dostu bir uygulamaya olmasına çoktaza en gönüllere taht kurdu, en çok tercih edilen "sanal market"lerden biri oldu.

Evet, bu yepyeni bir alışveriş deneyimi ve bir markette ihtiyac duyulan her türlü kategoride hizmet veriyor. Bir supermarkette ne varsa tamamını bulabiliyorsunuz ve

hınlara ek olarak binden fazla kitap çeşidi, gıda takviyeleri ve vitaminler, yüksek proteinli kedi-köpek mamaları gibi farklı ürün çeşitlerine de ulaşabiliyoruz. Supermarketlere benzer bir bütün bir fiyat politikası izleniyor. Yani bu şu demek, ürünlere "sanal" yoldan ulaşabilmek için daha pahalı fiyatla sahip oluyorsunuz. Ayrıca online market uygulamalarında görmeye pek de alışkın olmadığımız taze meyve-sebze ve et seçenekleri de mevcut. Sedat Bey'e sordum, bu ürünlerin müşterilere soğuk zincir kırılmadan en taze şekilde ulaşmasına özen gösteriyorlarmış. Tazelik demek, bir diğer önemli nokta ise **hiyyen, hiyyen, hiyyen!** Bunun için ne gibi önlemler alınıyor diye, yine kendisine yönelttim sorumu, cevapladı, "Ekspirimizde anlık dezenfektanlar dağıtıyor, araçlarımız her gün dezenfekte ediyoruz. Dağıtım merkezlerimize sınırlı sayıda kişiyi giriş izni buluyoruz ve sık sık sağlık kontrolleri yapıyoruz. Dağıtım merkezlerimizde bulunan temasız otuz ölçerlerle çalışanlarımızın ateşini ölçüyor, gerekli önlemleri alıyoruz. Ayrıca risk grubundaki kullanıcılarımız için ücretsiz teslimat uygulamalarını hayata geçirdik. Tüm bu süreçte hiyyen konusunda hiçbir tereddütü yer bırakmadık ve tüm siparişleri 'Temasız Teslimat' kurulumu ayararak yaptık."

Aklınızda olması gerektiğini düşündüğüm bir diğer önemli nokta ise teslim suretleri. Deneyimlediğim kadaniyla onu da söyleyeyim: Siparişleri eksiksiz ve doğru kargolarda teslim aldım hep. Ben İstegelsin'i İstanbul'dan kullanıyorum, Türkiye'de ayrıca Ankara, Kocaeli ve Muğla-Bodrum'da da hizmete başlanıyor.

Daha çok tüketiciye ulaşmak için yoğun bir çalışma ve teknolojik yatırım sürecinde olduklarını da öğrendim, "Yeni normal"lin bütün "yeni"lerini sevdi ki, bayır. Mesela maskeler yoruyor, mesela fiziksel mesafe tutuyor, mesela bir süre tedbirliklikler yaşayacak olmak korkutuyor hepimizi ama şuna eminim ki biz bu **"yeni nesil online supermarketi"** epey sevdi ki!

Zafer Algöz

formula'da türk rüzgârı

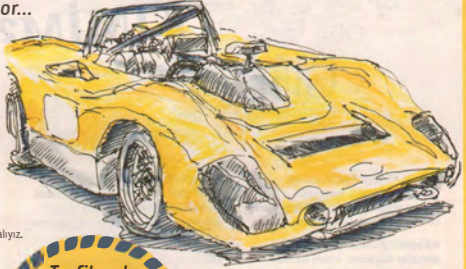
Normalde uçaklar 250-260'ı buldu mu kafayı kaldırır, uçuşa başlar. Ama buna bir şey olmuyor; basıyorsun, mermi gibi fırlıyor, basıyorsun, sağa sola savrulmadan zınk diye duruyor...

Bundan birkaç sene önce Cem Yılmaz ofiste otururken telefonda biriyile konuştu ve sonra bize "Abilerim, İstanbul Park'ta Formula performansı gösterecek sekiz profesyonel sürücüyü ihtiyaç var, kimler gelmek ister?" dedi. Ünlü bir araba markası, yeni bir modelini tanıtmak için güzel bir organizasyonu yapmış; Almanya'dan arabaları ve ralli eğitimlerini getirmiş. Önceden gün seçiyorsun, sabah 10'dan akşam 18'e kadar koca İstanbul Park Formula Pisti emrinde. Vin vin diye dön babam dön... Hem eğleneceğiz hem de ileri sürücülük dersi alacağız, daha ne olsun?

Almanlar Formula pistine iddialı bir araba ve sekiz eğitimle çıkartma yaparsa... altta kalmamamız lazım. Formula'da Türk rüzgârı estirecek bir ekip kurmalıyız. Kurduk da zaten: Şener Şen, Yavuz Turgul, Arif Yılmaz (Cem'in babası), İnce Memed (ağır vasıta şöförü dayımız), Cem Yılmaz, Can Yılmaz, Ozan Güven ve ben. Ne olur ne olmaz sakatlanan olursa diye yanımızda iki de yedek sürücüyle sabahın dokuzunda İstanbul Park'a geldik. Biz otopark alanında karşılaşıp, boyunlarımızı kartlarımızı taktılar. "Hoş geldiniz"ler, "willkommen"larla kahalvâti için ayrılan büyük bir salona girdik. **Alman hocalarımız yarışa hazır, kostüm kuşanmış hâlde kendilerini tanıttı. İçlerinden en tecrübeli olanı Michael Schumacher'ın öğretmeniymiş.**

Kahalvâti bittikten sonra arkadaki dev görüntüler sayesinde, birazdan bineceğimiz arabanın fabrikada daha ilk vidasının sıkılmasından pistte 360'la gittiği ana kadar nerelerden geçtiğini gördük. Arif Abi, kayırbiraderi İnce Memed'in ağır vasıta şöförlüğüne güvenerek, "Canım sabahın akşama kadar yarışamayız belki ama biz de sekiz-on tur atarız, buraya boşuna gelmedik... Benim adım Arif," dedi. Yavuz Abi geri kalır mı? "Arkadaşlar, içinde bize dair şüpheler varsa baştan söyleyeyim; Şener de ben de hızlı ve seri araba kullanırız, mahcup olursunuz, ona göre. Burası tam hikli." Yarışa iddialı girdik, güzel... İstanbul Park'ın yakıcı İstanbul sıcaklığında kafalarımıza kaskları taktık. Yarışa çıkar gibi Alman hocalarımızla start yerine doğru yürüydük. Sekiz araba var, her birini bir Alman pilot kullanacak, bizler de tek tek yanlarına oturacağız. Arabayı ve pisti ilk defa tanıyacağız. Arabalarda telsiz var, Schumacher'in hocası hareket hâlindeyken herkese ne direktif veriyorsa ona harfiyen uyulacak. Pisti tandiktan sonra, bu defa biz sürücü koltuğuna geçeceğiz. Birkaç isimna turundan ardından giderek gaza yükleneceğiz. Arkasından öğle yemeği arası, çay kahve molası... Öğleden sonra önce ekiple; çiftler hâlinde ve dönüşümü olarak, sonra finalde arabayı tek tek kullanacağız ve kim hızlı gitmiş ona bakacağız. İsimna turlarından sonra nihayet beklenen an geldi. Yanımızda Formula'dan Alman hocalar, altımızda uçak gibi bir araba, kafamda kaskım... Daha hareket etmeden kendimi birincilik kürsüsünde gördüm. Basın orada, bana kuşe ve plaket veriliyor, sonra şampanyayla hâdimisi yapıyorum. Havayımı, mutluğumu...

Peş peşe fırladık. Allah'ım ne büyük zevk; trafik yok, ışıklarda durmak yok, sağdan soldan çıkan yok... Sadece motorun muhteşem sesi ve rüzgârın keskin ısıslığı var, o kadar. Öğlen yemeğine doğru gittikçe sürat artıracak ilk zevkimizi aldık. Aaa, ekipte eksikmeler olmuş, haberimiz yok! Kasklar kolumuzdan altından salona girdi. Arif Abi ve İnce Memed, "Hava çok sıcak yaa, dayanılacak gibi değil. Zaten bende yüksek tansiyon var. Ayrıca ben ağır vasıta şöförüyüm, bunlar 'hafif vasıta' diyecek mazeret beyan etti. Yavuz Abi ve Şener..."

Trafik yok, ışıklarda durmak yok, sağdan soldan çıkan yok... Sadece motorun muhteşem sesi ve rüzgârın keskin ısıslığı.

kayı, vücudun böyle havalarda tuz ve mineral ihtiyacı ve virajlarda merkezkaç kuvvetinin bedene yüklediği G kuvvetinden girecek mevzuyla başka bir yer çevirdi, Can Hoca'ya baktım, "Kafama küçük gelen kask yüzünden migrenim tuttu. Kahlvâtida simit ve poğaçaya fazla yüklenmişim, midemde yanma da var," diyerek yarışın ikinci etabından sırada kadem bastı. Serin bir yerde izleme köşesine çekildiler. Neyse canım, yanımızda yedek sürücüler var, eksik kalmayız, dedik. Yedeklerden bir kişiyi zor ikna ettik. Dört kişi olduk. Dört Alman pilotla herkes tek başına yarışacak, zevkini alacak, günü notalayacağız. Hareket ettik. Telsizden "Sürat serbest, gösterin kendinizi," komutu geldi. Vaayy be heyecana bak, birbirimizi geçebiliyoruz nihayet. **Üç tur attıktan sonra Ozan Güven'i pit stop yapmaka üzere cebe girenler gördüm, "Ulan Ozan, televizyonda gördün, yumuşak lastik takmaya ni giriyorsun?" dedim kendi kendime. Yanılışım. "Öğlânın yüzme dersi vardı, unuttumşu," diyerek yarış hayatına veda etti.** Yedinci tura takıma yedek giren sürücümüz kenarda az kalsın kaskın içine döndürülmüş, elinden zor alıncı... Cem Yılmaz'la beraber sonuna kadar inat ettik, yarışı yarım bırakmadık. Hayatımda ilk defa saatte 320 km hızı çıktım. Normalde uçaklar 250-260'ı buldu mu kafayı kaldırır, uçuşa başlar. Ama buna bir şey olmuyor; basıyorsun, mermi gibi fırlıyor, basıyorsun, sağa sola savrulmadan zınk diye duruyor... Sonunda telsizden Schumacher'in hocası seslendi, "Son tura tamamlayın ve araçları tek sıra park ediniz, bitte..." Arabalardan indik, havanın, motorun sesi ve konsantrasyon için harcadığımız efor şaldrı şaldrı kökeldi. Meğer sırtımda su torbası varmış ve kaskımın içinde bir kilo suyla döniş durmuşum, habirim yok...

Tekrar bir araya geldik. Herkesin kullandığını hatalarını ve artılarını tek tek anlattılar. Schumacher'in hocası bana dedi ki "Güzel araba kullanıyorsun ama dikkat ettim, sol şeritten hızla giderken ve önünde sola doğru viraj varken, aynı kulvardan devam etmeyip önce sağa sonra virajın merkezine dalyorsun, neden?" Dedim "Hocam, biz İstanbul'da araba kullanıyorduk, karşıdan bireri çıkar diye korkuyordum." Zavallı adamın kafaya diktığı maden suyu olduğu gibi genzinden fıskırdı.

Dönüş yolunda Arif Abi'ye sordum tabii, "Arif Abi çok erken bıraktınız, ne oldu?" "Bize göre işler değil yaaa... Çok güçlütü var. Bu işlerin daha sessiz yapılması lazım evlat," dedi. O zaman gülmüşüktü ama bence geleceği doğru. Belki ileride, kısa bir zaman diliminde tamamen elektrikli araçlarla, hiç motor sesi duymadan ne yarışlar göreceğiz...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

BEN KİMİM?

*Henüz 13 yaşındaydım annemi yakalandığı bir grip sonucunda kapattığımda. Yaşadığım ilk bunalım tam da bu dönemde başladı.

*Küçüklüğümde beri yazar olmakta hayalim. Ablam ise resim sanatıyla ilgileniyordu. Resimlerinde beni model olarak kullandı. Bir dönem kitaplarının kapaklarında onun çizdiği resimler yer aldi.

*Ablamın ayakta resim yapması beni etkilemiş olacak ki kariyerimin bir döneminde **ayakta yazdım yazılarımı.**

*1895 yılında, kaleme aldığım bir hikâyem gazetede yer aldı.

*Hayvanları öyle severdim ki çevremdeki insanlara isimler takardım; ablama "yunus", kardeşime "keçi" derdim. Yayınlanan ilk makalem ise aile **köpeğimizin ölüm ilanıyla.**

*1912 yılında evlendikten sonra eşimle bir basimevi kurdum. Bu basimevi benim için bir fırsat oldu. Tüm dünyada bilinen kitaplarım ilk burada basıldı.

*Dalgalar adlı kitabım daha önce yazdıklarına hiç benzemeyecekti. O, "hem düzyazıyla kaleme alınacak hem de şiir olacaktı; hem roman olacaktı hem de tiyatro oyunu."

*Yaşadığım bunalımlar sonrası bir dönem hastanelerde kaldım. Bırak kez intihar girişiminde de bulundum. 1934 yılında günceme yazdığım şu not geliyor aklıma. "1913'ten beri uçuruma hiçbir zaman bu kadar yaklaşmamıştım."

*Hastalığım hakkında doktorların çeşitli fikirleri vardı; **bipolar bozukluk** diyenler de oldu **şizofreni** teşhisi koyanlar da.

*Jorge Luis Borges bir eserimi "şüphesiz, en yoğun ve çağımızın en eşsiz eserlerinden biri" olarak değerlendirdi. Kendisi benim kitaplarımı çevirmenliğini de yaptı.

*Mina Urgan beni yakından tanımak için "Bir Yazarın Güncesi" diye de aratar bizlere," demişti.

*Liverpool ve Manchester Üniversiteleri fahri doktora vermek istedi, ben "Tümüyle kokuşmuş bir toplum bana vereceği hiçbir şeyi almayacağım," diyerek reddettim.

*1920-1940 yılı arasında yazdığım yazılarla dönemin **feminizm öncülerinden biri** oldum. Bu konuyla ilgili iki kitap yazdım. Bir en sevilen kitabım olurken diğeri erkekleri suçladığı gerekçeyle eleştirmenlerden çok tepki aldı.

*Tüm dünyada bilinen "kadın ve edebiyat" temalı kitabımın adının hikâyesini şöyle açıklıyorum: **Bir kadının kendine ait bir odası ve geçinebilecek kadar geliri yoksa roman ya da öykü yazabilmesi pekalaşırdı.**

*Nazi askerlerinin Londra'yı bombalamasından etkilenerek şehirden uzaklaştım. Bunalımın artık en üst seviyede idi. Ceplerime doldurduğum taşlarla **Öuse Irmağı**'na bıraktım kendimi. Yüzme bilmiyordum...

*İntihar ettiğimde 59 yaşındaydım. 1941 yılıydı. Ölümünden hiç korkmadım, mezar taşında ise şu yazıyor: **Ölüm düşmandır. Kendimi sana doğru savuracağım, yenilmeksizin ve boyun eğmeden, ey ölüm!**

PEKİ BEN KİMİM?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Doğru cevabı bizelyazin@kafadergi.com adresine gönderen

ilk üç okuyucuza yazarın bir kitabı hediye!

MERT YAZICIOĞLU

İnsanın Anlam Arayışı

Yazar: Vahit E. Anadol
Çevirmen: Şenay Bursalı
İlk Çekim: 1999, 2009

En sevdiğim yeri:

Umutsuz bir durumda karıştığımız, değiştirilemeyecek bir kaderle yüz yüze geldiğimiz zaman bile, yaşamda bir anlam bulabileceğimizi asla unutmayalım. Çünkü o zaman önemli olan şey, kişisel bir trajediye bir zafer, kendi zordurumunubir insan başarısına dönüştürmek ve sadece insana öz güşş insan potansiyeli olabildiğince göğüslemektir. Artık bir durumu değiştiremeyecek bir noktaya geldiğimiz zaman kendimizi değiştirme yoluna gideriz.

AHMET KAYAKESEN

Vigne Bahçesi

Yazar: Arzuhan Çelikkaya
Çevirmen: Baki Başoğlu
İlk Çekim: 2005

En sevdiğim yeri:

İnsanlık, sahip olduğu güçleri yetkinleştirerek ilerleye doğru gidiyor. Onun bugün akıl erdiremeyeceği şeyler, bir zaman gelecek, elle tutulmasına anlaşılabilecek; fakat çalışmalıyız, gerçekçi arayışlara tüm gücümüzle destek olmalıyız.

MELİKE DÖNMEZ

Küçük Kara Balık

Yazar: Sema Benayon
Çevirmen: Melike Dönmez
İlk Çekim: 2005

En sevdiğim yeri:

Küçük Kara Balık güneşin yıcakırıcılığını sırtında hissediyor, bundan zevk alıyor. Usul usul ve keyifleniz yüzeyinde güzerken, "Her an ölümle yüz yüze kalabilirim. Ama yaşayabilişim sürece ölümü karşılamaya gitmem gerekmez. Bir gün ister istemez ölümle karşılaşacağım; bu önerli değil. Önemli olan benim yaşamamın veya ölümümün bu şkların yaşamını nasıl etkileyeceği..." diye düşünüyordu.

YAĞMUR AYHAN

İnsan Olmak

Yazar: Engin Sevinç
İlk Çekim: 2003

En sevdiğim yeri:

İnsan eksikinden çok daha fazla sayıda insanla, çok daha kıyaslıdır, daha yüzeysel işlemler kurma eğilimindedir. Bu, bugün bir günde karşılaşılan bir grup kırpın öyküsüne benzer. Kırpıl sıvılabilmek için birbirlerini sokulur, ama diğerleri birbirine batar. Birbirlerinden ayırdıklarında yaşayacakları rahatsızlıklar, leri her hareket ederken sonunda dikenlerini batırmadan birbirlerini istabilecekleri en uygun uzaklığı bulurlar.

Senin başucu kitabın hangisi?

En sevdiğim yeri:

bizelyazin@kafadergi.com adresine
bir fotoğrafını da ekleyerek yola
gönderirsen bu sayfada yayımlanabilir!

İlk Çekim: 2003

Gökhan Dağıstanlı

mutabık

**Belki hataydı etraflıca düşünmek.
Herkes ne yapıyorsa, kapatıp
çenemizi onu yapacaktık. Mutluluğun
peşinde koşmak çözüm değildir
belki. Oturup bizim için çizilmiş
planlara aldanacaktık.**

Sıcaklığını tenimden ayıklayınca dincek bu fırtına biliyorum. Kendimden tarafa çevirince yüzümü... Aşk dediğin ne menem şey, her gün ayrılgı soruyor. En acıkı yerinde serüvenin, insanın aklına durmadan yalnızlık geliyor. Bir yanım okşayarak geçiyor bildiklerimin üstünden, öbür yanım her aşkın kuyusunu kazıyor. Sevdiğin şehirden gider gibi bile değil, ne acı. Ezberlenmiş bir odayı terk eder gibi bile değil... İlk bakışta altı edilmeye müsait duruyor. Aşkın kendine özgü yalnızlığı var. Yeri gelince gösteriyor kendini. "Bu aşk değil!" diyor uzaklardan biri, gülüyorum. Oturup çiçeklerle bezi günler, altın suyunu batırılmış aylar kuyurum. Aşkın ezberlenemeyen bir dili var. Nadiren anlatıyor derdini. "Aşk sanmışsındır!" diyor densizin biri, kızıyorum. Kaya gibi bağırıyorum bildiklerimi. Aşk diyorum, duygu festivalidir. Yalnızlığı, dili, bocalaması, üzüntüsü, kanaksaması hatta ayrılığı vardır. İç içe geçmiş bu karmaşadan bugün birinin sesi fazla çıksa yarın diğerinkini çıkar. Bunca çelişki keserken nefesini, ayrılık ölüme bir anılınca yani çaresizliğin tepe noktasında, hayat ellerinden sımsıkı tutar. **Çünkü yaşamaktan başka yol bilmiyor insan. Töredir; balık olmasa da içinde, deniz yaşar!**

Normalde döner gibi dönüyorum içime. Bir şiir açıyorum, yine çıkıyor dizelerin arasından. Bakışları koşuyorum gözlerimin önünde. İnce uzun parmakları mısıraları güç bela kavramış. Alev alev yanıyor son kitada dudakları. Gel de sev onsuz uzakları. Eli durmadan ensemde dolaşiyor. Bunlar hep hasretinin tuzakları. Ama ben tükenmişim. Söylemeye de varmıyor dilim artık, bu kaçınıcı tükenişim. Yine de gözü arkadaş kalmış yolu gibi arkaından su dökmelerini bekliyorum. Yine öğrenmiş gibi acemice sakinlikler. Çığınca akan bir nehrinden ölü denize dökülüyor. Bu çaylaklığın samimiyetinde bulguyorum. Kolay değil, seviyoruz birbirimizi. Sorumluluk duyduğum tembelliğimi nasıl durmadan dürtüyorsa öyle batırıyor göğşüme saçlarını. Yine de kıramıyoruz zincirlerimizi. Git gide ölüyor saksmızda çiçekler. İnceden bir akşam rüzgânı çıkıyor. Dökülüyor eteğimizdeki taşlar. Öyle bağırsı çağırış değil. Gerçekliği tonunda gizli. Töve yüzü görmeyecek yemiller ediyor. Böyle olunca birbirimizi daha iyi anlıyoruz. Kaybedeceklerimiz önmüze dağ gibi yayılıyor. Orta yol arıyoruz. Kaçmak desem değil, karşı koymak desem hiç değil. İçimizde çaresiz bir sıkıntı var. **Yükü kefesinden taşınca önüne bakiyor insan. Töredir; çiçek açmasa da üstünde, toprak yaşar.**

Yalnızlık bütün heybetiyle manzaramda duruyor. Oysa

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

hep çoğuluğa tembihlenmiştik. Kurtulmak için boynundan astık duygularımızı. İçkilerimizi masalara serip kuruttuk. Sigara dumanıyla tıtsulendi kederlerimiz. Belki de aceleyle aşkın hakkını vermeyi unuttuk. Ama demir tavında dövülüyor. Hayatsa zamanını kendi belirliyor. Amansız hastalık, cevapsız tedavi, zamansız ölüm... Bir kere daha kana bananıyor yaşadığımız çağın eli. Can çekiliyor kıyılarımızdan. Bunca gelgitedeniz yıldızı dayanmıyor. İstikrarsız kararlık, kalabalık yalnızlık, çelişkili gerçek... Tadında bir acıya bulanıyor kalbimiz. Salveriyoruz kuşlarımızı. Dilimizde yalpalayan bir ayrılık şarkısı. Sağımız solumuz belli değil. Hay Allah! Umutlarımızı nereye sakladık? Elimizde tek yön biletimiz, tüfeklerimizin kışları çatık. Gelecek abanıyor günlerimize. Çıkardığımız günahları hangi cehenneme astık? Artık temize çıksın diye yanlışlarımız o tarafa bakmıyoruz. Belli ki bu en iyisi. Yan yana yalnızlığa koşuyoruz. **Zaman doğruyu yanlış elbet bir gün önümüze asar. Töredir; yaprak bitmese de üstünde, dallar yaşar.**

Bak yine genzimde çokusu kavuşmalarımızın izi.

Meyhane masaları, kafe köşeleri, uçurum kenarları...

Yaşım kırkı devirmiş. Kalbim yüzlerce acıya alışmış.

Hasret korkusuyla ayrılık cesareti artık çelişiyor düşüncelerimde. Hatırası yağsa da üstüme önüm açık dolaşım yani. Durmadan çalan şarkılar var içimde. Sevmek için görmek lazım değil. Huzuru solumak içimde düşünmek yeter. Biz büyüttük bu dünyayı gözümüzde. Her aşk gibi kendi aşkımızı yaldızladık. Yaralarımızı hep kendimiz açtık. Belki hataydı etraflıca düşünmek. Herkes ne yapıyorsa, kapatıp çenemizi onu yapacaktık. Mutluluğun peşinde koşmak çözüm değildir belki. Oturup bizim için çizilmiş planlara aldanacaktık. Biraz düşünsebilirdik yine elimizden geleni. Hiçbir şey sadece kendi anlamında görülmüştü gün bu yıkıcı iç savasın ilk kursunu atıldı. Güneğün kalbimizden direncini yitirmiş cesetler toplandı. Hayatı masaya böyle uzun uzadıya yatarsam da aklımın ucunu hep o açıyor. Tutkumuz sancıyor göğsümde. Gitmiyor gözümde güzelliği. Önünden geçip şilep gibi boğazıma sızıyor. Bu gözümün önünde eskiyen onun elleri değil. "O zaman niye böyleyiz?" deyip bana kızıyor. Şu artık yaşanamayan sadece bizim kaderimiz değil. Aşk dediğin kirl deniz artık bir gemi. Hâliyle hayatın kendisiyle kavgalıyız. Yoksa ben onu seviyorum, o da beni. Onca şeyde çatıp ayrıllıkta anlaşıyoruz. "Söz ver bana," diyor, "hep sevelim birbirimizi!" "Söz!" diyorum, "Söz!" **Biliyoruz ikimiz de sevgimiz yenilese de sonsuzluğunu, aşk bu dönemin boynunu aşar.**

Töredir; kuşlar uçmasa da göğsünde, gökyüzü yaşar.

Kitap
arsivi

Kitap
arsivi

Kitap
arsivi

Kitap
arsivi

Kitap
arsivi

Kitap
arsivi

Kitap
arsivi

SEVDA KAFASI

BU YAZ NE OKUYORUM?

BUNU DÖNDÜRÜP DÖNDÜRÜP OKURUM!..

NEDEN ÖYLE OLMADI'YI OKUMUŞTUM SIRA BUNDA!..

KESİN İŞE YARAMIYACAK, YİNE KAPAĞINA KANIP ALDIK!..

MUTEMELEN BU KİTAPTA DA ÖYLECE DURUP CAN SIKTIĞI ORTAYA ÇIKACAK!..

BU ŞUARA ÇOK ÖNEMLİ Bİ ESER BENİM İŞİN!..

YANLIŞLAR DA BAYA GÜZEL ASLINDA, BUNU OKUMASAM MI?

BAŞUÇU KİTAPIM!..

BU SERİYİ OKUDUKÇA TADIM KAÇIYO!..

YİNE HEP OLDUĞU GİBİ BUNU DA ALIP OKUMUYCAM SANIRIM!..

eserin ilk “merhaba” sı: kitap kapakları

Bu röportaj serisi, çok severek okuduğumuz yazarları/eserleri çevirenlere, kapaklarını tasarlayanlara, düzeltenlere, yayımlayanlara kısaca “edebiyatın gizli kahramanları”na bir saygı kuşağıdır. Bu ay konduğumuz severek takip ettiğimiz kitap kapaklarının kahramanlarından biri: Seda Mit.

Röportaj: Meltem Erkmen

İletişim
Yayımları'nda
kitap kapakları
için tasarımlar
yapıyorsunuz
uzun zamandır.
Yayıneviyle yolunuz
nasıl kesişti?
Evet, sekiz yıldır İletişim
Yayımları'nda çalışıyorum.
Okul döneminde hep bir
yayınevinde çalışma hayalim
vardı. İletişim Yayımları'nı
takip ediyordum, kitaplarını
da severek okuyordum.
Son senemde portfolyomu
göndermiştim. Hemen geri
dönüş oldu ve yayınevi
maceram böyle başladı.

**Bir kitabın kapakını
tasarlama süreciniz nasıl ilerliyor? Yayınevinin metnin
gelmesi, sizin fikri geliştirmeniz, kapaga dair aldığınız
kararlar... bu süreçlerden bahsedebilir misiniz?**

Her ay yapılan yayın kurulunda, çıkacak kitaplar belirleniyor. Kapak için
çizim yapılmasına karar veriliyorsa ve benim çizmem isteniyorsa, kitabın
editörleriyle konuşuyoruz. Editör, kitabın detayları, içeriği hakkında bilgi
veriyor. Sonrasında kitabı mutlaka okuyoruz. Okurken de çizim için
fikir verebilecek yerleri, detayları not alıyoruz, en sonunda kitabın bana
hissettiğine bakıyoruz. Editörle de konuştuğuktan sonra çizim süreci
başlıyor. Arka kapak rengi, uygun font seçimi vs... hepsini tamamlayıp
gönderiyoruz. Bazen iki-üç farklı örnek çalışıyoruz. Editör ve yazarın
onaylaya içlerinden birisi seçiyor. Kitap kapakları, o kitabın görsel bir
özeti oluyor aslında. İlk başta ve en önemlisi: Çizimin kitabın ruhuna eşlik
etmesine özen gösteriyoruz.

**Yazarla hangi seviyede iletişim hâlindesiniz kapakçı
çizerken? Onlar ne derecede müdahale ediyor?**

Kitabı okuduktan sonra genellikle editörle (bazen yazarıyla da)
görüşüyoruz. Editör; yazar ve çizer arasında bir köprü oluyor. Kitap
hakkında konuşup, fikir alışverişinde bulunuyoruz. **Yazarların,
eserlerinin bir çizer tarafından nasıl algılandığını ve
ortaya çıkan görsel dili merak ettiklerini düşünüyorum.**
Bu yüzden rahat ve özgür bir çalışma alanı tanıyorlar bana. Bir de
tabii ki sadece o kitap için yapılan özel, özgün bir resim ortaya çıkıyor.
Bu da genelde yazarları mutlu eden bir şey.

**Tezyeniz size “fal gibi çiziyorsun” demiş, herkes
çizimlerinden başka anlamlar kapaklarındaki için. Sizce
kitap kapaklarını da “fal gibi” mi çiziyorsunuz yoksa bu
daha kısıtlı bir alan mı?**

Kitabın türüne ve konusuna göre değişiyor aslında. Bazen kolaj
yapıyorum, bazen sadece desen... Bazen de tezyemin dediği “fal gibi”
olan, yani her bakanın başka bir şey görüp hissettiği çizimler işlerim
oluyor. Kitabı okuduğumda bana “bu çizimlere ne demek istediğinizi”
yanıtlamaya çalışıyorum.

Mehmet Ali & Akşamsefası

**Font, yerleşim ve kullanılan
görsel de düşünülmediği
zaman iyi bir kitap kapakçı
nasıl görünmeli?**

Görsel olarak “iyi” kitap kapakçı”
diye tek bir doğru yok bence.
Birin beğendiğini bir başkası
beğenmeyebiliyor. Fakat günümüzde
çok zengin bir grafik dili var. Tüm
o birikimlerden faydalanmak ve
estetik değerleri gözetmek gerekiyor.
Benim için iyi bir kitap kapakçı içerikten kopuk olmayan, gördüğüm anda
etkilendiğim, kitapla ilişkilenen bir kapaktır.

**“Kitabı kapakına göre yargılamayın” diye bir söz
var, katılıyor musunuz bu söze? Kapak, okurun alım
psikolojisini etkiler mi sizce?**

Bence ediyor. Beni de etkiliyor. Bazen insanlar, bir kitabı içeriklerinden
ziyade sırf kapakını sevdiği için bile alabiliyor. Vitrinde ilk başta kapakıyla
karşılaşıyoruz. Eserin ilk “merhaba” sı kapakçı. Kitap isimleri de beni çok
etkiler mesela... Kitap isimleri, kapaklar ve arka kapak yazıları. Hepsini
tamamlayıcı şeyler.

**Yayınevrilerin kapak tasarımlarına son yıllarda çok
daha fazla önem vermeye başladığı görülüyor. Nasıl
değerlendiriyorsunuz sektörün gidişatını?**

Evet, haklısınız. Bunun birkaç nedeni olabilir. Kitap tasarımı satışta
önemli bir paya sahip. Güzel ve dikkat çekici bir kapak, sosyal
medyanın da gücüyle, kendi tanıtımını daha etkili yapabiliyor. Bir de
internetle birlikte görselliğin ön planda olduğu bir dünyaya, yayınevrilerin
bunu dikkate alması çok normal. Benim açımdan da ilham verici ve
motive edici bir durum.

**Kapak tasarımlarını çok beğendiğiniz yayınevriler,
çizerler ve/veya tasarımcılar var mı?**

Çok var aslında. Bazı yayınevrilerin çocuk, bazılarının polisiye kapaklarını
beğeniyorum. Her ay mutlaka kitabevlerine gidiyorum; yeni hangi kitaplar,
nasıl kapaklar çıkmış görmek için. İnternette takip ettiğim yurt dışındaki
yayınevriler, tasarımcılar var. Her yayınevinde mutlaka “çok güzel olmuş”
dediğim, tasarımcısını araştırıp diğer işlerine baktığım kapaklar oluyor.
Belli başlı bir yayınevi yok ama isim olarak aklıma ilk gelenler: John Gall,
Oliver Munday, Jon Gray, Gencer Yener ve birlikte çalıştığım, deneyimine
önem verdiğim Suat Aysu.

**Benim için iyi bir kitap kapakçı
içerikten kopuk olmayan,
gördüğüm anda etkilendiğim,
kitapla ilişkilenen bir kapaktır.**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantej.org>

KAAN SEKBAN

Tebrikler Kovuldunuz!

Sahnelerin eğlenceli yüzü Kaan Sekban *Tebrikler Kovuldunuz*'da üniversite yıllarından başlayarak plaza deneyimini, gemileri yakıp istifa edişini, ilk talk-show'unu, ilk sahne deneyimini anlatıyor.

MANDOLİN İNKILÂP 93.yıl Sayfa 6

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İZMİR / Tarih Kütüphanesi • İSTANBUL / Avcılar Pelican Mall • İSTANBUL / Acarkent Coliseum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport
İSTANBUL / Beşiktaş Perla Victoria • İSTANBUL / Aşgariye Mimarisi • İSTANBUL / Çarşıoğlu Sirkeli • İSTANBUL / Asirker • İSTANBUL / Esenyurt City Center • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

Sunay Akın

İsfendiyar İstiklâl marşı'nı söylerken

Milli futbol takımımızın maçları öncesinde düzenlenen seremonide bir gelenek olarak İstiklâl Marşı okunur. Bu anlarda, İsfendiyar Açıksöz'ün dudaklarından dökülen marşın bir ayrıcalığı, tarihin ayrıntısında gizlenmiş bir güzelliği vardır.

Sokak ressamları, karşıdaki tabureye oturan insanların birkaç dakika içinde kara kalem portrelerini çizer, ellerindeki beyazğıtlarla. Ne zaman yanlarından geçsem, bakışlarını herkes gibi bir anlık kaydırır, kaleminin uçundan çıkan çizgilerin kılmadından duman müstahşesine benzeyip benzediğini bakar ve Cemal Süreya'yı anımsarım.

Cemal Süreya'da nice ünlü insanın sözcüklerle portresini çizmiştir. Kimler yoktur ki usta şairin "İzdiğüm" galerisinde: Erdal İnönü, Halit Kıvanç, Zeki Müren, Nahit Hanım, Barış Manço, Server Tanilli, Türkân Şoray... Usta şair kendisi için "Türkiye'nin en iyi portre yazarım" demekle hiç de haksız değildir. Yazdığı her portrede titiz bir şiir işçiliği görülür. Özellikle, ki ml portrelerde de aldığı insanı şemsiyesiyle ilişkilendirdiği yerlerde şairliği ile verir kendini. Toplumda öne çıkan insanların portrelerinden oluşacak kitabına da "99 Yüz" adını koyar.

Cemal Süreya'nın sözcüklerle portresini çizdiği ünlülerden biri de futbolcu Metin Oktay'dır. "Gladyator" olarak tanınmadığı Galatasaray'ın unutulmaz oyuncusu için yazdığı şu bölüm, şairin şemsiyesi mgesini en ustaca kullandığı yerlerden biridir. Şem siyesini ne mi yaptı? Fenerbahçe'ye attığı çok ünlü bir gol vardır. "Uçan Manda" olarak anılan Özcan'ın beklediği kalenin ağlarını yırttı. Ağıp olmasın diye ve rakip takıma bir cemile olarak şemsiyesiyle attığı orayı. Şemsiyenin bugün hâlâ orada olduğu söylenir.

Kaleci Özcan Arkoç'un Almanya'nın Hamburg takımının kalesini korduğu yıllarda Kupa Galipleri Kupası'nda final maçı oynadığını, Milana'ya yenilse de bir UEFA organizasyonunda final oynayan ilk Türk oyuncu olduğunu alkışlarla futbol tarihinde yerine koyarak, gelelim Cemal Süreya'nın Metin için yazdığı şu sözleri: "Bir İsfendiyar'ın bir Coşkun'un ikinci katkılarını da dışladım. Böylece Galatasaray futbolcusunun portresi ortaya çıkıyor: Ekip oyuncusu, ikincilni zaferi..."

Metin Oktay'ın oyun arkadaşlarından "Coşkun" Coşkun Özari, İsfendiyar ise İsfendiyar Açıksöz'dür. Cemal Süreya'nın Metin Oktay'ı şöhrete kavuşturan gollerin paslarını veren arkadaşlarını unutmaması gibi, biz de sağ ağıp oynayan İsfendiyar'ın adının sağdakinin soyadına atalım topu ki kaleminizin çalmasını bulsun yeri.

İsfendiyar'ın babası Hüsnü Bey'in Soyadı Kanunu'nda aldığı "Açıksöz", Kastamonu'da arkadaşlarıyla birlikte çıkardıkları gazetesin adıdır. Tek yapraklı gazetesin 15 Temmuz 1919 tarihli sayısında yer alan bir yazının son bölümünü okuyoruz: "Şimdi size hitap ediyoruz; Ey Anadolu vilayetleri, şehirleri, köyleri! İstanbul'u doğru yola getirmeliyiz. İstanbul'daki bütün parti gurültülerine son verdirerek, onları milli birleşmeye ve seçime davet etmeliyiz. Türkleri kurtaracak, İstanbul'u doğru yola gösterecek, bütün milleti birleşmeye davet edecek Anadolu'dur. Uyanıy Anadolu ahalisi!.. Uyan!.. Uyan!.. Uyku devresi çoktan geçmiştir!"

Mustafa Kemal Paşa'nın 1919'da güçlerini, teslim olma saray ve İstanbul hükümetine karşı direnişini başlatmış ve Erzurum'da ve Sivas kongrelerini yapılmadığı bir dönemde, Kastamonu'da Mehmet Ali ve Akşamsefasi

İstiklâl Marşı'nın Ankara'da ilk kez yayımlandığı 21 Şubat 1337 (1922) tarihli Kastamonu Açıksöz gazetesinin birinci sayfası.

İsfendiyar Açıksöz, GSÜB Devresi Yöğü.

bir yerel gazetesin bağımsızlık savaşına verdiği destek, henüz kurulmamış olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin yoluna tutulan çok değerli, bir o kadar da cesur bir işiktir.

Yeni Gün, Akşam, Vakit ve İleri gazeteleri Kuvâ-yi Milliye'yi destekleseler de İstanbul'da basıldıkları için direniş Kastamonu'da çıkan Açıksöz gazetesi kadar açık bir dille yazamıyorlardı. Gazetenin en büyük destekçilerinden biri hiç şüphesiz ki Vali İbrahim Hakkı Bey'dir. Baskılar aragmen Vali'nin kararlı tutumu sayesinde Açıksöz, kentteki vatanseverler tarafından sahiplenir. Kastamonu'da işgale karşı kıymayan, İstanbul hükümetinin sözcülüğünü yapan Zafer gazetesi, Açıksöz'ün halkı uyandıran yazılarında öylesine rahatsız olur ki gazeteyi kıranları ölüme tehdit eder. Erzurum'da "Akbyrak", Adana'da "Yeni Adana", Balıkesir'de "Doğrusöz" ve Konya'daki "Babalık" gazetelerinden önce, Anadolu'da Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı bağımsızlık hareketini destekleyen ilk gazete olan Açıksöz, mandacılık konusunda da tavırrı açık sözle

dile getirir: "İstiklâlimize yon gözle bakan bir yordımcıyı, velayet bizi hazinelerle boğsa ve şu bir-iki asırlık ilerleme yolunu, bize beş-on sene de kat ettirecek bile olsa, istemeyiz. İstiklâlimizden zerre kadar fedakarlığı bile razı değiliz."

Bu yazıye destek, Mustafa Kemal Atatürk'ün mandacılığın kabul edilemeyeceğini tüm dünyaya haykırdığı Sivas Kongresi'nden önce çıkar. Açıksöz'de 1919 yılının Ağustos ayının son günlerinde mandacılık karşıtı yazının yayımlanmasından sonra, 8 Eylül günü, Sivas Kongresi'nde Tıbbiyeli Hikmet adlı öğrencinin "mandayı kabul edemem" sözleri üzerine Atatürk şu yanıtı vermektedir: "Parolamız tektir ve değişmez: Ya İstiklâl ya ölüm." Ne gariptir ki Açıksöz gazetesinde günler önce yer alan yazının başlığı da şöyledir: "Manda değil, istiklâl!"

Bu belgeler, Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı mücadele, teslim olma İstanbul hükümeti ve saraya karşı halkın beklentilerini ve istemini kucakladığını, asla bir dayatma olmadığı gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde, 21 Mart 1921 tarihinde yapılan oylamada, Mehmet Akif Ersoy'un şiiri, İstiklâl Marşımızın sözleri olarak oy birliğiyle kabul edilir. Bundan bir ay önce, Mehmet Akif Ersoy şiirini meclise sunmadan yayımlanması için Açıksöz gazetesine verir. Anadolu'da çıkan gazeteler arasında Kurtuluş Savaşı'nı ilk desteği veren Açıksöz'de, İstiklâl Marşı'nın ilk kez yayımlanması tarihin en güzel, unutulması gereken bilgileri arasındadır...

Milli futbol takımımızın maçları öncesinde düzenlenen seremonide bir gelenek olarak İstiklâl Marşı okunur. Bu anlarda, İsfendiyar Açıksöz'ün dudaklarından dökülen marşın bir ayrıcalığı, tarihin ayrıntısında gizlenmiş bir güzelliği vardır.

Kastamonu'da, Açıksöz gazetesini üç cesur yürek çıkarır: Hüsnü Açıksöz, Ahmet Hamdi Çelen ve Mehmet Tarık Karauğuz...

İstanbul'da koca koca adamlar, biał kültürünün ölesi olarak korku içinde, işgale karşı seslerini kıyamamaz, Açıksöz gazetesindeki son sınıf öğrencisidir!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranite.org>

"sevgi anlaşılmak değildir, nedensiz de sevilir"

Röportaj: Emrah Akbaş

Biri aşkı uğruna Antalya'dan kalkıp 10 bin kilometre uzaktaki Nebraska'ya taşındı, diğeri kendisini bile konuşamayan birine deli divane aşık oldu. Onları TLC'deki "Evliğin 90 Gün" programıyla tanışık ve çok sevdik. Anna ve Mürsel çiftiyle Zoom'da buluştuk.

Hikâyeniz nerede başladı?

Mürsel: 2018 yılının Ocak ayında tanıştık. Sosyal medyada bir arıcılık sayfası vardı. Orada Anna'yı gördüm ve bir teklifle bulunayım dedim. Dil konusunda önce biraz zorlandım. Çeviri uygulamasını bilmediğim için sözlükten açık yazıyordum. Konyaaltı'nda gezerken Rus bir kadını evli bir Türk gördüm. Baktım çeviri uygulamasını kullanıyorlar, ben de indireyim dedim. O zaman hızlıca konuşmalarımız.

Daha önce hiç görmediğiniz, internetten tanıştığınız biri için Türkiye'ye geldiniz... Nasıl cesaret ettiniz?

Anna: Fotoğraflarını görmüştüm ilk. Sonra aylarca konuşuğu ve onu görmeye gittim. Çok gergin ve heyecanlıydım. Türkiye hakkında çok fazla şey biliyordum. Mürsel'e tanışacak olduğum için de gergindim çünkü kim bilir, belki de çılgın biridir. Antalya'ya varıp uçaktan indim Mürsel heyecandan havalara zıplıyordu. Yaptığı ilk şey beni annesine götürmek oldu. İlk şey! Çok şaşırıldı, beraber akşam yemeyi gideriz diye düşünüyordum.

Aileniz eşinizle tanışınca nasıl tepki verdi?

Mürsel: Önce Anna Antalya'ya geldi, ilk yüz yüze görüşmemiz böyle oldu. Annem şaşırıldı. Ben bir hafta öncesinden söyledim gelecek diye. "Neden gelsin elin Amerikalısı buraya, gelmez," dedi. "Havalıma gidiyor," dedim, o zaman hakikaten inanmaya başladılar. Eve gelince çok şaşırıldı. Şimdi araları iyi, iki-üç günde bir konuşuyoruz.

Türkiye'den Amerika'ya hiç dil bilmeden giderken endişeleriniz var mıydı?

Mürsel: Kendi memleketim gibi geldi. Sadece iklimsel olarak sorun yaşıyordum diye düşündüm. Gitmeden önce Google Harita'dan Nebraska'yı hatta Amerika'nın tamamını inceledim, neredeyse orak oldum. Burada kültür de çok farklı.

Birbirinizin kültürlerinde ne gibi farklılıklar gözlemliyorsunuz?

Mürsel: Sabah kahvaltılarında biraz zorlandım. Çünkü biz kahvaltıyı uzun süre yapmayı severiz. Burada öyle bir şey yok, kahvesini alan çıkıyor. Bir de ben günde iki bardak suyu zor içiyordum. Bazen hiç içmiyorum. Ama buradakiler öyle değil.

Anna: Amerika'da biz sabahları hızlı bir kahvaltı yapıp hemen harekete geçmek istiyoruz. Mürsel oturmak istiyor. Akşam yemekleri de farklı; sizde çok fazla çeşit oluyor. Biz tek bir yemek yapıyoruz ve onu yiyoruz. Evde ayakbağı giyildiği zaman Mürsel çok alınıyor mesela. Bunu yapmayı ben de seviyorum ama bazen çocuklar içeri girebilirler ya ayakbağıyla.

"Burada kalbimin kırıldığı zamanlar oldu. Küfür edenler oluyor, onları görürce üzülüyorum."

"Antalya'ya geldiğim Mürsel'in yaptığı ilk şey beni annesine götürmek oldu."

İngilizce dil eğitimi alıyor musunuz?

Mürsel: Hiç eğitim almıyorum. İnsanları görüyorum, ne yaptıklarını anlıyorum. Onların konuşmalarını duyduğuk kulak alışlığı artıyor. Ben burada bir postaneye gittiğimde oradakilere konuşuyorum. Onlar da diyor: "Mürsel yavaş yavaş İngilizceyi öğreniyorsun, fark ediyorsun." Ben fark etmiyorum ama. Burada baya esnaf çevrem de var. Sadece konuşmada biraz sıkıntı var. Biraz daha kavırsam tamamdır.

Birbirinizi gördüğünüzde en çok etkilendiğiniz şey ne oldu?

Anna: İlk başta yalnızca arılar hakkında konuştuk. Yakışıklı buldum onu sanırım. Konuşmayı sürdürdük hep. Çok iyi, nazik birine benziyordu.

Mürsel: Güleyle yüzüydü, beni o etkiledi. Masumdu. Bazen bazı kadınlarda iticilik olur ama Anna'da o yoktu, sempatikti.

Sizi bizimle tanıştıran TLC programı "Evliğin 90 Gün"le yollarınız nasıl keşti?

Anna: Mürsel'e konuşmaya başladıktan sonra abilerimden biri bana "Evliğin 90 Gün" programını söyledi, ben de programı takip etmeye başladım ve katılmanın çok eğlenceli olacağını düşündüm. Programdaki çiftlerin çoğundan daha farklı bir hikâyemiz olduğumu gördüm ve Mürsel'e yüz yüze tanıştıktan sonra ona katılmak isteyip istemeyeceğini sordum. "Olur tabii," dedi. Neyin içine girdiğinin farkında mıydı biliyor muydum? Çekimler gergindi, alışık mı stres altına soktu. Ama hâlâ beraber olduğumuza göre sanırım üstesinden gelebilişiz!

Nebraska'da arıcılığa devam ediyor musunuz? Bir gününüz nasıl geçiyor?

Anna: Arıcılığa devam ediyoruz, burada bir bal işletmem var. Ancak bu benim asıl işim değil, zihinsel engelli iki kişinin bakımından sorumluym. Bizimle beraber yaşıyorlar ve aileden biri gibiler. Bunu uzun zamandır yapıyorum ama kanunlar dolayısıyla ve onların güvenliği için programda onları ne gördünüz ne de onlardan bahsettik.

Mürsel: Burada mobilya üzerine bir dükkan tuttuk. Ben normalde deniz taşıtlarına mobilya dekorasyonu yapıyorum. Arıcılık hafta sonu hobimdir. Bakıyorum, takip ediyorum burada ticaretin nasıl olduğunu. İyi çözüm gibi.

Programla birlikte bir anda Türkiye'de tanınır hâle geldiniz. Nasıl tepkiler alıyorsunuz?

Mürsel: Bazıları kırıcı, bazıları gurur verici, bazıları sempatik olabiliyor. Burada da kalbimin kırıldığı zamanlar oldu. Küfür edenler oluyor, onları görürce üzülüyorum. Nasıl gittin nasıl yaptın bi diyenler oluyor, akıl ver bi diyenler var. Amma Amerika meraklısı varmış. Buraya gelmek çok basit aslında, sadece kafayı çalıştırıcısın.

Türk mutfağını özlediniz mi?

Mürsel: Gece yarısı insanın canı kelle paça çeker ya... Onu özledim. Alışmışız Türkiye'de gece vakti çorbacıya gitmeye. Burada da canım çekiyor. İniyorum dışarıya ama burası Türkiye değil tabii. Su içiyorum yahtıyorm, yapacak bir şey yok.

Program, hayatınızı nasıl etkiledi? Büyük değişiklikler oldu mu?

Anna: Programın "karantina özel" bölümünde de yer aldık ancak bunlar hakkında ne kadar konuşabiliriz bilmiyorum çünkü siz teknik olarak hikâyenin sonunu bilmiyorsunuz. Sizi sürprizler bekliyor. Türkiye'de yayınlanacak birkaç bölüm daha var, o yüzden sizin daha çok yolunuz var! Söyleyebileceğim tek şey: Endişelerinizi hazırlayın!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Cem Davran

palyaço'nun günlüğü (17)

Yalnızlığı öğrenmek tam bir ustalık işi. Sadece kendin için değil komşu yalnızlıklar için de öğrenmelisin, nedir, nasıl bir derinliktir, kaç kişilik ve kaç ömürlüktür?

Aylar sonra ilk kez kalabalığa karışacağım. Levant Çarşısı'nın içindeyim. Çok büyük bir yoğunluk yok aslında. Mekânların çoğu kapalı. Karnim aç, kofte siparişi verdim, boy bir masaya oturdum. Çalışanlar çok dikkatli, herkes kurallara uyuyor ve maskelerden artakalan göderde tedirginliği, endişeyi, yananın trajedinin izlerini görebiliyorsunuz. Uzaktaki masada orta yaşlı bir beyefendi var, siparişini beklerken dergi okuyor. Çok enteresan, tam karşımda salgın sessizliği içinde, önünde açık olan sayfada ben varım. Göz göze geldik, o da şaşırıyor. Sanki çoğunluk gitmiş, terk etmiş, kalkanlar yeniden hayata tutunmaya çalışır gibi. Başka zamanı daha heyecan verici bu tesadüf, korku kokan bir şaşkınlık ekledi soframıza. Elinde dergiyse yanıma doğru geldi ve nazik bir üslupla: "Şansa bakın, tam sizin yazınızı okuyordum, karşınızdasınız. Oğlumun adıyla imzalamanız mümkün mü?" İmzaladım, beyefendi teşekkür edip yeminde geçti. Uzaktan birkaç cümle daha palyaçlık bitti. Köftemi yedim, biraz telefona oynadım, ayıldım oradan, biraz yürüdüm. Beyefendi az önce Mösya Dimitro'nun hikâyesini okumuştum. Yıllar önce yitirdik demiştin, yazıyı beğenmiştin. Araba sahiden herkeşi gitmişti ve sadece biz mi kalmıştık? Belki daha kalabalıktık da onlar okumayı sevmeyenlerdi. Böyle bir sonuç mu kalmıştı elimizde? Okumayanları göremiyor muyduk ya da okuyanlar sadece birbirlerini mi görebiliyorlardı? Nasil bir körlük içine düştük?

Yalnızlığı öğrenmek tam bir ustalık işi. Sadece kendin için değil, komşu yalnızlıklar için de öğrenmelisin; nedir, nasıl bir derinliktir, kaç kişilik ve kaç ömürlüktür? Sahiden öğrenebilenler gördük, çok güzeldiler dahası hiç ölmediler. **İnce bir bağ var öyleyse yalnızlık ve sonsuzluk arasında; en küçük bir sahtelikte kopacak kadar narin, en şiddetli fırtınaya dayanabilecek kadar güçlü ve dayanıklı.** Ustalık neresinde? Bütün kadim ustalıkları gibi, karşılığında sözü olan bir hikâye istemesinde. Yalnızlığı öğrenmek niyetine saygıyla, şimdilik.

Kolay yollan da oluyor her hedefin. İnsanı büyüleyen, gözüne perde çeken bir ırsızlık sanki kolay, kolayın da kolay, en kolay. Sürtünme katsayısı azalıyor, bolluk, bolluk hissi artıyor, kendi ağırliğini bilmeden, hissetmeden varyorsun istediğini sandığın hedefe. Bir bakıyorsun yakındın, hedef küçülmüş, ezilmiş, bütülmüş. Arkana bakıyorsun yol diye bir şey yok, bolluğa uçarak, en küçük bir buluta dahi dokunmadan gemi misin. Gözün, gönlün acemi, kolay seçmekten iyi niyetlerin kirlenmiş, düşlerin renksizleşmiş, cazibesini yitirmiş bir hedefin boyutsuz köşesindesin. İletken bir telin içinden geçen akımın gördüğü direnci, tesadüfen olduğunu sandığın gerilim ve sonunda yanan ısı, çalışan makine, dönen zaman çarkı. Kolay olsaydı bunların hiçbirini yapamazdı, hayatı aydınlatamazdı ürettiğimiz enerji. Hiç düşünmeyiz ama gerçekler, bir uçtan bir uca, olduğumuz yerden hedefe gidebilmesi için atomlarımızın, küçük parçacıklarımızın genilime ihtiyacı vardır. Yaşamsal bu iki nokta arasındaki farkın, zıtlığın yarattığı gerilim hem de. Bütün bu olanlar eksi yüklerin hareketiyle gerçekleşir. İşığı görmek için oluşan mucize eksikden artıya doğru bir devinimdir. Kolay demilen şey sana gerçek bir resim sunamaz çoğunlukla.

Geçmişten tek bir sene seçmek diye bir oyun oynamıştık. Öncesi ve sonrasındakilere sarkmayacak, başlayacak ve bitecek. Hangi seneyi seçersin, niye onu seçersin? İlk ve en kuvvetli motivasyonun hangisi? Özlüm, pısmanlık, bir şeyleri değiştirebilme, belki rastgele belki de bambaşka bir sebeple. Yazdık bir yere seneleri, aynı yağa insanları, bir baktık herkesin senesi farklı. Tuhaflı Sekiz kişiyiz, kâğıtlarda sekiz yaşında bir çocuk var sanki. Karışık ya da saçma gelmesin, çok kevil.

bir oyun. Aynı yılı yazan olsaydı toplama ömürden eksilecekti. Kimine göre aynı seneyi katmerli yaşa da ömrün biraz kısa olsun, ne olacak! Bu tarafa filmi görme ömürlerden birer sene cimbızlayarak oluşan hormonlu hikâyeyi umursamadan sebeplere geçtik. Çoğunlukta hafif pısmalık kokan değiştirebilme dürtüsü, öncede sorun yok ama sonrası nasıl etkilerdi sorusu ve şimdinin fotoğrafındaki belirsizlik telaşı elbette kendini gösterdi hemen. Merak eden vardı azıcık, sadece merak. Öyle muhteşemdi ki o seneyi bir daha aynı şekilde yaşamak istiyordum, sadece bu diyen de vardı. Tabii bunların bütün detaylarına girildi. Benim yazdığım sene mi? 1984.

Bir dönem geldiğinde yeniden okumak gerekiyor aynı kitapları. Yeniden izlemek şart oluyor aynı filmleri. Sonra o dönem de geçiyor, toplamından bir masal çıkıyor, son cümlesinden yeni bir sen filizleniyor. Böyle hayatlar çok sahici oluyor illaki. Ezberindeki şarkıları, şiirleri mümkünse unutacaklar o sıra çünkü elinde tertemiz sayfalar varken ne gerek var tembellik etmeye. Çok da emek vermeden, yarılmadan yol alıyorsun, hayat sımsıkı tutuyor elinden kendü dönüştüğünü tamamladığında. İşte böyle! Hayat söylendiği gibi kısa falan değil, uzupuz kısasındadır.

Dünya yeni bir sofra kurmuşken ölümlüze, herkeste bir günlük tutma koşusu görüyorum, iyi bir şey bu. Karantina Günlükleri kıvamında ne telaşlar görüyorum bir bilsenizi! Huzurla takip etmekteyim yaşamak güzel şey diye başlayan notaları. Elbette güzel şey, hem de çok güzel şey. Bana gelince, söyledim, söyledim, Büyük usta, yarın kuyamet kopacağımı bilsem bir tiyatro daha açarım demişti, ben de öyle diyordum. Kuyamete benzer bir şeyler oldu işte, o hâlde tam sırası. Üçüncü zil verildi, perde açılacak, iyi seyirler efendim...

**Kolayı seçmekten
iyi niyetlerin
kirlenmiş, cazibesini
yitirmiş bir
hedefin boyutsuz
köşesindesin.**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

Akgün Akova

Orhan Veli uyandıığında*

Orhan Veli uyandıığında
bir kaşında uçan balık, bir kaşında açık yelken
eli gömlek cebindeki

kurumuş çiçeğe giderken
ah anılar
ah Nahit Hanım
dudağı kurusun şu yalnızlığın
giyilmemiş çamaşır kokuları arasında
bir iğneye âşık olsun ip
ki kırk terzi onları ayırmasın

Orhan Veli uyandıığında
haberi yoktur martıların çöplüğe düştüğünden
insanların birbirini yıka yıka ayakta kaldığından
yok artık şiir mırıldanarak yürüyenler sokakta
fener yapanlar karpuz kabuğundan
silinmiş kurşunkalemle yapılmış
kırmızı bayraklı gemiler
ve gökdelenden aşağı düşmüş Dalgacı Mahmut
gökyüzünü maviye boyamaya çalışırken
Boğaz tokluğuna

Orhan Veli uyandıığında
yelkovan kuşları karıştırır çorbasını kanatlarıyla
şiddetli lodos varsa, ah o deli rüzgâr,
tabağın kıyısına vurur Gülcemal vapuru
birdenbire, birdenbire
her şey birdenbire olur
ciğercinin kedisini aramaya koyulur
şairinin dalgınlığından yararlanıp
dizelerin içinden birdenbire kaçan bir pire

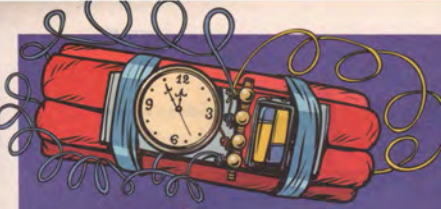
Orhan Veli uyandıığında
bir efkâr şarkısıdır eski İstanbul
dinlerken mahzun durmak âdettedir
Galata Köprüsü'nün sırtı ağır arabalardan
deniz Gemliğe kaçmıştır, Boğaz öfkeli
birkaç kâğıt gemi yutar sakinleştirici niyetine
neler olmuş duyduz mu abiler
Unkapanı'nda Orhan Gencebay'ı çevirip
kimlik sormuş rap'çiler
o da çıkarıp bir teselli vermiş
robotlardan orkestra kurulacakmış, az kalmış
söyle Melih, söyle Oktay
neden suspusunuz arkadaş
neredeler iki gözüm
Çiçek Pasa'jı'nda şarkıları şiir
şiirleri şarkı gibi çalan çalgıcılar

Orhan Veli uyandıığında
bir elinde dümen bir elinde kürek
zamanın kaygısını boyamaya başlar
ambulansın peşi sıra gaza basan taksici
-hani şu "uyanık" diye tabir ettiğimizden-
"ölüm Allah'ın emri ama
cennete beni uçakla gönderin" der
kaza yapıp son nefesini verirken
müşterisinin kucagında
oltacıdır hayhuyudur İstanbul
fena sıkılanlarla doludur akşama kadar
eski sevdalardan kurtulamayan sinek adamlar
onlardan kurtulmaya çalışan kelebek kadınlarla
üzerinde ağrıyan dişine acılı lahmacıun bastran gökyüzü
altında aynaya bakmaya korkan bir halk
deli eder insanı bu kent

Orhan Veli uyandıığında
içine pır pır pır yolculuklar düşer
o kadından bu kadına gitmeye
aman kargalar aman
tutun gaganızı
sakın söylemeyin annesine

*Akgün Akova'nın "Şairler Uyandıığında" şiir dizisinde Orhan Veli'nin dizelerini misafir ettiği ve kendi dizeleriyle birlikte yola çıkardığıdır.

Levent Erden

hiperbolik iskonto kaç...

"Anın" gücü tartışılmaz. An o kadar önemli hâle geldi ki içine ne kadar çok şey sığdırabilirsek o kadar mutlu olacağımız beklentisine giriverdik. Ama an içinde yayılabilecek şeyler için bir arz patlaması var.

Hız, büyük savaştan beri insan hayatını en çok etkileyen hatta tanımlayan unsur. Binlerce yıldır hayatını aynı hızda sürdürmüş insan, son elli yılda her konuda hız bağımlısı oluverdi. Yerken, içerken, giyinirken, sevinirken, işte, okulda, hastanede, kasırsızda, durakta... Uçak, tekerleklerini yere koysunduktan herkes ayaklanır, telefonu çıkarır, onu parmağıyla dövmeye başlar; sinyale erişimin piston bitimine doğru olacağını bilse bile... Çeyrek dakika civarı bir süreyle bile tahammül edemeden... Sanki Amerika Başkanı'nı arayıp nükleer füzelerin ateşlenmesini durdurulmasını isteyeceğimi gibi... Telaş içinde! Çünkü onun o andaki ihtiyacı, dünyanın en önemli konusudur. Erişim sağlandıktan sonra söyledikleriyse "ne yemek var?", "karşılamaya kim geldi?", "beni arayan oldu mu?", seviyesinde kalıveriyor aslında. Eskişinde sadece şımarık çocuklarda olduğu varsayılan âdet, artık herkese buluş-ışıyor! Hemen! Şimdi! Derhâl!

Bir "anındacılık" alışkanlığı, bir yandan şımarıklık gibi algılanabilecek bir yandan da teknolojinin hayatı her gün yansıyan yeni unsurlarıyla birlikte bir alışkanlık olan öte bir zorunluluk hâline geliverdi. Herhangi bir şey; film, dizi, haber, şaka, paylaşım, parti, yayın, yemek, toplantı... o an yetişemeyen kaçırılmış, az daha sonra erişerseniz o şey eskimsi, gündemden düşmüş, geride kalmış oluyordu. **"Güncelleme", yirmi dört saatlık gün temelli olduğundan anlanımı erozyona uğrıyor; "anınamamak" sözcüğü bu durumu ve ihtiyacı daha iyi tanımlar oldu.** Aynı anda yapacak, yetişecek şey bu kadar fazla olunca, bunları hiyerarşilendirip önceliklendirmek yeteneklerini, parametrelerini geliştirmek yerine, hepsini neredeyse aynı anda çabucak yapmak önemli oldu. Açık bülfe kuyruklarına kaymak yapılarak aynı tabağa soslu salata, suza köfte, humus ve baklavalıma tikip, daha sonra yetişilecek yere geçmek için hızla tikimisi gibi...

Üstelik bu ülkede otuz yıl hükümetmiş, üç haneli olmayan ya da ortalama enflasyon, sürekli hız ve kısa dönemli davranışın insanın beynine, nesillerce miras alınacak kadar işler. Fiyat anlamsızdır, önemli olan vadettir. Yüz liralık fiyat, bugün idenise anlamlıdır; bir hafta sonra doksan seker, üç ay sonra doksan, üç ay sonra altmış lira edecektir. Sokaktaki her şey, eğitim, meslek, cinayet, kültür, grubundan insanın her gün dolar kurunu minimum saamaya bilmesinin birçok nedeni de zamana dayandığı bir parametre gerektirir.

"Anın" gücü tartışılmaz. An o kadar önemli hâle geldi ki içine ne kadar çok şey sığdırabilirsek o kadar mutlu olacağımız beklentisine giriverdik. Ama an içinde yayılabilecek şeyler için bir arz patlaması var.

ne kadar çok şey sığdırabilirsek o kadar mutlu olacağımız beklentisine giriverdik. Ama an içinde yayılabilecek şeyler için bir arz patlaması var. Aynı anda okunması gereken kitaplar, makaleler, izlenmesi gereken filmler, diziler, takip edilmesi gereken sosyal medya hesapları, kanalları, yapılması gereken dedikodular, değerlendirmesi gereken maçlar, duğünler, patronlar, yapılacak alışverişler, yemekler, oynanması gereken bilgisayar oyunları, cevaplanacak postalar, vatsap gruplarının her türlü, influencerslar, kuşular, pilatesler, telekonferanslar, zımlar, bumlar, kumlar...

Kısa vadede, hemen, anında olacak şeyler hayatın en doğal yapı taşı hâline geldi. Geçmiş ya da gelecek, önemini yavaştan yitiriyor. Geçmişten çok az şey biriktiriyor artık. Her şeyin Instagram "story"lerindeki gibi yirmi dört saat içinde kaybolması gerekiyor, geleceğe taşınmaları anlamsız. Bitmişlerle ilgilenerek fırsat ve zaman yok. Gelecek de o kadar anlamlı değil. Anlamlı belki ama geleceği ne düşünecek ne de bekleyecek vakit var. Gelecek, gelince düşünülür.

Değerleri bugüne, bu ana endeklemek aslında insanın doğasının da bir parçası. Ama sürdürülebilir mi? İnsan, kısa vadede daha düşük faydayı, uzun vadede çok daha büyük faydaya tercih eder. Bugünkü yüz lirayı, bir hafta sonraki yüz on liraya tercih eder. Ama on hafta sonraki yüz lira yerine on bir hafta sonraki yüz on lirayı tercih edecektir. Tabii susuz birine "şimdi bir bardak ya da yarın bir tanker su" desiniz, o anındaki bardağı secer.

Hep "daha küçük, daha çabuk" olan öndedir. Bu aslında hayatın her alanına yansır. Gelecek ile bugün arasındaki bu tercihler formüle oturtulduğunda bir hiperbol elde edilecektir. Bu davranış şekli de "hiperbolik iskonto" olarak anılacaktır.

Tanım pek havalı olsa da kültürdeki yerinin pek çok göstergesi vardır: "Kim öle, kim kalsın" ya da "daldaki kuş, eldeki kuş" deyimleri bile durumum gösterdiği olabilir. Ama bugün yediğin hamburgerın yarın bir yerlerini tirmalayacağı da düşünülmüştür. Bugün yediğin hamburgerın keyfi yarın çekeceğin diyet azabından, bir bölüm daha seyredeceğin dizinin keyfi yarınki sınav ya da sunumdaki performansının yaratacağı başarı keyfinden daha çekicidir.

Sağlık konuları, özellikle bu dönemde, hepimizi tekrar düşünmeye zorlayıyor. Altmış beş yaş ve üstünü eve hapsetilen riskin temeli, bugünkü hareketsiz, kötü beslenen, kötü havalı yaşamın dayanılmaz çekişliği tabii ki. Bugün harcanan paraların getirildiği taktirin ile o para biriktirile ilerde getirileceği taktirin arasındaki tercih de her "hemen"den yana. İleride olan daha iyisi, büyüğü, değerlisi yerine küçük, az da olsa anında olmanın tercihi bencilliğinin de sonuna geliyor artık yaşayavaş. Kendine bakmazsan az yaşayacağın, kalitesiz yaşayacağın garantili. Üstelik sadece senin iyi olman yetmiyor, en zayıf halkalar bir anda bütün zinciri devre dışı bırakabiliyor. O zaman kendi iyiliğinin ötesinde birlikte yaşadıklarının da "iyi" olması, hem hemen hem de ileride iyi olmanın mecburi hâle geliyor. Habersiz geliveren sağlık, hastalık krizlerinin yanı sıra iklim ve çevre krizlerini de davul zurnayla haber veriyor.

İnsanların kısa vadeyi tercih etmelerinin yanı sıra şirketler, kurumlar hatta devletler de kısa vade kazanları, uzun vade felaketleri önlemeye tercih ediyor. Çevre yatırımları, pahalı olması ve hükümet dönemlerini aşacak sürelerin çok ötesinde zamanlarda geri dönüş yapabilecekleri için, günlük, anlık, göstermelik refah çözümleri yeti tutuluyor. **Yumurmanın kapıyı kırıp eriştiği girmesiyle tavanın kimin neresinde olacağını pek yakın gelecekte göreceğiz.** Kendi hayat sürelerimizdeki kaçınılmaz facaları göz ardı edip bugünü kurtarma peşinde olmanın bedelleri artık hesap edilebilir hâle geldi.

"Hiperbolik iskonto" bugüne dair anlık keyiflerin tercihinden çok, yarınki felaketin kaminita dönüşü. Kimse "İmrendi kurtarmayacağı", bu defa herkesin gerçekten "aynı gemide" olduğunu; sınırları, duvarları, ötekileştirmelerini, sahip olanların, unvan ve rütbelerin, geçmiş başarılarının anlamını kaybetme riski ortada. İskontoyu kesme, veresiyeyi ödeme zamanı.

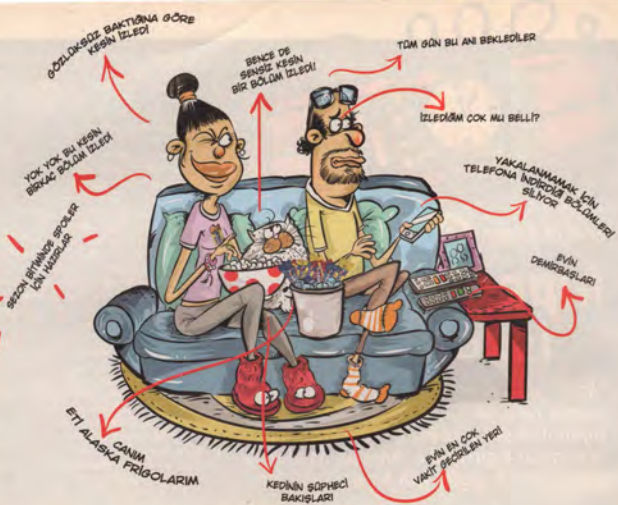
"Anın" gücü tartışılmaz. An o kadar önemli hâle geldi ki içine ne kadar çok şey sığdırabilirsek o kadar mutlu olacağımız beklentisine giriverdik. Ama an içinde yayılabilecek şeyler için bir arz patlaması var.

bu
sahne

İsim: Hiperbol: Bir düzlem üzerinde odak dışı verilen iki doğrunun kesişim noktasından başka doğrudan noktaları birleştirilmesiyle elde edilen eğri.

MARATONCU DİZ DİZECİLER

Canım
Frigo

SEVGİLİYLE DİZİ İZLERKEN TABİİ Kİ ETİ ALASKA FRİGO YENİR

ETİ ALASKA FRİGO
ÇOK YAKINIMIZ
HEMEN GÖRÜŞMEK
İÇİN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

MARATONUZUZ OLSA DA ETİ ALASKA FRİGOLAR HER AN YANİ BAŞINDA

Bedia Ceylan Güzelce

üç parça

"Burası öyle bir ülke ki burada her şey olmak mümkün; bir gün taksi şoförlüğü yapar, ertesi gün kendini sahnede para, şöhret ve haz içinde bulursun."

Bütün günahları affettiren gösterişli ve süslü nesneler ortasında kalır, Amerika'ya yeniden aşık olursun.

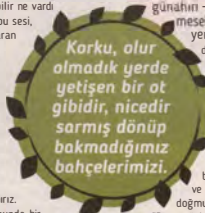
"Dünya pembe" diye bir laf buldum dün sabah. Şöyle ki son derece soğuk ve bunu herkesin bilmesini isteyen son derecede mutsuz bir kadın, kısa saçları, göğüslerinin önünde kavuşturduğu kolları, küçükük ayakları, küçükük elleri, kocaman burnu ve dünyanın bütün pembelemleri içinde gizleyen, yani dünya pembeşi taytıyla bir inip bir çıkarken penceremden her sabah, onun o tarifsiz mutsuzluğunun içinden bir deniz feneri gibi kendini belli eden transparan bir açıklık olduğunu fark ettim. Her iki bacağına, her iki yanına, taytının içinden bacıklarını şöyle böyle gösteren yeni pencerelerdi bunlar. Gördüğüm et değil, kemik değil, bacak hiç değil, canlı, sapsade ve sarfça insandı. Dikkat gerektiren, özenli bir bakışla fark edilebilecek bu yepyeni pencereler, dünya pembeşi taytının üzerinde kim bilir ne zamandır duruyordu. Muhtemelen nereye çezeceğini bilemeyip sonunda üzerinde taşımaya karar verdiği bu pencereler, çalışma odamkindinden daha küçük olmasına rağmen, daha garip bir dünyayı gösteriyordu. Bir tür iç pencereydi bunlar, kadın nereye gitse onunla gidiyor, kadın nereye isterse oraya açılıyordu. Kim bilir ne vardı ardında ya da serçelerin bile bahçesine konmadığı bu sesi, egosu ve öfkesi yüksek mutsuz kadın, biz o transparan pencerelerinin içinden neyi görelim istiyordu, bilmiyordum. "Dünya pembe" diye bir laf buldum o sabah onun sayesinde, dünya güzeli, dünya iyisi, dünya tatlısı gibi bir laftı bu, dünya pembeşi bir gündü. Belli ki canı sıkındı, canını eğlemek zordur sevgili arkadaşım, o kadın sen olabilirsin.

İnsan, hakikati arar durur. Bulana kadar verdiği mücadeleyle, yaptığı hatalarla, işlediği günahlarla ve düşüncesizce laflarına bir zamanlar hepimiz o yollardan geçtiğimiz için çaresizce katlanırsız. Hakikati ararken öyle zorlu bir yoldan geçeriz ki sonunda bir ağacın altında rastlarız ona, evet evet, kesinlikle ve olsa olsa o ağacın altında bizi bekleyen gölgedir hakikat. Hele bir de yakınında bir çeşme, bir dere, bir su birikintisi varsa, bundan daha gerçek, bundan daha hakiki olamaz hiçbir şey. Hakikati bulan, o yanından çeşme akan ağaç gölgesinde beklemeye başlar. Başka insanların karşısına çıkar, yolunu keser, güzelliğe "Günaydın, buyuramaz mısınız?" der, "Bedava su" der, yerli gelire kendi gerçeğini arayan nicelerine "Gel şu gölgeye uzan kardeş de gör bakalım neymiş hakikat" diye yerini, yatağını verir, onları kendi hakikatine inandırmaya gayret gösterir ve bazen de zorbalık eder. Ona sırt çevirenler elindeki sopasını gösterir, burun bukenlere öfkenini, hiddetlerini. Hiç yüz vermiyor, hiç durmayıp yoluna devam edenlere içten içe gıpta eder ama gücü kalmamıştır. Çok yorgundur ve nicedir kendi gerçeğine simsiki tutunmuştur. Bir daha yola çıkmaya, bir daha aramaya, bir daha kendini gölgeye sokmaya niyetli değildir.

Mehmet Ali & Akşamsefası

ağacı yokken düşünmeye yüreği varmaz. Aklı, muhayyilesi almaz kendini bir daha yolda, hakikati ararken düşünmeye. Çeşmesindeki su azalmsı, acılaşmsı, ağacı yapraklarını dökmüş, yaşlanmsı, gölgesi güneşinden az, hakikati ilk günküden eksik kalmış olsa da ayrılmaz, mama kabının başında yatıp kalkan köpek gibi, hakikatine tapan ve ona dair bir soruya dahi tahammül edemeyen her zavallı gibi kemikleri kuruyana dek kalır orada. Suyu sızdıran yerlerini yamadığı çeşmesi, güneşi sızdıran yerlerini yamadığı ağacı artık kimsenin umurunda olmaz. Hakikatin sızdıran yerlerini yamamak zordur, yamansa da eksik kalır. Eksik bir gerçek olur artık o. "İnsan makinedir," diyor Twain, canım dostum, insan hakikati aramakla yorulmaz, o insan sen olabilirsin.

İsrail'in borusunu üfler gibi verirken son nefesini George Floyd, Amerikan rüyası sona erdi. Heykeli dikilmiş, kahramanları seçilmiş, özürleri dilenmiş ve kapalı yıllar olmuş bir mesele: Kölelik. Sonra ismi silinse de başka kelimelerde kendine ruh buluyor ırkçılık, kapitalizm, faşizm... 1800'lerin başından itibaren her büyük günahın -mesela Amerikan yerlilerini katletmek, mesela Afrikalıları köleleştirmek- ardından yeniden başlıyordu bu dev rüya. Her seferinde daha büyük bir günah ve ardından daha büyük bir imaj. 6 Ağustos 1945, bir Pazartesi günü sabah uykusu bitmeden kentin 08:15'te, atom bombasını Hiroşima'da çocukları ve diğer sivilileri üzerine bıraktıktan sadece dokuz yıl sonra başlamıştı bir kez daha Amerikan rüyası. Sinemada yer gösteren, kamyon şoförlüğü yapan, eli iyi kötü gitar tutan ama az bulunan bir yeteneğe; güzel bir sese sahip, kaba saba, eğitimsiz, cevabını bilmediği soruları gülümseyerek geçiştiren, genç, saf ve başıralı çocuk Elvis'e başlamış, "büyülü bir ihtimal" doğmuştu dünyanın gözünde. O ihtimal şunu anlatıyordu, "Burası öyle bir ülke ki burada her şey olmak mümkün; bir gün taksi şoförlüğü yapar, ertesi gün kendini sahnede para, şöhret ve haz içinde bulursun." Bütün günahları affettiren gösterişli ve süslü nesneler ortasında kalır, Amerika'ya yeniden aşık olursun. Burada Voltaire'in sözünü hatırlamakla işkalar, "Büyük bir iyilik uğruna küçük bir ahlaksızlık." Raif Efendi'nin patronu Hamdi'nin "şuurlu dalgınlığı" gibi, küçük insanların son derece önmeksiz dünyalarına, arada bir büyük dokunuşlar yapan bir sistem kuruludur etrafımıza. İçinde çokça korku ve kibir barındıran. Korku, olur olmadık yerde yetişen bir ot gibidir, nicedir sarmış dönüp bakmadığımız bahçelerimizi. Sen bir korku da olabilirsin arkadaş. İstersen bu rüyaya yeniden inanabilirsin ya da "Başka bir dünya mümkün" diyebilirsiniz yine kibirle. İnsan kendine hazzırksız yakalanır bazen, normaldir. Bazen de kendi yarattığını korkunç canavara yakalanırsın, suçlusu. Şu temmuz bir bitsin, daha neler göreceğiz. Kim bilir.

PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

DOKUZLA DOKUZ ARASINDA LEO PERUTZ – ÇEVİREN: ZEHRA AKSU YILMAZER

1918'de yayımlanan *Dokuzla Dokuz Arasında*, 20. yüzyıl başında Viyana'da göçmen üniversite öğrencisi Stanislaus Demba'nın kimliğini bulma çabasını anlatır. Perutz, küçük burjuvaları, üst sınıfları, bilim insanları, entelektüelleri, kumarbazları ve kibar hırsızlarıyla dönemin Viyana'sındaki hayatı hicveder. Bu karmaşık sosyal çevrede, kadın düşmanlığı, antisemitizm ve yabancı düşmanlığı gibi unsurların bireyin kimliği ve özgür iradesi üzerindeki etkisine işaret eder.

Kitap Bilgileri: 200 sayfa, 14 TL

AYRILIK ÇEŞMESİ SOKAĞI SELÇUK ALTUN

Ziya Adlan kırk yıldır akademisyenlik yaptığı Cenevre'den dönüp, Ayrılık Çeşmesi Sokağı'ndaki bakımsız konakna sığınır. Osmanlı hanedanına mensup bu gizemli adam hastadır. Artvin hayatta en büyük tutkusu saksofon çalmak olan bir doktora öğrencisidir. Tanımadığı bir adam sol elinin iki parmağını kestirir ve bu olay onun hayatına damgasını vurur. Artvin'in yeni görevi Ziya Bey'in bakıcılığıdır.

Selçuk Altun romanlarının bildiğimiz müzik ve gizemli atmosferine kör bir Osmanlı çeşmesinin tanıklığında davet ediliyor. Romanın iki ana karakterini bekleyen büyük sırda doğru yaklaşırken, ustaca anlatılan ilginç yan hikâyelerle pek çok tarihi olaya, kişiye, sanat yapıtına kısacası hayata dair bilgilerle de donatılıyor.

Kitap Bilgileri: 148 sayfa, 14 TL

KIZIL VEBİ JACK LONDON – ÇEVİREN: LEVENT CİNEMRE

Jack London, 1912 yılında İngiltere'de *London Magazine*'de yayımlanmaya başlayan Kızıl Veba yapıtıyla "kiyamet sonrası" edebiyatın öncülerine arasına girmiştir. Nüfustaki, bilim ve teknikteki, ekonomideki sıçramaların büyüye gözlerin kamaştığı bir çağda yazar, uygarlığımızın kirliliğini anımsatır. Yapıtı milyonlarca insanın doldurduğu şehirlerin ve kırların ıssızlığa teslim olduğundaki hızı bütün çarpıcılığıyla ortaya koyar. Yalnızca nüfusun değil, bilginin, üretimin, hatta dilin yitirilişi, eski uygarlıkla köprü olan bir profesörün gözünden yeni insanlığa anlatılır. Pekiyi yeni insanlık bu ihtiyara kulak verecek midir? *Kızıl Veba*'da yirminci yüzyılın başından yüz yıl sonrasına, 2010'lar dünyasına bakan Jack London'ın öngörülerindeki keskinlik, kitabı bir klasik olmanın ötesinde, günümüz için hâlâ canlı bir eleştiri kılıyor.

Kitap Bilgileri: 72 sayfa, 8 TL

KARANLIĞIN YÜREĞİ JOSEPH CONRAD ÇEVİREN: BÜLENT O. DOĞAN

Conrad *Karanlığın Yüreği*'nde 1890 yılında Kongo'da yaşadığı, onu derinden sarsan deneyimi anlatır. Bugün bir modernizm klasiği olarak anılan yapıtın "kahramanı" Kurtz'un ötürken "Dehşet! Dehşet!" diye haykırışı, yolculuğuna büyük umutlarla başlayan yazarın bu ülkede yaşadığı hayal kırıklığı ve psikolojik sarsıntıyı yansıtır. Bütün büyük edebiyat yapıtları gibi *Karanlığın Yüreği* de zamanla yara rızasını yazmaya niyetlendiği metnin ötesine geçmiştir. 1899'da yayımlanan novella, yazıldığı dönemin ürünü olmasına ve Avrupalıların Afrika'daki emperyalist sömürsünün anlatmasına karşın, kuşaklar boyu süren ve günümüze dek uzanan tartışmaların esinlenmiştir. Metni bugün hâlâ canlı tutan bu tartışmalar, modernizmin benliği keşfi, yeni anlatım biçimleri arayışı, sömürgecilğin mirası, toplumsal cinsiyetin inşası, emperyalizmin ve modernleşmenin ekolojik sonuçları vb. etrafında sürüp gider. Sömürgecilğin hem sömüren hem de sömürülen açısından yıkıcı etkisi üzerinde durduğu gerekçesiyle genellikle övülürken, bazı postkolonyal Afrikalı yazarlar tarafından da "ırkçı" olarak nitelenen *Karanlığın Yüreği*, en çok tartışılan modern edebi metinlerden biridir.

Kitap Bilgileri: 136 sayfa, 10 TL

HALAS MEHMET RAUF

Halas Mehmet Rauf'un kaleme aldığı son romandır. Konusunu İstiklal Savaşı'ndan alan eser özellikle İzmir'in Yunanlılar tarafından işgalinin anlatıldığı ve şehrin bu yıllardaki sosyal yaşamından kesitler aktaran bölümleriyle ilgi çekicidir. Hayatının son döneminde vücudunun sağ tarafına inen felç nedeniyle kitabını zaman zaman eşine dikte ettirerek tamamlayabilen yazar duygusal, heyecanlı ve bazen öfkeli bir üslup kullanmıştır.

Kitap Bilgileri: 276 sayfa, 14 TL

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Kültür Yayınları yenilikçi bir
büyüme devam ediyor."

ORTAKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

açık hava müzesinden kapalı kutu olana

Coliseum bir buzdağından farksız biçimde tasarlanıp gerçekleştirilmiş. "Sahne" ve etrafını kuşatan, kat kat yükselen seyirci sıralarıyla locaları görünen kısmı. Alta, yeraltında çetrefil bir işlevsel ağı olduğu biliniyor, buna karşılık labirent sökülemiyor henüz...

"Coliseum'un Gizleri",

Arte'nin konuyla ilgili gösterime sunduğu ikinci önemli belgesel; bu kez, yapının mimarı özelliklerine yoğunlaşmış. Tamamıyla 20 bin yıl ölmek üzere 50 bin seyirci kapasiteli arenanın "Konfor" açısından günümüzün dev stadyumlarını aratmayan bir kullanım düzeni varmış başlangıç döneminde. Yağmurdan ve güneşten korunması için konukları, açılıp kapanan bir çatı türü, asırı sıcaklarda üzerlerine kokulu serinletici püskürtülen bir düzenek - daha ne olabilir.

Roma'nın ortayende heyula gibi dikilen kütlenin gizleri neresinde? Coliseum bir buzdağından farksız biçimde

tasarlanıp gerçekleştirilmiş. "Sahne" ve etrafını kuşatan, kat kat yükselen seyirci sıralarıyla locaları görünen kısmı. Alta, yeraltında çetrefil bir işlevsel ağı olduğu biliniyor, buna karşılık labirent sökülemiyor henüz; bir dizi araştırmacı elele çözmeye çalışıyor düğünleri.

Yukarıda aslanlar, gergedanlar, boğalar doluyor, etraflarında bazan gladyatörler, bazan "manken"ler devreye sokuluyor, bunlar bir şey mi, su kaynaklarından salıverilen sular ile zemin derin bir yapıya göle dönüştürülüyor ve "naumachie" adı verilen, yüklü murettabahtı iki kalyonun arasında kanlı canlı savaşlar Romalılara izlettiriliyordu.

Belgesel günümüz mühendislerinin aşağıdan yukarıya sistemin nasıl çalıştığını binbir güçlük keşfedişlerini aktardı. Coliseum'da vahşi hayvanları "sahne"ye taşıyacak 28 asansörün bir düzenin varolduğunu saptamışlardı. Sular dev borularla Kaligula'nın yaptırdığı akvadükten taşınıyor, bir karış-mekanizmayla boşaltılıyordu.

Geçmişin bütün bugüne izleri kalmış yapıları gizler taşır. Bazıları, Mabeyin'i Pavlos'un Ayasofya'sı gibi talihlidir, bize kadar bir kullanıma kavuşmuşlardır. Coliseum için gözde Latın şairim Martialis'e başvurduğuna bilmezdim çünkü hiciv epigrammalarını el üstünde tutmakla birlikte, I. kitabın girişinde yeralan, Caesar'a (yani Titus'a) Coliseum'u açılış vesilesiyle yıkama yağlama yaptığı 33 parçalık Epigrammaton Libertatları, o nedenle dikkate almazdım. Karanlıkta elyordamı yapı hakkında, özellikle de yapıldığı dönemdeki hali hakkında ilerlemeye çalışan araştırmacılar Martialis'in şiirlerinde bazı canıcı veriler değişmişler.

Oğrenince, gerisin geri döndüm Martialis'in I-VIII. kitapları içeren çift dilli cildine - tersini yaşadım okudum; Belgeselin tuttuğu ışıklardan huzmeler düştü okuduğum şiirlere.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Avrupa'nın ikincil kentlerinde, bazan kasabalarında gezdiğimiz küçük müzelerde karşılaştığım güçlü örnekler bir konuda öteden beri düşündürdü beni, gerçekçi ölçülerle bakıldığında, örneğin "Modern Sanat Tarihi" yazılabilir mi? Bu soruyu zaman içinde zengin kişisel/özel koleksiyonlarda gizlenen sanat yapıtı sayısının yüksekliği katmerli hâle getirdi. Dahası, varlığını uzoklarda neredeyse izini kaybettirmiş olanlarla önüne yığıldı.

Konu, bambaşka nedenlerle Nuku'sa odaklandığım bir anda yeniden ismi hareketlendi zihnimde. Savitsky Sanat Müzesi'nin, Özbekistan'ın bir ucundaki zengin ama karmaşık içerikli müzenin varlığından haberi yoktu. Müzenin kurucusu, yarı çığırın yarı "râte" sanatçı Igor Savitsky aslında Kiev doğumlanmış, rastlantıyla geldiği Özbekistan'da demir atmış, yerel halk sanatı nâmina değerli ne varsa (kilimden yurta) toplamış, onunla yetinmemiş ama.

Savitsky Müzesi'ni ayrıcalıklı kılan, Stalin dönemiyle birlikte yeraltına inmek zorunda kalan, oysa öncesinde olağanüstü bir yaratıcılık patlamasına yol açmış Rus Avant-Garde'nin dağılımı, savrulmuş pek çok ürünü bir araya getirmiş olması. Bir tek yapıt örnekletirmeye yetiyor o birikimi: Lyabov Popova'nın 1916 tarihli "Evler'i, Cézanne'dan ve Braque'dan bir adım sonra geliyor. Stalin'le birlikte kaba bir gerçekçi (?) sanat anlayışının bu öncü çizgiyi bastırıp sindirdiği biliniyor.

Savitsky Müzesi'nin koleksiyonu simdilik gözden uzak. Teknolojik devrim yakında on-line versiyonunu dolayışa açacaktır. Tahran'da tutuklu tutulan, bir kereliğine sergilenibilmiş yetkin modern sanat koleksiyonundaki parçalara erişim nasıl, ne zaman sağlanacak? Modern Sanat, III. Reich döneminde ciddi darbeler yedi, "dejenere" damgasıyla pek çok yapıt yokedildi. **Röprodüksiyonu mevcut olanların replikalarıyla bir müze kurmalı Almanya - "Kayıp Eserler Müzesi"yle sırt sırta.**

Sanatçıların yapıtları, kaçınılmaz, dağılır yolda. Bugün, bir Avrupa başkentinde, diyalim bir Gausguin retrospektifi gerçekleştirildiğinde Chicago'dan, Tokyo'dan, Sydney'den, Moskova'dan gelen eserler bir noktada bir süreliğine yan yana geliyor, sonra yerlerine dönüyorlar. Bereket "yayın"lar aracılığıyla gövdeleri uzaklaşsa da gölgelerine erişilebiliyor.

Bütün saha nasıl görülebilir?
Görünür kılınabilir mi bir gün?

#benimbabam BİR CÜMLE olsa.

Öfkeme yenilirken o olmaktan
korktuğum, aklımla engelleri
aşarken kızı olmaktan
gurur duyduğum.

@yprkzmn

Bütün kalbini kızlarına
ayırduğundan kendine
yetiremeyen adam.

@seesediceen

"Hayatta var olan bütün
duyguları her zerrene kadar
hissetmekten asla korkma."

@haticekkllnc

"Babasının oğlu"
sıfatlandırmasıyla gurur
duymamı sağlayan insan.

@mgokalpy

Benim babam kızımın
en sevdiği ve pili hiç
bilmeyen oyuncacı.

@ilkays

Çölde su, zifiri karanlıkta
yıldız olanım.

@esokaktabirkitap

Anne komında
hiç söyleyemeden
bıraktığım kelime; baba.

@kkaaaden

"Eşşek gibi çalışır,
bey gibi yerim" derdi.

@tolgaocannnn

Kış mevsiminde sobanın
yanında saçlarımı kurutup,
örendir babam...

@merzilekaplan

"Ben hayatım boyunca
para biriktirmeyi değil
insan biriktirmeyi
tercih ettim."

@aysun.kis

#benimbabam
goju taşıyan aklısı.

@furkanbybtmz

"Anahtar sensin kızım"
diyen sesiyle, açmaktan
korktuğum kapıların önünde
dururken bana ardımda
"kapı" olandır.

@fundasydmm

"Sen çocukken de
büyleydin."

@bilayda.c

Beynimde yılmadan, bıkmadan
her defasında yankılanan
"aldırma, dünyanın düzeni"
sesinin sahibi.

@sevgikass

Bana "Bakanz..."
demekten hiç yorulmadı,
ben de ona büyük bir
sevgiyle bakmaktan.

@sadeceiremmim

Okuduğum en güzel
kitap, dinlediğim
en güzel şarkı, izlediğim
en güzel film.

@nurayaykuloglu

Kuşlar gibi bana kânat olup hayallerime
uçmayı öğreten ve bu yolculukta her
zaman benim yanımda olan, en büyük
destek kaynağımdır.

@ezgibekce

Sanki kokusu üstünde,
gurbetten gelen bir mektup.

@tulun.ketenici

#benimbabam 21 yaşım.

@yaseminbpbil

Hiç sınıfta bırakmayan
akal hocam.

@ernanmcobanoglu

Coşkun Aral

lûbnan'ı ne bekliyor?

Koronadan önce bir grup arkadaşla birlikte, Lübnan'da büyüğüm dostum Burak Tarcan'ın rehberliğini yapacağı, dünyüyle bugünüyle bir Lübnan seyahati planlamıştık. Ne yazık ki pandemiyle birlikte çoğu işimiz gibi, bu da iptal edildi. Yapmayı düşündüğümüz seyahatin güzel tarafı, benim gençlik yıllarım yani 1980'lerden 2000'lere uzanan Lübnan'ı tarihi, kültürü, sosyal hayatı ve yaşanmış olan iç savaşıyla tanımak ve bugünüyle kıyaslamaktı. Türkiye ile Lübnan arasındaki farklılıklar ve benzerlikler, Suriye

savaşıyla birlikte başlayan kader birliği, bazı Lübnanlı entelektüel arkadaşlarımızın hangisinde daha önce başlarsa diğeri dikkatli olmalı tezini ortaya koymuştu. Bu noktada aklıma **Amerikan arabalarının dikiz aynasından yazan "cisimler aynada görüldüğünden daha yakındır" ibaresi aklıma geliyor.**

Pandemi kısıtlamaları kalkarken, tekrar Lübnan'a gitmeyi düşlediğim bugünlerde izlediğim haberlerle tüylerim diken diken oldu. Lübnan'da 1980 yıllarında tanık olduğum ve ülkenin gidişatındaki en büyük alarm olarak tanımlanan yabancı para birimlerinin bir günde iki, üç hatta dört katına çıkması sonucu insanlar sokaklara indi. Lübnan'ın farklı kentlerinde sokak gösterileri şiddete dönüştü. Bir zamanlar Orta Doğu'nun İsviçre'si olarak kabul edilen ülkenin 15 yıl süreceğ bir iç savaşa girmesi o kadar kısa sürmüştü ki bu son olaylar da beni korkutuyor.

1987 yılında İslam Ülkeleri Zirve Toplantısı için gitmiş olduğum Kuveyt'te üst düzey davetli statüsünde ağırlandım ve bu toplantıyı dünya basınına bir muhabir olarak aktarmıştım. Az sayıda gazetecinin konuk edildiği bu toplantıda Kuveyt, ülkelerinin para biriminden yaşam kalitesine, askeri gücünün ekonomik donanımlarına varncaya kadar ne kadar gelişmiş bir ülke olduğunu bize, İslam ülkelerine ve dünyaya göstermeye çalışmış. Öyle ki bizi Merkez Bankası'na götürüp stok altınlarını dahi göstermişlerdi.

Petrodolar zengini olan ülke, 80'li yıllarda bile milyarlarca dolarlık silah alımı yapmış; askeri güç

törendinde ABD'nin, Rusya'nın, Fransa'nın en gelişmiş uçaklarından, karadan karaya, havadan havaya füzelerine varncaya kadar hepsi arzımdan etmiş ve hiçbir şey üretmedim, her şeyini başka ülkelere ithal eden âdetâ gelişmiş bir devlet edasıyla tabiri caizse hava atılmıştı. Bunu kimseyi karşlarına almadan, denge politikası güderek yapmış olmaları da gurur kaynaklarıydı. **Bu fotoğrafları çekerken bana mihmandarlık yapan Kuveytli kişiye sormadan edememiştik. Bunları kullanacak kişiler Kuveytli miydi?** Dünyanın en pahalı ordusu Kuveytli değildi. Başka ülkelerin eğitilmiş, donanımlı personeli kullanacakları bu uçaklar. Dardakalırısınz bu yabancı askerler burada kalır mı diye sordum. Beni aşâğılarcasına, kalacaklarını söylemişti çünkü onlara verilen parayı hiçbir yerde bulamayacaklardı.

Hehhat. Üç yıl sonra Saddam Hüseyin, ABD'nin gazına gelip, Kuveyt'i işgal etti. O silahların, o uçakların hiçbirini kullanılmadı. Hepsi Saddam'ın eline geçmişti. Tarihini cilvesidir ki Saddam Hüseyin her biri on milyonlarca dolarlık o en gelişmiş uçakları, 1990 yılında Amerikalılar havaalanlarını bombalarken, imha edilmesin diye İran'a göndermek zorunda kalacaktı. İran da bunlara birkaç ay sonra sekiz yıllık savaş tazminatı olarak el koyacaktı. Kime niyet kime kusmet.

Ben Kuveyt'teyken 4 ABD doları, 1 Kuveyt dirarıydı. Saddam'ın işgaliyle bir çuval Kuveyt dirarının bile 1 sent etmediği ortaya çıkmıştı.

Bu yazıyı yazarken ABD doları Lübnan'da yedi bin Lübnan lirasına kadar ulaştı. Hükümet tabii ki ekonomilerinin çok iyi olduğunu, isteyene 3200 liradan dolar bozabileceklerini söylemeye devam ediyor. Resmi söylemin sokaktaki hayatta yansımaları da gıda ürünlerinin fiyatlarında görmek mümkün. Pirinç üç bin liradan altı yedi bin liralara kadar çıktı. Et 18 binden 47 bine, peynir 20 binden 50 bine, tavuk sekiz binden 21 bin liraya ulaşmış durumda.

Ülkede yaşayan zengin Suriyelilerin ekonomiyi döndüren 50 milyar dolar gibi bir parayı ülke dışına çıkarması ve bu paraları daha güvenli ülkelere götürmeleri, kurdaki oynamanın sebebi olarak görüldü. Üretimin ziyade parayla para kazanma formasyonu çok güçlü olan Lübnan toplumu, geçmişten gelen deneyimle, ülkede olan paralarını yurt dışına çıkarıyor. Lübnanlılar bu gelişmelerin nedenini dış güçlere değil, basiresiz ve nepotizmden kopmayan siyasilerle bağlıyor. Zaten halkı ilgilendiren kısım, tıpkı ülkemizdeki gibi, büyük bölümü ithal edilen ve gıda başta olmak üzere birçok tüketim maddesinin fiyatlarında da katlanarak artması. Yoksul Lübnanlının yanı sıra, ülkede bulunan yüz binlerce Suriyeli göçmenin durumlarını da düşünürsek, önümüzdeki günlere ilişkin, Lübnan özeline karamsardüşünmekten kendini alamıyorum.

"cisimler aynada görüldüğünden daha yakındır" ibaresi aklıma geliyor.

Pandemi kısıtlamaları kalkarken, tekrar Lübnan'a gitmeyi düşlediğim bugünlerde izlediğim haberlerle tüylerim diken diken oldu. Lübnan'da 1980 yıllarında tanık olduğum ve ülkenin gidişatındaki en büyük alarm olarak tanımlanan yabancı para birimlerinin bir günde iki, üç hatta dört katına çıkması sonucu insanlar sokaklara indi. Lübnan'ın farklı kentlerinde sokak gösterileri şiddete dönüştü. Bir zamanlar Orta Doğu'nun İsviçre'si olarak kabul edilen ülkenin 15 yıl süreceğ bir iç savaşa girmesi o kadar kısa sürmüştü ki bu son olaylar da beni korkutuyor.

1987 yılında İslam Ülkeleri Zirve Toplantısı için gitmiş olduğum Kuveyt'te üst düzey davetli statüsünde ağırlandım ve bu toplantıyı dünya basınına bir muhabir olarak aktarmıştım. Az sayıda gazetecinin konuk edildiği bu toplantıda Kuveyt, ülkelerinin para biriminden yaşam kalitesine, askeri gücünün ekonomik donanımlarına varncaya kadar ne kadar gelişmiş bir ülke olduğunu bize, İslam ülkelerine ve dünyaya göstermeye çalışmış. Öyle ki bizi Merkez Bankası'na götürüp stok altınlarını dahi göstermişlerdi.

Petrodolar zengini olan ülke, 80'li yıllarda bile milyarlarca dolarlık silah alımı yapmış; askeri güç

Bu köşe
okuyucularımız
tarafından
hazırlanmaktadır.

konu: çocukluk
hikâye: yağmur bayıl
fotoğraf: merdan uygur

KAFA'ya göre

yaz, çiz, çek, paylas! bu köşe senin! #kafamagöre

limon kokan eller

Rastlantılar iyi midir yoksa kalp kırar mı? Ben ilk kez bunun ortasına tutundum.

Babam, anneme bahçesi için bir limon ağacı almıştı ve o limon ağacı, uzun bir süre çiçek açmadı. Sonra babam, onu saksından çıkarıp bahçeye dikme fikrini verdi. Çok geçmeden limonlarımız sarardı.

Altı yaşındaydım. Annemin en çok limon ağacını sevdiğini kabullenmiştim. Limon kokan elleriyle ne zaman saçımı okşasa mutsuz olurdum. Kısıkırırdım.

Şimdi annemin öldüğü evin bahçesindeki limon ağacının kokusunu duyuyorum. O koku annemi hatırlatıyor, beni çocukluğuma götürüyor. O koku yeniden saçımı okşuyordu.

Babamın ağacı saksıdan çıkarma fikrinden önce ilk bayram harçlığını, yani şans paralarını o saksının dibine koymuştum. O limon...

ağacının benim sayemde büyüdüğünü düşünüyordum. Annemin mutlu olması için paralarını hiç etmiştim.

Annemin o ağacı çok sevmesi bana hep "keşke" dedirtti, "keşke o paraları hiç koymasaydım ve o limon hiç büyümeseydi." Şimdi

o saksı ayaklarının altında paramparça olmuş, paslanmış paralar yerlere serilmişti.

Utaniyorum kendimden.

"Çocuk akli" deyip kendimi avutmak istiyordum ama bu rastlantı açıkça annemin mutsuzluğunu istediğimi gösteriyordu. Bir taraftan da hâlâ o paraların gerçekten işe yaradığına inanıyordum. Mutlu ediyordu bu da beni.

Kırılmış ama iyi olduğuma inanan kalbimle kabristana doğru yürüdüm. İlk fırsatta o limon ağacının annemin başucuna götürürecektim.

Temmuz 2020 - Sayı: 70 - Aylık Kültür-Sanat-ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yayın Süresi Yayın - Yayıncı: KAFA Grup Reklam Yayıncılık Sanayi Ve Ticaret LTD. ŞTİ.
İlmiyaz Sahibi: Candan Toğalçık Sorumlu Müdür: Mert Çanga
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derinkarabulut
Görsel Yönetmen: Dorukhan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam: reyhan@adworldistanbul.com - (0212) 293 4099
Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No: 44 Kadıköy / İstanbul Tel: (0216) 428 9 888
Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11A 41
Yeni Bosna / Bahçeşehir / İstanbul Tel: (0212) 454 30 00 Dağıtım: TDP (0212) 354 39 09
www.kafa.com.tr iletisim@kafadergi.com reklam@kafagrup.com

Kafak Dergisi'nin bütün yazı, çizim, fotoğraf ve fotoğraflarının yayına hazırlanması, yayına hazırlanması, yayına hazırlanması ve yayına hazırlanması için gerekli olan bütün hakları yazar ve fotoğrafçıya aittir. Yayıncı, yazar ve fotoğrafçı ile ilgili olarak hiçbir sorumluluk kabul etmez. Fotoğraf ve çizimlerin yayına hazırlanması için gerekli olan bütün hakları yazar ve fotoğrafçıya aittir. Yayıncı, yazar ve fotoğrafçı ile ilgili olarak hiçbir sorumluluk kabul etmez.

Kapak resmi fotoğraf: Ay Nupur, Şehiyelet, T. Sezen A. Böküm / Altın: Şehiyelet, "Ağlık Başpulu", Sin Gündoğdu, Yönetmen: Onur Saylık, Ay Nupur, 2018

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

GERİ DÖNÜŞTÜRÜLMİYEN HER PLASTİK ATIK DOĞAYA 1000 YIL ZULÜM OLUYOR

Dünyada her saniyede 160.000 adet plastik poşet tüketiliyor. Her yıl dünyada üretilen plastik poşet sayısı ise oldukça dramatik: Beş trilyon! Bu poşetleri yan yana eklersek, çevresi 40.000 km olan dünyamızı tam yedi defa turlayabilir.

Dünyada 1950 yılından bu yana **8,3 milyar metreküp mikroplastik** üretildiğini biliyor muydunuz? Bu, aklın alması zor bir miktar. Daha anlaşılabilir olması için şöyle diyelim: Dünyanın sekizinci en büyük ülkesi olan Arjantin'in yüzey alanının insan ayak bilek boyuna kadar mikroplastikle kaplandığını düşünün! Düşündünüz mü? Evet, korkunç.

Peki, karadaki mikroplastiklerin neredeyse %70'inin denizlere taşındığını biliyor muydunuz? O zaman daha kötüsünü de söyleyelim: Her yıl sekiz milyon ton plastik atık daha denizlere dökülüyor ve bu rakam gittikçe artıyor... Satın aldığımız plastik bir su şişesinin kapağının denize gittiği zaman fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkilerinin ortadan kalkması 1000 yılı buluyor ve bu plastik parçaları 1000 yıl boyunca doğadaki canlıların midesine gidiyor, o canlıyı aç bırakıyor, bağırsaklarını tıkrıyor, öldürüyor.

Kimyasal olarak bu plastikler çok uzun zaman içinde parçalanıyor ve mikroskobik boyutlara inseler bile daha küçük organizmaların bünyesine girebiliyorlar. Hâliyle onları da öldürmeye devam ediyorlar. Dünyada her yıl 10 milyon üzerinde deniz canlısı işte tam da bu şekilde hayatını kaybediyor.

BİR KİŞİ YILDA ORTALAMA 440 ADET PLASTİK POŞET KULLANIYOR

Peki ya plastik poşetler... Onlara ne oluyor dersiniz? Dünyada her saniyede 160.000 adet plastik poşet tüketiliyor. Her yıl dünyada üretilen plastik poşet sayısı ise oldukça dramatik: Beş trilyon! Bu poşetleri yan yana eklersek, çevresi 40.000 km olan dünyamızı tam yedi defa turlayabilir. Türkiye'de ise durum şöyle: Ülkemizde plastik poşetlerin %99'u geri dönüştürülüyor ve bir kişi yılda ortalama 440 adet plastik poşet kullanıyor. Her yıl çevreyi kirlüten poşet sayısı dudak uçuklatıcı: 35 milyar!

Hatırlarsınız, 2018 yılının sonlarına doğru çıkarılan bir kanunla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 1 Ocak 2019'dan itibaren geçerli olmak üzere plastik poşetlerin marketlerde müşterilere bedava verilmesi yerine satılmasını zorunlu hâle getirdi. Bu uygulamanın amacı şuydu: Geri dönüştürülmesi en zor plastik olan poşetin kullanımının kısıtlanması ve dolayısıyla çevre ve canlılığının önemi oranda önüne geçilmesi... (Tabii bu uygulama Türkiye'de ilk kez uygulanmıştı.)

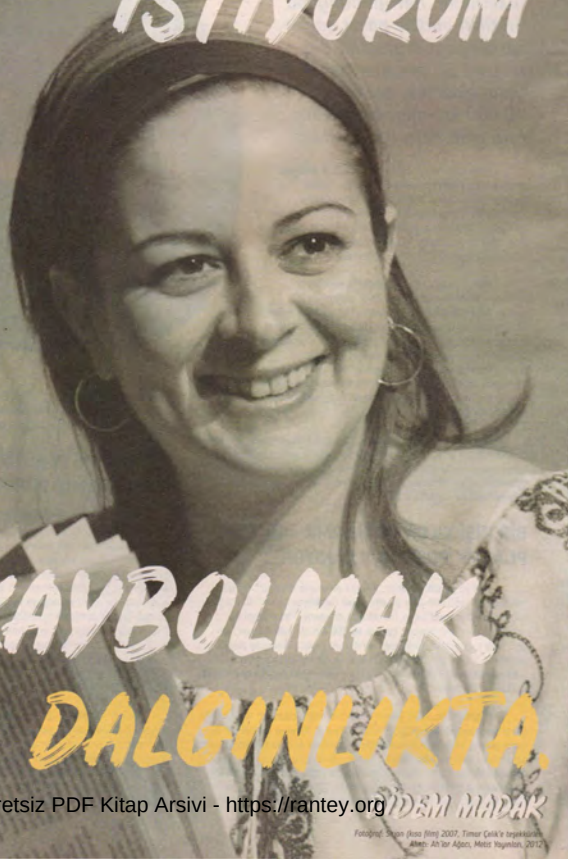
Üyesi ülkelerden Hırvatistan, Çekya, Estonya, Fransa, Yunanistan, İrlanda, Lüksemburg, Hollanda, Slovakya, Slovenya, İsveç, İngiltere ve İzlanda'da da plastik poşetlerden ücret alınıyor.)

TÜRKİYE'DE PLASTİK POŞET TÜKETİMİ %70 AZALMIŞ DURUMDA

Türkiye'deyetışkin bir birey günde ortalama bir buçuk kilo çöp üretiyor ve bu çöplerin büyük kısmını ambalaj atıkları oluşturuyor. Sadece ülkemiz için değil, dünya için büyük bir tehdit oluşturan plastik materyallerin kullanımının azaltılması ve geri dönüşümünün sağlanması için tüm insanlığa büyük bir görev düşüyor. Biliyoruz, pek çoğumuz bez çanta kullanımına geçtik bile! Poşet kullanımını en aza indirdik, çevreye, doğaya ve diğer canlılarla paylaştığımız dünyaya karşı sorumluluk hissediyoruz. Bu uygulamaya geçtikten 2018 yılında kişi başı yıllık ortalama 440 adet olan poşet kullanım sayısını, 2019 yılı için 90 adete düşürmek ve 2025 yılında ise 40 adete indirerek Avrupa Birliği değerlerine ulaşmak amaçlanmıştır. Ve işte iyi haber: İlk belirlemelere göre uygulamanın başlamasıyla plastik poşet tüketimi %70 azalmış durumda...

Ve her zaman olduğu gibi, bundan sonra da elimizden savrulup giden bir plastik poşetin belki de bir canlının ölümüne sebep olabileceğini hiçbir zaman unutmamak bizler için bir insanlık görevi. Şunu aklımızdan çıkarmayalım; geri dönüştürülmeyen her plastik atık doğaya 1000 yıl zulüm oluyor... Yaşadığımız gezegeni paylaştığımız tüm canlılar için plastik atık üretmemeye ve üstümüze düşen görevi

DALGINLIĞINIZA GELMEK İSTİYORUM

VE KAYBOLMAK. O DALGINLIKTA.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İDEM MADAR

Fotoğraf: Şaban (İkinci Yil) 2007, Timur Çelik'e teğetkâğıt
Altın: An'ın Ağacı, Metis Yayınları, 2012